



Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

1. Kerncijfers	3
2. Bestuursverslag	4
2.1 Kernwaarden, missie, visie en strategie.....	6
2.2 Organisatie en governance.....	8
2.3 Het bestuur in 2022.....	13
2.4 Risicohouding, risicobeheersing en compliance	20
2.5 Financiële positie.....	25
2.6 Beleggingen	27
2.7 Pensioenen	37
2.8 Actuariële analyse van het resultaat	40
2.9 Uitvoeringskosten	41
2.10 Communicatie	44
2.11 Toekomst pensioenfonds	45
2.12 Vooruitzichten	46
3. Jaarrekening 2022	48
3.1 Balans per 31 december.....	48
3.2 Staat van baten en lasten.....	49
3.3 Kasstroomoverzicht.....	50
3.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening	51
3.5 Toelichting op balans en staat van baten en lasten	55
3.6 Risicobeheersing.....	66
3.7 Bestemming van het resultaat	72
3.8 Gebeurtenissen na balansdatum	73
4. Overige gegevens	74
4.1 Actuariële verklaring	74
4.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	77
4.3 Verslag van het intern toezicht	88
4.4 Verslag van de auditcommissie.....	96
4.5 Verslag van het verantwoordingsorgaan	101
4.6 Personalía	108

1. Kerncijfers

1. Kerncijfers	2022	2021	2020	2019	2018
Financiële positie (x € 1 mln)					
Pensioenvermogen	1.052	1.363	1.388	1.408	1.338
Pensioenverplichtingen risico fonds	876	1.054	1.152	1.149	1.084
Pensioenverplichtingen risico deelnemers	-	-	-	18	12
Dekkingsgraad	120,1%	129,3%	120,4%	120,6%	122,0%
Beleidsdekkingsgraad	134,8%	126,0%	116,4%	121,3%	125,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad	113,8%	113,6%	112,8%	115,6%	116,2%
Beleggingen (x € 1 mln)					
◦ Aandelen	176	270	225	295	235
◦ Indirect vastgoed	194	205	176	191	180
◦ Alternatieve beleggingen	81	63	42	48	54
◦ Credits	-	-	-	47	230
◦ Staatsobligaties	596	807	919	795	599
◦ Liquide middelen	5	16	22	11	24
Totaal Beleggingen risico fonds	1.052	1.360	1.385	1.387	1.322
Totaal Beleggingen risico deelnemers	-	-	-	18	12
Rendement					
Behaald jaarrendement***	-18,5%	3,0%	4,7%	10,0%	1,6%
Benchmark	-17,3%	0,1%	5,9%	11,3%	1,1%
Behaald vijfjaarsrendement (op jaarbasis)	-0,3%	4,5%	5,4%	5,4%	7,5%
Vijfjaarsbenchmark (op jaarbasis)	-0,3%	4,3%	5,8%	5,3%	6,8%
Pensioenen (x € 1 mln)					
Ontvangen premies	0,0	0,0	0,0	3,8	3,4
Betaalde uitkeringen	59,0	59,5	62,3	62,4	63,2
Toeslag (indexatie)	13,90%	2,70%	0,75%	2,00%	1,90%
Inhaalindexatie**	-	€ 3,6 mln	-	-	€ 3,4 mln
Werkgevers en deelnemers					
Aantal werkgevers	-	-	-	6	7
◦ Actieven	4	5	5	542	514
◦ Slapers	2.518	2.626	2.893	2.957	2.974
◦ Gepensioneerden	6.042	6.238	6.462	6.687	6.904
Totaal aantal deelnemers	8.564	8.869	9.360	10.186	10.392
Uitvoeringskosten					
Pensioenbeheerkosten (x € 1 mln)	2,8	2,3	2,3	2,3	2,1
Pensioenbeheerkosten per deelnemer	469	365	353	325	286
Vermogensbeheerkosten (x € 1 mln)	11,7	13,9	9,9	10,6	10,7
Vermogensbeheerkosten in %*	0,97%	1,03%	0,72%	0,77%	0,80%
Transactiekosten beleggingen in %*	0,03%	0,02%	0,08%	0,05%	0,03%

* in % van gemiddeld belegd vermogen

** De gereserveerde inhaalindexatie 2018 en 2021 is in 2019 respectievelijk 2022 definitief toegekend.

*** In 2022 was het rendement op de returnportefeuille -/-5,3% en het rendement op de risicomanagement portefeuille -/-26,3%.

2. Bestuursverslag

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: **het pensioenfonds**), statutair gevestigd te Rotterdam, is een ondernemingspensioenfonds, opgericht op 1 januari 1971 ten behoeve van de voormalige Koninklijke P&O Nedlloyd N.V. en haar (rechts)voorgangers. In 2005 is Koninklijke P&O Nedlloyd N.V. overgenomen door de Maersk Group. Met de volgende ondernemingen van de Maersk Group was tot en met 31 december 2019 een uitvoeringsovereenkomst afgesloten: Maersk Line Netherlands B.V., Maersk Ship Management B.V., Star Container Services B.V., Ardent Maritime Netherlands B.V. (voorheen Svitzer Salvage B.V.) en Svitzer Amsterdam B.V. (hierna tezamen: **voormalig aangesloten werkgevers**). Tevens voerde het pensioenfonds tot en met 31 december 2019 de pensioenregeling uit van het personeel in eigen dienst. Sinds 1 januari 2020 wordt het pensioenfonds voortgezet als gesloten pensioenfonds. Er vindt geen pensioenopbouw meer plaats behalve de premievrije opbouw voor een beperkt aantal arbeidsongeschikten. De in de IDC-2015-regeling opgebouwde pensioenkapitalen van de werknemers van de voormalig aangesloten werkgevers zijn in 2020 door een collectieve waardeoverdracht overgedragen aan ASR Levensverzekering N.V. (**hierna: a.s.r.**) dan wel zijn door middel van een interne collectieve waardeoverdracht pensioenaanspraken ingekocht bij het pensioenfonds (de keuze was aan de deelnemers). Voor het personeel in eigen dienst zijn de opgebouwde pensioenkapitalen tot medio 2022 ondergebracht bij ABN AMRO Pensioeninstelling N.V. (hierna: **ABN AMRO Pensioeninstelling**) en sindsdien overgedragen naar en ondergebracht bij Centraal Beheer PPI.

Het jaar in vogelvlucht

De ontwikkelingen op de financiële markten in 2022 werden gekenmerkt door oplopende rentes, hoge inflatie en geopolitieke spanningen. De dekkingsgraad is in 2022 per saldo gedaald van 129,3% naar 120,1%, na verwerking van het indexatiebesluit dat ingaat per 1 januari 2023 van 13,9%. Het jaar 2022 stond in het teken van de oorlog in Oekraïne en afzwakkende economische groei. Over 2022 behaalde het pensioenfonds een rendement van -/-18,5% bij een benchmark van -/-17,3%, zoals verder toegelicht in paragraaf 2.6. Ultimo 2022 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 134,8% en de DNB-dekkingsgraad 120,1%.

Het bestuur werkt op basis van het omgekeerd gemengde bestuursmodel. Het bestuur heeft inmiddels goede ervaring met het model; door middel van een jaarlijkse evaluatie wordt de samenwerking binnen het bestuur tegen het licht gehouden. De uitvoerende bestuursleden hebben zich in 2022 bij de uitoefening van hun werkzaamheden vooral gericht op het beleid- en actieplan 2022.

Het bestuur heeft, met inachtneming van de beleidsdekkingsgraad per 30 september 2022 en de voorgeschreven rekenmethodiek, besloten tot het verlenen van een vrijwel volledige indexatie van 13,9% per 1 januari 2023¹. Het bestuur heeft geen inhaalindexatie toegekend, omdat die alleen kan worden toegekend bij een overschot na het toekennen van een volledige indexatie (14,5%).

Na de overname van InAdminRiskCo (IARC) door een consortium van Achmea, PGB en CGI, heeft IARC haar klanten in 2021 in kennis gesteld dat zij per eind 2022 stoppen met de pensioenuitvoering. Naar aanleiding hiervan is er door het bestuur gezocht naar mogelijke oplossingen voor het onderbrengen van de pensioenadministratie met bijbehorende dienstverlening per 1 januari 2023. Het selectietraject is gestart in mei 2021 en de contractonderhandelingen zijn in het eerste kwartaal van 2022 afgerond. Daaruit volgt dat Blue Sky Group per 1 januari 2023 de pensioenadministratie heeft overgenomen van IARC. De transitie is tijdig in 2022 gestart en voor het einde van het jaar succesvol afgerond. Blue Sky Group voert de volgende werkzaamheden voor het pensioenfonds uit: de pensioen- en uitkeringenadministratie, actuariële diensten en verslaglegging en de deelnemerscommunicatie (waaronder de website).

In 2022 heeft het bestuur meerdere vergaderingen en kennissessies besteed aan het vermogensbeheer. Zo zijn besproken: de monitoring van de uitbesteding, de migratie van de custodian van BNY Mellon naar JP Morgan, de toekomst voor private equity, een vergelijk tussen een regionaal samengestelde aandelenbenchmark en een wereldwijde benchmark, de ALM-studie en de uitkomsten daarvan, het beleggingsbeleid en het matching proces en het beleid omtrent managersselectie en de monitoring daarvan.

Ondanks de inspanningen van het pensioenfonds om aandacht te vragen voor de positie van gesloten pensioenfondsen staat de Wet toekomst pensioenen niet toe dat gesloten pensioenfondsen zelfstandig kunnen invaren in het nieuwe pensioenstelsel. Inmiddels heeft de belangrijkste voormalig aangesloten werkgever (Maersk Line Netherlands B.V.) aangegeven dat zij geen nieuwe pensioenregeling zal afsluiten en daarmee niet zal overstappen naar het nieuwe pensioenstelsel en

¹ Bij de verleende indexatie is het alternatieve ingroeipad van DNB gehanteerd. De toen geldende CBS-systematiek is gebruikt voor berekening van de inflatie. Het percentage indexatie is berekend over de stand van de pensioenverplichtingen per 31 december 2022.

met als gevolg geen verzoek tot invaren te doen. Het pensioenfonds wacht de verdere ontwikkelingen in de behandeling van de Wet toekomst pensioenen af.

Tot slot heeft het bestuur in 2022 op basis van het beleid- en actieplan een aantal fondsdocumenten geactualiseerd zoals het beloningsbeleid, het IT-gedragsprotocol, de functieprofielen voor NUB-ers en de onafhankelijk voorzitter, het compliance charter en de kortetermijnrisicohouding.

In het voorliggende bestuursverslag komen de bovengenoemde onderwerpen verder terug.

2.1 Kernwaarden, missie, visie en strategie

In 2020 zijn de missie, visie en strategie tegen het licht gehouden in verband met de overgang naar een gesloten fonds vanaf 1 januari 2020. De kernwaarden zijn nog steeds relevant en actueel. Dit geldt ook voor de missie, visie en strategie. Hieronder zijn de kernwaarden, missie, visie en strategie van het pensioenfonds opgesomd. Onder het begrip 'deelnemers' verstaat het pensioenfonds: actieve deelnemers (enkele arbeidsongeschikte deelnemers waar een premievrije voortzetting voor plaatsvindt binnen het fonds), gewezen deelnemers (slapers) waaronder deelnemers waarvan het IDC-2015-deel van hun kapitaal in 2020 is overgedragen naar a.s.r. maar waar nog wel opgebouwde rechten van zijn achtergebleven bij het pensioenfonds, pensioengerechtigden en hun nabestaanden, partners en voormalige partners.

Kernwaarden

Betrouwbaar

De actieve deelnemers, gewezen deelnemers (slapers) en pensioengerechtigden (hierna: **deelnemers**) kunnen erop vertrouwen dat de toevertrouwde middelen op een prudent en maatschappelijk verantwoorde manier worden belegd. Het pensioenfonds voert zijn taken degelijk uit in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Het pensioenfonds werkt vanuit een robuust en solide beleidskader en de beginselen van goed pensioenfondsbestuur. De beslissingen van het pensioenfonds zijn zorgvuldig en passen bij het karakter en de verantwoordelijkheden van het pensioenfonds.

Betrokken en klantgericht

Het pensioenfonds staat dicht bij zijn deelnemers en de voormalig aangesloten werkgevers. Dit uit zich in servicegerichtheid naar de deelnemers en de werkgevers en in verschillende vormen van communicatie.

Omgevingsbewust

Het pensioenfonds is zich bewust van de omgeving waarin het opereert. Het pensioenfonds handelt daarom kostenbewust en maatschappelijk verantwoord. Daarnaast zijn de alternatieve toekomstmogelijkheden voor het pensioenfonds bekend en monitort het pensioenfonds jaarlijks zijn eigen prestaties ten opzichte van deze mogelijke alternatieve toekomstmogelijkheden respectievelijk ten opzichte van de pensioensector.

Missie

Het pensioenfonds voert de door sociale partners van voormalig aangesloten werkgevers opgestelde pensioenregelingen uit voor de deelnemers door servicegericht, kostenbewust, maatschappelijk verantwoord en integer te handelen, waarbij belangen evenwichtig worden afgewogen en met de ambitie om binnen de gestelde wettelijke kaders de koopkracht zo veel als mogelijk te behouden.

Visie

Het pensioenfonds speelt in op de ontwikkelingen binnen de pensioensector en behartigt de belangen van de deelnemers. Vertrouwen in het pensioenfonds is van groot belang. Het pensioenfonds voert een prudent en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en bevordert het pensioenbewustzijn van zijn deelnemers, ook waar het gaat om risico's en rechten, door middel van relevante en transparante communicatie. Kritische succesfactoren hierbij zijn: een goed bestuur, een goede pensioenuitvoering, kostenbewustzijn en voldoende pensioenvermogen.

Strategie

Het pensioenfonds streeft de missie en visie na door:

- a. het beheren van het vermogen op basis van investment beliefs, waarbij een prudent en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid wordt gevoerd, zonder afbreuk te doen aan de rendementsdoelstelling en de eis dat te allen tijde voldoende liquiditeit beschikbaar is om de kosten en uitkeringen te voldoen;
- b. het communiceren en informeren van de deelnemers op een begrijpelijke wijze. De informatie is relevant en helder met als doel de betrokkenheid van deelnemers bij hun pensioen te stimuleren;
- c. het periodiek evalueren van het kostenniveau, de omvang van het pensioenvermogen, de efficiëntie en de governance; en
- d. het actief zoeken naar samenwerking en het onderzoeken van mogelijke samenwerkingsvormen.

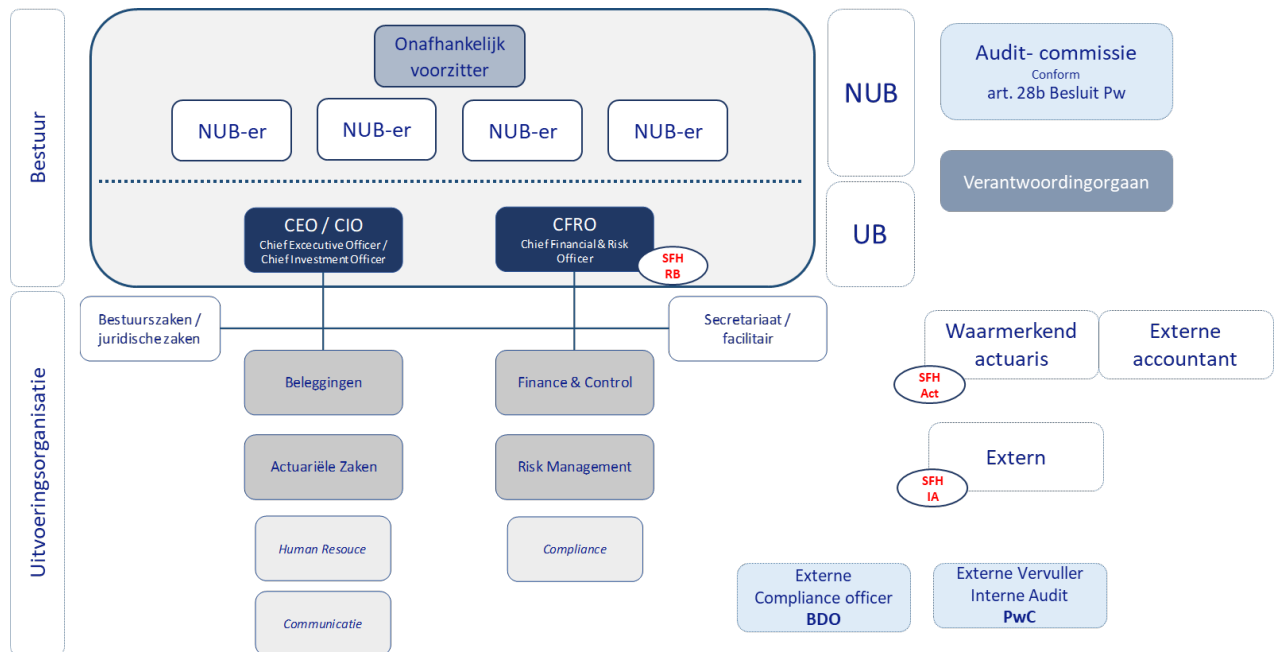
Doelstellingen

Voor de komende jaren heeft het bestuur de volgende doelstellingen geformuleerd, waarbij de kernwaarden betrouwbaar, betrokken, klantgericht en omgevingsbewust leidend zijn. De doelstellingen luiden als volgt:

- binnen het afgesproken risicokader, het realiseren van een beleidsdekkingsgraad die het mogelijk maakt pensioenen en andere uitkeringen te verstrekken, met de ambitie het zoveel als mogelijk behouden van de koopkracht;
- het door maatschappelijk verantwoord en actief vermogensbeheer behalen van een rendement (na aftrek van kosten) op de returnportefeuille dat, cumulatief over elke voortschrijdende periode van vijf jaren, hoger is dan de gekozen benchmark;
- gelijkblijvende uitvoeringskosten op het gemiddelde niveau van de drie voorafgaande jaren;
- het behalen van een hoge kwaliteit van de pensioenuitvoering;
- het voeren van een actief en transparant communicatiebeleid met een positieve beoordeling van de participanten aan het deelnemerspanel en/of een onderzoek onder de deelnemers;
- continue professionalisering van de organisatie, waarbij de Code Pensioenfondsen voor de governance (pro-)actief wordt nageleefd.

2.2 Organisatie en governance

Het organigram per eind 2022 staat hieronder weergegeven. De personalia van de bestuursleden, directie, leden van het verantwoordingsorgaan, leden van de auditcommissie, de adviserend en certifierend actuaris en accountant staan in paragraaf 4.6. Daarnaast is daarin een beknopt profiel van de bestuursleden opgenomen.



Bestuur

Het pensioenfonds heeft een omgekeerd gemengd bestuursmodel. Het bestuur bestaat uit zeven bestuursleden:

- vijf niet-uitvoerende bestuursleden (hierna: **NUB-ers**) bestaande uit:
 - o een onafhankelijke voorzitter;
 - o een vertegenwoordiger van de voormalig aangesloten werkgevers;
 - o een vertegenwoordiger van de voormalige werknemers;
 - o twee vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden; en
- twee uitvoerende bestuursleden (hierna: **UB-ers**).

Het bestuur is verantwoordelijk voor de strategie, het opstellen van het beleid en beleidskaders en is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

De NUB-ers zijn naast de algemene bestuurstaken belast met het intern toezicht op:

- het beleid van het bestuur en de uitvoering hiervan;
- de algemene gang van zaken in het pensioenfonds;
- de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur; en
- de adequate uitvoering van het strategisch beleid.

De UB-ers hebben naast de algemene bestuursstaak de verantwoordelijkheid om onder andere:

- leiding te geven aan de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds;
- zorg te dragen voor de voorbereiding van het strategisch beleid van het pensioenfonds; en
- adequate uitvoering van het strategisch beleid te borgen.

De onafhankelijk voorzitter ziet toe op een goede samenstelling en het goed functioneren van het bestuur en is namens het bestuur het eerste aanspreekpunt voor het verantwoordingsorgaan over het functioneren van het bestuur.

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd aan het verantwoordingsorgaan, de voormalig aangesloten werkgevers en in het jaarverslag. Daarnaast leggen de NUB-ers, in het kader van hun toezichthoudende taak, verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

De UB-ers leggen verantwoording af aan het bestuur door middel van onder andere kwartaalrapportages en door verantwoordingsmemo's. De kwartaalrapportages voor pensioenbeheer, vermogensbeheer en risicobeheer voldoen aan de informatiebehoefte van het bestuur. In de bestuursvergaderingen wordt het bestuur in aanwezigheid van de auditcommissie door middel van deze kwartaalrapportages geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen kwartaal. De opinie van de sleutelfunctiehouder risicobeheer over het gevoerde beleid en de gang van zaken is opgenomen in de kwartaalrapportage risicobeheer. De kwartaalrapportages worden gedeeld met het verantwoordingsorgaan. De UB-ers leggen eveneens verantwoording af door het verstrekken van selectieverslagen, transactieverslagen, verslagen van vergaderingen van de UB-ers, voortgangsrapportages en verantwoordingsmemo's.

Sleutelfuncties

Een pensioenfonds moet beschikken over een drietal sleutelfuncties: een risicobeheerfunctie, een interne auditfunctie en een actuariële functie. IORP II en de Pensioenwet (Pw) maken een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie (de vervuller), waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid heeft. De houders van deze functies rapporteren materiële bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur van het pensioenfonds.

- De actuariële sleutelfunctie is ondergebracht bij de certificerend actuaris. De organisatie (WTW, voorheen Willis Towers Watson) waarbij de sleutelfunctiehouder werkzaam is als certificerend actuaris vervult tevens de taken behorend bij de actuariële sleutelfunctie.
- Een van de uitvoerende bestuursleden (de CFRO) is sleutelfunctiehouder risicobeheer. De afdeling Finance, Control & Risk van de uitvoeringsorganisatie vervult de taken behorend bij de sleutelfunctie risicobeheer.
- De sleutelfunctiehouder interne audit is belegd bij een externe deskundige waarmee het pensioenfonds een contractuele relatie onderhoudt. De taken behorend bij de interne auditfunctie worden eveneens vervuld door een externe partij (PwC).

Het pensioenfonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het 'three lines of defence model' als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Sleutelfunctiehouder	Operationele invulling
Risicobeheerfunctie	Randy Caenen*	Intern
Actuariële functie	Marnix Ceelaert	WTW
Interne auditfunctie	Werner Koch	PwC
*De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is uitvoerend bestuurslid.		

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft het door het pensioenfonds gekozen model en de sleutelfunctiehouders goedgekeurd.

Commissies

De NUB-ers hebben een auditcommissie ingesteld. De auditcommissie werkt volgens het vastgestelde reglement auditcommissie. De auditcommissie bestaat uit twee onafhankelijke externe leden. De auditcommissie is primair belast met het toezicht op:

- de risicobeheersing;
- het beleggingsbeleid;
- de financiële informatieverschaffing door het pensioenfonds.

De auditcommissie ondersteunt de NUB-ers bij het toezicht op deze drie toezichtgebieden en voorziet daarnaast de niet-uitvoerende bestuursleden van gevraagd of ongevraagd advies over het beleid, de uitvoering en de hieraan verbonden risico's.

Per 1 april 2022 is een van de leden van de auditcommissie herbenoemd voor een tweede zittingstermijn van drie jaar.

Daarnaast kan het bestuur ad hoc commissies instellen, zoals een verkiezingscommissie, die de verkiezingen voor de pensioengerechtigden bestuursleden organiseert. Een ander voorbeeld is een commissie voor de selectie van partijen, aan wie het pensioenfonds werkzaamheden uitbesteedt.

Uitvoeringsorganisatie

Het pensioenfonds beschikt over een eigen uitvoeringsorganisatie, die:

- het bestuur ondersteunt bij de beleidsvoorbereiding;
- de dagelijkse uitvoering van het door het bestuur vastgestelde beleid voor zijn rekening neemt op het gebied van governance, pensioenen, communicatie, risicomanagement, financiële administratie, vermogensbeheer en externe verantwoording;
- de externe partijen, aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed, aanstuurt en monitort.

Het pensioenfonds heeft delen van zijn bedrijfsprocessen uitbesteed aan derde partijen. Dit betreft onder andere de pensioenadministratie en een groot deel van het vermogensbeheer. Ook heeft het pensioenfonds een custodian aangesteld voor de bewaring van de effecten.

De uitvoeringsorganisatie staat onder de gezamenlijke leiding en verantwoordelijkheid van de UB-ers in hun rollen van CEO/CIO en CFRO.

Privacy officer (PO)

Het bestuur heeft een privacy officer aangesteld, die controleert of het pensioenfonds en de partijen aan wie het pensioenfonds werkzaamheden heeft uitbesteed, voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere toepasselijke wet- en regelgeving. Het pensioenfonds heeft in dit kader een privacy beleid, cookiebeleid en een procedure voor het melden van een inbreuk op de beveiliging van persoonsgegevens (datalek) opgesteld. Deze laatste procedure is een onderdeel van de incidenten- en klokkenluidersregeling.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (**VO**) bestaat uit vijf leden: vier leden namens de pensioengerechtigden en een lid namens de werknemers.

Per 1 juli 2022 is de zittingstermijn van een van de leden, lid namens de pensioengerechtigden in het VO, geëindigd. Hij heeft zich beschikbaar gesteld voor herbenoeming. De Vereniging van Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds (DNP) heeft vervolgens dit lid voorgedragen voor herbenoeming. Na de reglementaire bestuurlijke toetsing heeft DNP dit lid per 1 juli 2022 benoemd voor een volgende zittingstermijn van vier jaar.

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de uitvoering hiervan. De NUB-ers leggen verantwoording af aan het VO over het intern toezicht.

Het VO oordeelt of het bestuur het beleid goed en binnen de gemaakte afspraken en kaders uitvoert en of het de belangen van de betrokkenen evenwichtig afweegt. Het VO geeft desgevraagd of uit eigen beweging advies over aangelegenheden die het pensioenfonds betreffen en in ieder geval over elk voorgenomen besluit met betrekking tot de in de Pw genoemde onderwerpen. De bevoegdheden van het VO zijn vastgelegd in de Pw, de statuten en het Reglement verantwoordingsorgaan.

Het VO vergadert drie tot vier keer per jaar met het bestuur van het pensioenfonds en met de NUB-ers. Tijdens deze overleggen wordt het VO geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het pensioenfonds en wordt verantwoording afgelegd over het intern toezicht en de door de NUB-ers vastgestelde toezichtthema's van dat jaar (welke eerder aan het VO zijn voorgelegd ter afstemming en eventuele aanvulling).

Het bestuur heeft in 2022 vier keer met het VO overlegd. Het VO werd aan de hand van de verschillende kwartaalrapportages geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het pensioenfonds en via maandrapportages over de financiële gang van zaken. Naast deze besprekingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest: het risicobereidheidsonderzoek, de kostenbenchmark, het selectietraject van de nieuwe pensioenuitvoerder, de toeslagverlening 2023, het beleid- en actieplan, de eigenrisicobeoordeling (ERB), de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het budget 2023, het beloningsbeleid, het nieuwe pensioenstelsel, inflatie, de opvolging van de voorzitter en het proces m.b.t. de toekomst van het pensioenfonds. Het verslag van de intern toezicht thema's is in het najaar door de NUB-ers met het VO besproken. Het verslag van het VO en de reactie daarop van het bestuur staan in paragraaf 4.3 van dit jaarverslag.

Intern toezicht

De NUB-ers voeren het intern toezicht uit op het bestuur als geheel en op de UB-ers in hun uitvoerende rol. Naast de algemene toezichtthema's hebben de NUB-ers aan het begin van het jaar nog een vijftal

specifieke toezichtthema's vastgesteld. De UB-ers hebben hierop hun inbreng gegeven. Deze concept toezichtthema's zijn vervolgens besproken met de leden van de auditcommissie en het verantwoordingsorgaan. De NUB-ers hebben per toezichtthema een normenkader opgesteld. Gedurende het jaar zijn deze thema's regelmatig besproken. Hiervoor is per thema een overzicht gemaakt van de besprekingen over deze onderwerpen tijdens de vergaderingen van de organen van het pensioenfonds. Ook is gekeken of de thema's en/of het bijbehorende normenkader aanpassing behoeven als gevolg van ontwikkelingen in de loop van het jaar. Dit is niet het geval geweest. De NUB-ers hebben in 2022 een toezichtvisie vastgesteld. De toezichtvisie geeft weer hoe het NUB toezicht wenst te houden. Verder zijn twee NUB-ers via een selectiecommissie betrokken geweest bij de selectie van de nieuwe voorzitter in 2023.

Het verslag van de NUB-ers is te vinden in paragraaf 4.3 van dit jaarverslag.

Compliance officer

Het pensioenfonds heeft een externe compliance officer: BDO. De compliance officer ziet erop toe dat het pensioenfonds voldoet aan de relevante wet- en regelgeving en ziet toe op de naleving van de gedragscode van het pensioenfonds. Over de jaarlijkse naleving van de gedragscode wordt door alle verbonden personen (er zijn geen insiders aangewezen) aan de compliance officer gerapporteerd. Jaarlijks rapporteert de compliance officer over de naleving van wet- en regelgeving en gedragscode aan het bestuur.

Externe adviseurs

Het bestuur maakt gebruik van externe adviseurs op het gebied van strategisch risicomanagement en vermogensbeheer. Daarnaast wordt het bestuur ondersteund door een adviserend actuaire.

Certificerend actuaire en externe accountant

WTW is belast met de actuariële certificering en brengt verslag uit aan het bestuur over de controle van de berekeningen van de pensioenverplichtingen, de actuariële analyse van de resultaten en de beoordeling van de financiële positie van het pensioenfonds (zie paragraaf 4.1).

Deloitte Accountants B.V. is benoemd als externe accountant en geeft in die hoedanigheid de controleverklaring af bij de jaarrekening. De externe accountant rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur (zie paragraaf 4.2).

Toeziethouders

De belangrijkste toezichthouders op pensioenfondsen zijn **DNB** en de Autoriteit Financiële Markten (hierna: **AFM**). Zij oefenen het externe toezicht uit. DNB is verantwoordelijk voor het prudentieel en materieel toezicht en de AFM voor het gedragstoezicht. Daarnaast is er de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: **AP**), die toezicht houdt op de bescherming van persoonsgegevens (privacy). De toezichthouders DNB, AFM en AP hebben in 2022 geen toezichtmaatregelen, bestuurlijke boetes of dwangsommen aan het pensioenfonds opgelegd.

In januari 2022 heeft het jaarlijkse overleg met DNB plaatsgevonden. Uit dit overleg zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Door DNB is in 2022 een sectorbrede uitvraag gedaan naar de niet-financiële risico's van pensioenfondsen, en is het pensioenfonds geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de eigenrisicobeoordeling en de informatiebeveiliging van InAdminRiskCo.

De AFM heeft in 2022 een uitvraag gedaan voor informatie over de tijdelijke toeslagverlening in het kader van het nieuwe pensioenstelsel. Het pensioenfonds heeft die toeslag niet verleent, omdat er op dat moment geen sprake was van een voornemen 'om in te varen'. Doel is om een beeld te krijgen van onder andere de evenwichtige en tijdige informatieverstrekking over toeslagverlening aan de deelnemers. Dit is voor de toezichthouder belangrijk, omdat het verhogen van de pensioenopbouw of -uitkering financiële gevolgen heeft voor generaties die later met pensioen gaan. Het is belangrijk om daar transparant over te communiceren met deelnemers en pensioengerechtigden. Het pensioenfonds heeft de informatie tijdig verstrekt aan de toezichthouder.

Verder heeft het pensioenfonds meegewerkt aan een onderzoek naar de verplichte duurzaamheidsinformatie over Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Taxonomieverordening. Het pensioenfonds voldoet daar nog niet volledig aan en heeft van de AFM in 2023 een norminformerende brief ontvangen. Het pensioenfonds zal daar actie op nemen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 geen overleg of contact gehad met de AP aangezien hier geen aanleiding voor was. Ook zijn er in 2022 geen overtredingen van de AVG geconstateerd.

2.3 Het bestuur in 2022

Het bestuur handelt ten behoeve van alle deelnemers en belanghebbenden bij het pensioenfonds en weegt bij zijn besluitvorming de belangen van de (arbeidsongeschikte) actieven, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en voormalig aangesloten werkgevers op een zorgvuldige en evenwichtige wijze af. De volgende besprekingen hebben in 2022 plaatsgevonden:

- bestuursvergaderingen (waarvan een aantal met de leden van de auditcommissie);
- kennissessies;
- zeedagen;
- vergaderingen van de NUB-ers;
- vergaderingen van de NUB-ers met de leden van de auditcommissie;
- vergaderingen van de UB-ers;
- vergaderingen van het bestuur en van de NUB-ers met het VO; en
- jaarlijks overleg met de werkgevers, de medezeggenschapsorganen en met het bestuur van DNP.

Bij alle bestuursvergaderingen waren alle geledingen aanwezig zodat rechtsgeldige besluiten konden worden genomen.

In 2022 zijn de volgende onderwerpen in de bestuursvergaderingen aan de orde gekomen:

Bestuurszaken

- herbenoeming van een NUB-er
- sleutelfunctiehouders

- wijziging van de abtn, het beloningsbeleid, het IT-gedragprotocol, de functieprofielen voor NUB-ers en de onafhankelijk voorzitter, het compliance charter en de kortetermijnrisicohouding en andere fondsdocumenten
- haalbaarheidstoets
- jaarlijks terugkerende onderwerpen, zoals:
 - zelfevaluaties
 - geschiktheid
 - diversiteit
 - code pensioenfondsen
 - toekomstvisie

Beleggingen

- verklaring van beleggingsbeginselen
- investment beliefs
- dynamisch balansbeheer
- strategische afdekking aandelen
- maatschappelijk verantwoord beleggen
- investment cases
- ALM-studie

Pensioenen

- toeslagverlening 2023
- ontwikkelingen uitbestede pensioenadministratie
- ontwikkelingen pensioenwetgeving

Compliance & risk

- strategisch risicomanagementbeleid
- strategisch risicomanagement framework
- de eigenrisicobeoordeling
- compliance jaarplan
- Systematische integriteitsrisico analyse (**SIRA**)
- interne audit charter

Deze onderwerpen worden in de desbetreffende paragrafen verder beschreven. Overige bestuurszaken worden hieronder beschreven.

Herbenoeming NUB-er

Met het oog op het eindigen van zijn tweede zittingstermijn op 31 december 2022 heeft de heer H.F. Meurs, niet-uitvoerend bestuurslid namens de pensioengerechtigden, zich beschikbaar gesteld voor een derde zittingstermijn. DNP is hierover geïnformeerd en heeft hem voorgedragen als kandidaat. Na een oproep aan alle deelnemers hebben zich geen andere kandidaten gemeld voor deze functie. Na het doorlopen van de reguliere procedures van het pensioenfonds is de heer Meurs in oktober 2022 door het bestuur herbenoemd als niet-uitvoerend bestuurslid per 1 januari 2023 voor een periode van vier jaar.

Zelfevaluaties

Het bestuur evalueert jaarlijks zijn eigen functioneren als collectief. Ten minste een keer per drie jaar vindt deze zelfevaluatie plaats onder leiding van een onafhankelijke, externe begeleider.

In 2022 heeft het bestuur zijn functioneren geëvalueerd zonder begeleider. Het bestuur heeft aan de hand van de bij de vorige zelfevaluatie gebruikte voorverkenning en dialoog stilgestaan bij het algemene functioneren, de strategie, structuur en de werkwijze en (bestuurs)cultuur. Daarnaast is de individuele effectiviteit van de verschillende bestuurders aan bod gekomen. Dit geeft zicht op de vraag hoe iemand zichzelf als bestuurder waarneemt en wordt waargenomen. Deze sessie heeft het bestuur genoeg handvatten gegeven om verder mee te werken.

Naast de collectieve zelfevaluatie vindt eenmaal per jaar een evaluatie van de individuele bestuursleden plaats. De onafhankelijk voorzitter heeft begin 2023 gesprekken met de NUB-ers gehouden over hun functioneren in 2022. De evaluatie met de UB-ers is gehouden door de onafhankelijk voorzitter met een andere NUB-er. Eén NUB-er heeft, na voorbereiding met alle NUB-ers en UB-ers, met de onafhankelijk voorzitter gesproken over zijn functioneren.

Voor alle gesprekken geldt dat ter voorbereiding de bestuursleden gevraagd is naar hun beeld over het functioneren van de verschillende leden. De uitkomsten van de gesprekken zijn door de onafhankelijk voorzitter teruggekoppeld in een bestuursvergadering begin 2023.

Tijdens de bestuursvergaderingen is enkele keren per jaar een reflectiemoment ingebouwd om tussentijds te evalueren en reflecteren. Verbeterpunten uit de evaluatie worden meegenomen in 2023.

Geschiktheid

De bestuursleden hebben in 2022 diverse bijeenkomsten van de Pensioenfederatie, DNB, AFM en commerciële organisaties bijgewoond. De bestuursleden informeren hun medebestuursleden schriftelijk over hetgeen hier aan de orde komt.

Tot slot zijn (digitale) kennissessies georganiseerd over de SIRA, de compliance risicoanalyse, dynamisch balansbeheer en de strategische heroriëntatie van het pensioenfonds.

Diversiteit

In het kader van diversiteit stelt het bestuur zich het volgende ten doel:

- ten minste een man en een vrouw in elk van de fondsorganen;
- ten minste een lid onder en een lid boven de veertig jaar in elk van de fondsorganen; en
- een verscheidenheid aan achtergrond, vaardigheden, zienswijzen en persoonlijkheden in elk van de organen.

Het bestuur heeft hierbij een aantal kanttekeningen geplaatst, te weten, waaronder:

- Het pensioenfonds is een pensioenfonds met een kleine groep actieve deelnemers en een grote groep pensioengerechtigden en gewezen deelnemers (slapers). Met uitzondering van enkele arbeidsongeschikte deelnemers waarvoor nog opbouw plaatsvindt, is het pensioenfonds per 1 januari 2020 een gesloten fonds geworden. Gelet hierop besloot het bestuur de diversiteitsdoelstelling niet als strikte norm, maar eerder als stellige ambitie vast te leggen.

- Voor een functie in een van de organen van het pensioenfonds ligt de nadruk op de betrouwbaarheid, geschiktheid en onafhankelijkheid van de persoon.

Deze punten zijn doorslaggevend in de beoordeling of iemand wordt benoemd of zich (als vertegenwoordiger van pensioengerechtigden in het bestuur) verkiesbaar kan stellen. De complexiteit van de beslissingen in de pensioensector en de hoge eisen die worden gesteld aan de kandidaat-leden van de diverse fondsorganen staan hierbij voorop.

In elk fondsorgaan heeft een vrouw zitting (zie hieronder voor de samenstelling van de organen). In 2022 hebben in het bestuur, het VO en de auditcommissie herbenoemingen plaatsgevonden (zie 2.2 en deze paragraaf).

Het bestuur heeft bij de herbenoemingen vastgesteld dat het vanwege het gebrek aan tegenkandidaten niet mogelijk is om verdere invulling te geven aan het diversiteitsbeleid van het pensioenfonds.

Leeftijdssamenstelling van de organen per 31 december 2022

Orgaan	Man	Vrouw	Jonger dan 40 jaar	Ouder dan 40 jaar	Gemiddel de leeftijd
Bestuur	6	1	-	7	58 jaar
Verantwoordingsorgaan	4	1	-	5	69 jaar
Auditcommissie	1	1	-	2	59 jaar

Naleving Code Pensioenfondsen

Op het pensioenfonds is de Code Pensioenfondsen (hierna: **Code**) van toepassing en deze bevat normen voor goed pensioenfondsbestuur. De Code is wettelijk verankerd. Het doel van de Code is bewustzijn van goed pensioenfondsbestuur te stimuleren bij de verschillende organen van een pensioenfonds. De Code draait om de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. De meeste normen zien op gedrag en cultuur. Een beperkter aantal normen gaan over de manier van rapporteren over onderdelen van de Code. De Code is in 2018 herzien door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Het bestuur onderschrijft de normen van de Code en leeft deze, waar mogelijk en passend bij het pensioenfonds, na.

Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van de Nalevingsrapportage Monitoringcommissie 2021 - 2022 van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen. Deze rapportage is in februari 2023 gepubliceerd.

Uit de analyse van de normen Code Pensioenfondsen volgt een aantal normen waaraan, gemeten naar de stand van eind 2022, nog niet (volledig) wordt voldaan. Het betreft de volgende normen:

Vertrouwen waarmaken

Nr.	Onderwerp	Wat is er geregeld	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
7	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden	<u>Communicatie</u> In de PensioenKrant van de afgelopen jaren is aandacht besteed aan de wijze waarop het	Grotendeels	Het herijken en door ontwikkelen van het MVB-beleid heeft een hoge prioriteit. Het bestuur heeft

Nr.	Onderwerp	Wat is er geregeld	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
	draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	pensioenfonds invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord beleggen en is er aandacht besteed aan de SDG's (sustainable development goals). In 2022 is nog aandacht besteed aan de ontvangen Real Estate Award voor o.a. de betrokkenheid bij GREEN om het engagement met vastgoedfondsen over het beheer van klimaatrisico's te versterken. Op de website wordt een MVB-beleid weergegeven. <u>Risicobereidheidsonderzoek</u> In 2021 heeft een derde risicobereidheidsonderzoek plaatsgevonden onder alle belanghebbenden van het fonds. Hierbij zijn ook vragen gesteld over waar de voorkeur naar uitgaat bij verantwoord beleggen. De uitkomsten hiervan zullen verwerkt worden in de herijking van het MVB-beleid. Daarnaast is de deelnemers middels een poll op de website naar hun mening over SDG's (sustainable development goals) gevraagd.		hieraan meerdere malen aandacht geschonken door specifieke kennissessies en tijdens bestuursvergaderingen, overleggen met het verantwoordingsorgaan en met de auditcommissie. Besluitvorming over het herijkte MVB-beleid is begin 2021 afgerond. Hierbij heeft het bestuur waar mogelijk rekening gehouden met de uitkomsten van de ESG-enquête. De uitkomsten leidden tot een top 3 aan SDG's. Het bestuur schenkt op de website aandacht aan het beleid en de rapportages over de uitvoering daarvan. Deze aanpassing is een onderdeel van de grondige herziening en actualisatie van de website, welke het bestuur in 2021 heeft afgerond.

Integer handelen

Nr.	Onderwerp	Vastgelegd in	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
21	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	<u>Klokkenluidersregeling</u> Er is een incidenten- en klokkenluidersregeling aanwezig. Regelmatig wordt getoetst bij uitbestedingspartners of zij een gedragscode hebben die gelijkwaardig is aan die van het pensioenfonds en of zij beschikken over een klokkenluidersregeling. De documenten worden jaarlijks onder de aandacht gebracht bij de verbonden personen. <u>Uitbestedingsbeleid</u>	Bijna volledig	Het hebben van een regeling is tot nu toe niet structureel uitgevraagd bij externen. Dit is onderdeel van de aanscherping van het uitbestedingsbeleid en de bijbehorende procedures. Het aangepaste uitbestedings-beleid is eind 2021 vastgesteld. De uitvraag naar een klokkenluidersregeling is onderdeel van de vereisten aan de uitbestedingspartij

Nr.	Onderwerp	Vastgelegd in	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
		Het hebben van een klokkenluidersregeling is als uitgangspunt van uitbesteding opgenomen en is derhalve als selectiecriteria opgenomen.		en komt bij uitvragen vanaf 2022 aan de orde.

Zorgvuldig benoemen

Nr	Onderwerp	Vastgelegd in	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	<u>Diversiteitsbeleid</u> In bestuur en VO zit ten minste één vrouw en één man. In het bestuur en VO zijn er geen leden jonger dan 40 jaar.	Gedeeltelijk	Bij het VO heeft in 2022 een herbenoeming plaatsgevonden bij de geleding van pensioengerechtigden. Dit leidt niet tot verdere invulling van het diversiteitsbeleid. In het bestuur is het vrouwelijke bestuurslid in 2022 herbenoemd. De samenstelling in het bestuur is verder ongewijzigd gebleven. De samenstelling van het deelnemersbestand van NPF kent geen nieuwe toetreders en daardoor wijzigt dit bestand nauwelijks. Het aanstellen van kandidaten jonger dan 40 jaar is daardoor erg lastig.
39	Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan	Statuten In artikel 8 is benoeming en ontslag geregeld van de NUB-ers, in artikel 13 die van de UB-ers en in artikel 11 die van de onafhankelijk voorzitter. De procedure is opgenomen in het Reglement (her)benoeming en (her)verkiezing leden van het bestuur.	Gedeeltelijk	De gehanteerde bepaling over de benoeming van een pensioengerechtigd lid in het VO is een gevolg van de onderhandelingen bij de statutenwijziging in 2020. Bij de eerstvolgende statutenwijziging zal deze bepaling opnieuw worden besproken met de voordragende partij.

Nr	Onderwerp	Vastgelegd in	Conform norm	Reden voor niet naleving / te ondernemen actie
	en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	In artikel 16 is geregeld dat de pensioengerechtigden leden van het VO worden benoemd door de voordragende partij DNP, maar niet door het bestuur. Bij het deelnemerslid van het VO wordt het VO lid benoemd door het bestuur na verkiezingen onder de deelnemers. Ontslag geschiedt door het verantwoordingsorgaan of in een uitzonderlijke situatie door het bestuur.		Voordat de benoeming plaatsvindt heeft het bestuur wel een rol in de toetsing van de voorgedragen kandidaat.

2.4 Risicohouding, risicobeheersing en compliance

Integraal risicomanagement framework

Het integraal risicomanagement framework bestaat op hoofdlijnen uit de componenten die zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Integraal Risicomanagement Framework
COMPONENTEN VAN HET FRAMEWORK
Risicostrategie & - bereidheid
Risico-identificatie & beoordeling
Risicobeheersing & monitoring
Risicobeleid & procedures
Organisatie & governance
Cultuur & performance
Human resources, systemen en data

Het bestuur heeft goed voor ogen wat de risicostrategie en risicobereidheid is, heeft een duidelijke risicodefinitie en taxonomie en heeft een strategisch risicomanagementbeleid vastgesteld. Daarnaast zijn de governance structuur, de uitvoeringsorganisatie, de cultuur en de aanwezige kennis en kunde passend voor de aard, omvang en activiteiten van het pensioenfonds.

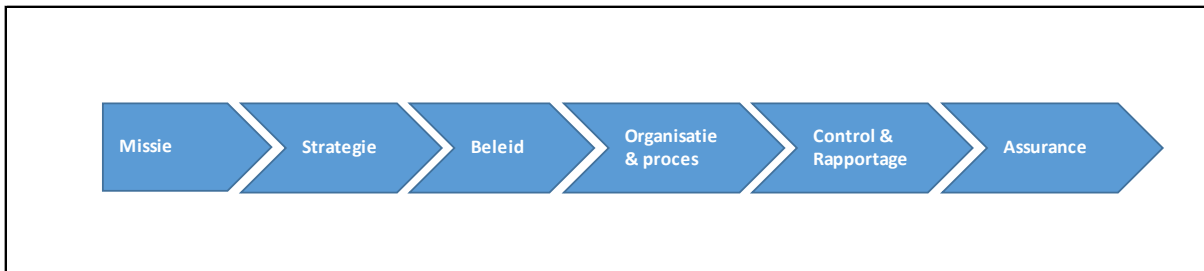
Strategisch risicomanagementbeleid

In 2022 is het strategisch risicomanagementbeleid geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Ten opzichte van 2021 is ESG als beheersingscategorie toegevoegd. Het strategisch risicomanagementbeleid betreft een belangrijk onderdeel van het integrale risicomanagement framework. Het beheersen van risico's (risicomanagement) staat hoog op de agenda van het bestuur, vanwege:

1. de eis tot meer transparantie van de maatschappij en toezichthouders; en
2. snel te kunnen reageren op verandering.

Risicomanagement heeft binnen het pensioenfonds een plaats in de gehele bedrijfsvoering en is geïntegreerd met prestatie management. Prestatie management betreft het stelsel van interne beheersmaatregelen die moeten waarborgen dat gestelde doelstellingen worden gehaald. Onder deze doelstellingen vallen onder andere: de betrouwbaarheid van de (financiële) rapportages, de doeltreffende en doelmatige inzet van middelen en de tevredenheid van belanghebbenden. In de praktijk betekent dit dat meerdere disciplines integraal samen dienen te werken bij het inrichten van het stelsel van interne beheersingsmaatregelen.

Wat betreft het risicomanagement is de onderstaande bestuur cyclus het uitgangspunt.



Het risicomanagementbeleid vormt de kern waarop het bestuur zijn strategie tot uitvoer brengt. Het beleid is erop gericht om enerzijds weloverwogen risico's te nemen en anderzijds risico's te beheersen die het behalen van de beleidsdoelstellingen van het pensioenfonds bedreigen. Het nemen van risico biedt kansen, omdat het nemen van risico in veel gevallen wordt beloond met een risicopremie. Deze risicopremies kunnen een positieve bijdrage leveren aan de realisatie van de beleidsdoelstelling van het pensioenfonds en zijn daarom een belangrijk element om in ogenschouw te nemen.

Risicohouding

De risicohouding wordt in grote mate bepaald door de doelstellingen die zijn verbonden aan de missie, visie en strategie. Daarnaast is in de risicohouding meegenomen dat het pensioenfonds veel gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en een beperkt aantal actieve deelnemers heeft (alleen arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije voortzetting). Het beleggingsbeleid is prudent en houdt rekening met de samenstelling van de verplichtingenstructuur. Eind 2021 is de risicobereidheid van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden onderzocht, nadat dit eerder in 2018 is bepaald. Het pensioenfonds doet dit in principe iedere drie jaar, zodat het pensioenfonds voldoende voeling houdt met de risicohouding van de achterban. De uitkomsten van het onderzoek 2021 sluiten aan bij het huidige beleid. Het huidige en in de ALM 2022 getoetste dynamisch beleid beperkt het aandelenrisico en renterisico dat het pensioenfonds loopt en heeft de potentie om de gestelde doelen te realiseren.

Impact oorlog in Oekraïne en sanctiewetgeving

In februari 2022 is met de invasie door Rusland een oorlog ontketend tussen Rusland en Oekraïne. Vooralsnog is de impact op het pensioenfonds en de processen beperkt. Er was slechts beperkte directe exposure (€ 285.000 per eind februari 2022) in de beleggingsportefeuille op Rusland en Oekraïne. De waarde van deze beleggingen is nadien door de fondsmanager afgewaardeerd naar nul. De systeemtechnische risico's en gevolgen van de oorlog voor de bedrijfsactiviteiten en bedrijfsresultaten van niet-Russische bedrijven laten zich echter moeilijk voorspellen. Wel liep, mede door de oorlog, de inflatie op. De uitgevaardigde sanctiewetgeving heeft tot dusver geen directe gevolgen voor de beleggingsportefeuille, de pensioenadministratie en -betalingen aan (buitenlandse) deelnemers. Het pensioenfonds heeft op dit moment geen deelnemers in Oekraïne of Rusland. Het bestuur monitort de ontwikkelingen van de oorlog en sanctiewetgeving en neemt waar nodig maatregelen.

Kwalitatieve risicohouding

Het pensioenfonds heeft de ambitie om het risicobudget dekkingsgraad afhankelijk te bepalen. Dit heeft tot gevolg dat het pensioenfonds wendbaar is en effectief kan optreden in tijden van voorspoed (hoge dekkingsgraden) en tegenspoed (lage dekkingsgraden). Het pensioenfonds acht het wenselijk dat zowel in goede tijden (behoud) als in moeilijke tijden (vermijden verdere terugval) het risico in de

beleggingsportefeuille wordt beperkt. De risicohouding is in 2019 opnieuw bepaald in het kader van het dynamisch balansbeheer en opgebouwd uit drie elementen:

- Het nemen van beleggingsrisico's is gericht op volledig koopkrachtbehoud naar de toekomst toe en het verlenen van inhaalindexatie.
- Beleggingsrisico's worden afgebouwd bij lagere dekkingsgraden om de omvang van eventuele kortingen te verkleinen.
- Beleggingsrisico's worden afgebouwd bij hogere dekkingsgraden waar het perspectief op volledig koopkrachtbehoud naar de toekomst toe en het verlenen van inhaalindexatie binnen handbereik komt.

De bovenstaande risicohouding is geformuleerd aan de hand van de volgende inzichten en uitgangspunten:

- de deelnemers ontvangen graag een naar verwachting voor inflatie geïndexeerd pensioen en accepteren daarbij enige mate van onzekerheid;
- de lange termijn pensioenambitie en de korte termijn risico's zijn beiden belangrijk voor deelnemers. Binnen bandbreedtes worden korte termijn risico's op het onvolledig indexeren of zelfs korten van de nominale aanspraak door de deelnemers geaccepteerd met als doel om op lange termijn een geïndexeerd pensioen te verkrijgen;
- de deelnemers hebben een gemiddelde risicobereidheid en hebben derhalve een voorkeur voor een neutrale beleggingsbenadering;
- het pensioenfonds belegt om de pensioenambitie te behalen; als door de solvabiliteitspositie deze doelstelling met een lager risicoprofiel behaald kan worden, dan heeft dit de voorkeur;
- om te voorkomen dat de nominale pensioenen te veel in gevaar komen, zal bij een lagere dekkingsgraad een prudenter beleggingsbeleid de voorkeur hebben;
- er is voldoende kennis aanwezig van vermogensbeheer en beleggingsproducten in het bestuur. Dit kennisniveau vloeit voort uit opleiding en ervaring;
- de producten die het pensioenfonds in de beleggingsportefeuille aanhoudt, moeten begrepen en uitgelegd kunnen worden door het bestuur;
- vastrentende waarden (staatsobligaties en staats gerelateerde obligaties), zakelijke waarden (aandelen) en illiquide producten (vastgoed en private equity) betreffen risicobronnen. Het nemen van de aan deze producten gekoppelde risico's wordt naar verwachting beloond;
- rentes laten zich niet voorspellen, alle informatie is opgenomen in marktprijzen en daarom is een verwachte rente ontwikkeling het best af te leiden uit huidige marktprijzen;
- financiële markten zijn efficiënt, alle informatie is in de koersen verwerkt. Dit geeft geen basis om over- en onderwegingen aan te brengen ten opzichte van de strategische asset allocatie;
- maatschappelijk verantwoord beleggen speelt bij de vaststelling van de strategisch asset allocatie geen belangrijke rol. Criteria voor maatschappelijk verantwoord beleggen worden juist meegenomen bij de implementatie van beleggingscategorieën (bijvoorbeeld door uitsluitingen, stembeleid en engagement);
- gezien het vergrijsde deelnemersbestand wordt een hersteltermijn van tien jaar niet prudent geacht. De hersteltermijn is vastgesteld op vijf jaar om zo de belangen van alle deelnemers evenwichtig te behartigen;
- de hersteltermijn is zodanig vastgesteld, dat bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 100% het effect dat er meer uitgekeerd wordt dan er beschikbaar is aan vermogen wordt beperkt;

- indien er gedurende vijf jaar sprake is geweest van een beleidsdekkingsgraad onder de grens van het minimaal vereist eigen vermogen dan wordt de korting van de pensioenaanspraken en pensioenrechten uitgesmeerd over een periode van drie jaar.

Kwantitatieve risicohouding

Aan het toeslag- en kortingsbeleid ligt, naast de wetgeving, een ALM-analyse ten grondslag. De in deze analyse gebruikte economische uitgangspunten zijn voorzichtiger dan de volgens de wettelijk mogelijke parameters.

Toeslagbeleid

- Geen toeslagverlening bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%.
- Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% en hoger, vindt toeslag op basis van prijsinflatie (van september tot september) met een toets op toekomstbestendigheid plaats.
- Inhaalindexatie: maximaal 20% van het verschil tussen de werkelijke beleidsdekkingsgraad en de grens (circa 125%) van toekomstbestendig indexeren. Het beleid inzake inhaalindexatie is nader uitgewerkt.

Kortingsbeleid

- Bij een reservetekort (beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen) moet het pensioenfonds in vijf jaar toegroeien naar het vereist eigen vermogen (per 31 december 2022: 113,8%). Indien dat niet mogelijk is, zal een voorwaardelijke korting plaatsvinden.
- Na vijf jaar dekkingstekort (beleidsdekkingsgraad onder minimaal vereist vermogen, per 31 december 2022: 104,0%) wordt het tekort in drie jaar verwerkt in onvoorwaardelijke kortingen.

Risicobudget met horizon van één jaar

- Het vereist eigen vermogen per 31 december 2022 bedraagt 113,6% (2021: 113,6%).
- Indien de grenzen van de bandbreedtes van matching- en returnportefeuille worden opgezocht, dan beweegt het vereist eigen vermogen zich tussen 111% en 115%.

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor het pensioenfonds zijn als volgt te categoriseren:

- Solvabiliteitsrisico: de kans dat het pensioenfonds niet aan zijn (lange termijn) verplichtingen kan voldoen. Dit uit zich in de dekkingsgraad. Het solvabiliteitsrisico valt uit te splitsen in de volgende risico's: renterisico, prijsrisico, valutarisico, kredietrisico en actuariële risico's.
- Liquiditeitsrisico: de kans dat de beleggingen niet tijdig tegen een aanvaardbare prijs liquide kunnen worden gemaakt, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.
- Organisatierisico's: operationele risico's, uitbestedingsrisico's en IT-risico's.
- Omgevingsrisico's: concurrentierisico, afhankelijkheidsrisico en politieke risico's.

Een gestructureerde aanpak van de risico's richt zich voornamelijk op de solvabiliteits- en liquiditeitsrisico's, die uitgebreid worden behandeld in paragraaf 3.6. Met de risicomanagementadviseur is over deze risico's, aan de hand van een scenario-analyse, een strategisch risicokader vastgesteld. In bestuursvergaderingen wordt hier specifiek aandacht aan besteed. Daarnaast

beoordeelt het intern toezicht uitgevoerd door de NUB-ers en de auditcommissie jaarlijks of het pensioenfonds de risico's op langere termijn adequaat beheerst.

In het algemeen worden uitbestedingsrisico's beheerst door uitbestedingscontracten aan te gaan met gerenommeerde partijen die in bezit zijn van een ISAE 3402-verklaring. De risico's van de uitbesteding van IT en pensioenadministratie worden beheerst door middel van serviceniveau-overeenkomsten en serviceniveau-rapportages. Bij de beheersing van uitbestedingsrisico's op het gebied van vermogensbeheer wordt voor de selectie van en monitoring op deze externe vermogensbeheerders onder andere gebruik gemaakt van externe adviseurs.

In 2022 is nadrukkelijk aandacht geschonken aan de risico's die verband houden met het uitbesteden van de pensioenadministratie en de overgang van de pensioenadministratie van InadminRiskCo naar de Blue Sky Group.

In 2022 is het gebied van administratieve organisatie en interne beheersing verder ontwikkeld. Door een structurele vastlegging van de uitkomsten van de interne beheersings-maatregelen in een daartoe bestemde applicatie ontstaat er een duidelijke 'audit trail'. Deze 'audit trail' maakt het aantoonbaar dat de uitvoeringsorganisatie haar bedrijfsvoering beheerst. De functionaliteit van deze applicatie zal ook in 2023 doorontwikkeld worden en het gebruik hiervan binnen de organisatie zal verder bevorderd worden.

Compliance

BDO vervult sinds juni 2019 de rol van compliance officer voor het pensioenfonds. Om invulling te kunnen geven aan deze functie is een compliance charter opgesteld waarin onder andere de reikwijdte, het doel, de positionering en de verantwoordelijkheden van de compliance officer is vastgelegd. Tevens wordt er gewerkt met een compliance jaarplan.

In 2022 werd aandacht besteed aan de volgende drie elementen:

1. Het opstellen/herijken van compliance beleid en processen.
2. Het uitvoeren van tweedelijns monitoringsonderzoeken.
3. Het creëren van verdere bewustwording t.a.v. compliance en integriteit.

In 2022 is de compliance officer onder meer betrokken geweest bij de herzieningen van de compliance risicoanalyse. Aan deze herziening is een awareness sessie voor het bestuur gewijd. Ook heeft de compliance officer monitoring onderzoeken aangaande privacy en externe vermogensbeheerders uitgevoerd. De opvolging van de aanbevelingen zal in 2023 zijn beslag krijgen. Het pensioenfonds heeft een gedragscode in het kader van het integriteitsbeleid.

Daarnaast heeft de compliance officer de jaarlijkse rapportage over de naleving van de gedragscode over 2022 opgesteld. De rapportage is in de bestuursvergadering van 1 maart 2023 besproken. BDO heeft geconcludeerd dat er in het jaar 2022 geen strijdigheden met de gedragscode aan de orde zijn geweest bij de verbonden personen. Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het pensioenfonds.

Vertrouwenspersoon

Op grond van de Klokkenluiders- en Incidentenregeling heeft het pensioenfonds een vertrouwenspersoon integriteit en ongewenst gedrag aangesteld. Dit is een andere functionaris dan de compliance officer. Over 2022 zijn er geen formele meldingen ontvangen uit hoofde van de Klokkenluiders- en Incidentenregeling. Deze regelingen zullen in 2023 worden herzien wanneer nieuwe wetgeving wordt aangenomen.

Interne audit

In 2022 is de interne audit charter herzien en opnieuw vastgesteld. In het interne audit charter zijn het doel, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de interne auditfunctie binnen het pensioenfonds beschreven. Uit het charter blijkt hoe het pensioenfonds de kwaliteit van de interne auditfunctie en de deskundigheid wil borgen. Het charter biedt inzicht in de wijze waarop gewerkt wordt. In het charter is opgenomen dat er jaarlijks een auditplan wordt opgesteld op basis van de uitkomsten van de risicoanalyses en de inbreng van de UB-ers. In 2022 zijn vier interne audits uitgevoerd naar Cultuur, Gedrag & HR Management, Beleggingsbeleid & matching process, de transitie van de custodian en de transitie van de pensioenadministratie. Per 31 december 2022 staan er geen acties open voortkomend uit de uitgevoerde interne audits. Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van Internal Audit. De strekking van de evaluatie was positief waarbij ook is uitgesproken dat het bestuur van het pensioenfonds samen met de sleutelfunctiehouder blijft zoeken naar audits met zo veel mogelijk toegevoegde waarde voor het pensioenfonds. Ook is besproken om aandacht te blijven schenken aan de kosten van Internal Audit.

2.5 Financiële positie

De financiële positie van een pensioenfonds wordt onder meer weergegeven door de dekkingsgraad. Deze wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen (*technische voorzieningen*). De DNB-dekkingsgraad is in 2022 gedaald van 129,3% naar 120,1%. In onderstaande tabel staat de oorsprong van dit verloop met het effect op de dekkingsgraad. Dit is een samenvatting van tabel 2.8 *Actuariële analyse*.

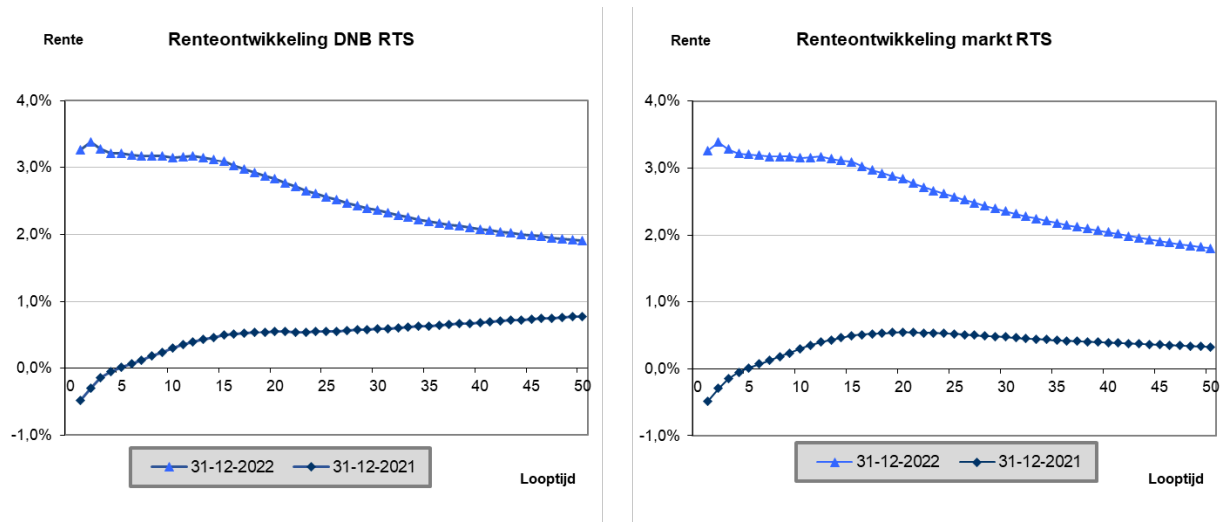
In het kader van de jaarrekening wordt de dekkingsgraad berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

2.5a Dekkingsgraad verloop	2022	2021
Stand per 1 januari	129,3%	120,4%
Mutaties:		
Beleggingsresultaat	-23,5%	3,3%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	28,0%	6,1%
Toeslag (indexatie)	-14,7%	-3,5%
Pensioenuitkeringen	1,3%	1,5%
Benodigde interest ivm rekenrente	0,5%	0,6%
Wijziging sterftegrondslagen	-0,5%	0,0%
Overige mutaties	-0,2%	0,9%
Totaal mutaties:	-9,2%	8,9%
Stand per 31 december	120,1%	129,3%

Het beleggingsresultaat over 2022 had een negatief effect op de dekkingsgraad van 23,5%-punt (2021: 3,3%-punt). De toegekende indexatie had een negatief effect op de dekkingsgraad van 14,7%-punt (2021: 3,5%-punt). De verandering van de rente had een effect op de dekkingsgraad van 28,0%-punt positief (2021: 6,1%-punt positief). Overige mutaties betreffen het resultaat op sterfte.

De beleidsdekkingsgraad² steeg in 2022 van 126,0% naar 134,8%. De beleidsdekkingsgraad ligt ultimo 2022 boven de *minimaal vereiste dekkingsgraad* van 104,0%. De beleidsdekkingsgraad ligt ook boven de grens van de *vereiste dekkingsgraad*³. Deze was eind december 113,8% (2021: 113,6%).

Markrentre



De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. DNB hanteert hierbij de 'ultimate forward rate' (hierna: **UFR**). Dit betekent dat verplichtingen van meer dan twintig jaar contant worden gemaakt tegen een rente die naar een

² Dit is het gemiddelde van de dekkingsgraad over de laatste 12 maanden.

³ Als onderdeel van het dynamisch balansbeheer wordt daarbij gerekend met een strategische renteafdekking van 80%.

afgesproken niveau toe beweegt⁴ omdat de marktrente voor deze looptijden minder betrouwbaar wordt geacht. In onderstaande tabel staat een vergelijking van de nominale en de reële dekkingsgraden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur en de markt-rentetermijnstructuur.

2.5b Dekkingsgraden	Rentetermijnstructuur 2022		Rentetermijnstructuur 2021	
	DNB	Markt	DNB	Markt
Nominale dekkingsgraad	120,1%	120,0%	129,3%	128,1%
Reële dekkingsgraad	107,5%	85,6%	104,9%	95,0%
Beleidsdekkingsgraad	134,8%	n.v.t.	126,0%	n.v.t.

Voor het beleid van afdekking van het renterisico van de verplichtingen wordt gebruik gemaakt van de marktrente om de verplichtingen te waarderen. De waardering van de obligaties, die voor afdekking van het renterisico worden gebruikt, gebeurt immers ook op basis van de marktrente. De nominale dekkingsgraad op basis van de marktrente is met 8,1%-punt gedaald ten opzichte van eind 2021. De nominale dekkingsgraad wordt berekend als de totale activa minus de overige passiva gedeeld door de technische voorzieningen. De reële dekkingsgraad⁵ (op basis van de marktrente) is met 9,4%-punt gedaald. Bij de reële dekkingsgraad (op basis van de marktrente) worden de verplichtingen bepaald door alle toekomstige uitkeringen te verhogen met de door de markt verwachte inflatie. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent dat het pensioenfonds theoretisch voldoende vermogen bezit om aan de met de verwachte inflatie verhoogde pensioenverplichtingen te voldoen.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“binnen het afgesproken risicokader, het realiseren van een beleidsdekkingsgraad, die het mogelijk maakt pensioenen en andere uitkeringen te verstrekken, met de ambitie het zoveel als mogelijk behouden van de koopkracht”*.

In 2022 (september) bedroeg de beleidsdekkingsgraad 133,6%, waardoor per 1 januari 2023 een toeslag van 13,9% kon worden verleend. Deze indexatie is bijna gelijk aan de gemeten inflatie (volgens de toen geldende berekeningssystematiek van het CBS) over de periode september 2021 tot september 2022 van 14,5% en het maximale dat door het pensioenfonds toegekend kon worden op basis van het toegepaste alternatieve ingroeipad van DNB binnen de wet- en regelgeving.

2.6 Beleggingen

Het jaar 2022 stond in het teken van de geopolitieke spanningen, inflatie en oplopende rentes. De financiële markten corrigeerden als gevolg van de hogere rentes. Negatieve rendementen werden behaald op obligaties, aandelen en vastgoed. Uitzondering hierop was private equity. De economische

⁴ Sinds juli 2015 wordt de UFR bepaald op basis van de gerealiseerde maandelijkse 20-jaars forward rentes in de voorgaande 10 jaar. In de nieuwe methode per 2024 wordt de UFR gebaseerd op de 30-jaars forward rente in plaats van de 20-jaars forward rente. In de periode van 2021 tot 2024 wordt de nieuwe rentetermijnstructuur stapsgewijs ingevoerd.

⁵ De reële dekkingsgraad op basis DNB is berekend volgende de definitie in art. 7 van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Deze wordt jaarlijks aan DNB gerapporteerd.

groei zwakte licht af. De Nederlandse economie is in het afgelopen jaar met 4,5% gegroeid⁶. Voor 2023 en daarna is het vooruitzicht gematigd en onzeker als gevolg van de huidige geopolitieke spanningen. De inflatie in 2022 is fors gestegen tot 10,0% (2021: 2,7%). De rente is in 2022 gestegen als gevolg van het verkrappende monetaire beleid van de ECB bij de bestrijding van de inflatie.

Per saldo steeg de nominale 10-jaars marktrente van 0,3% naar 3,2%. Deze rente is gebaseerd op de zogenoemde zero coupon swapcurve met een looptijd van tien jaar, die maatgevend is voor de verplichtingen van het pensioenfonds.

In tabel 2.6a staan de totale beleggingen voor risico van het pensioenfonds (inclusief liquide middelen), die € 1.052 miljoen bedragen (2021: € 1.360 miljoen). Er is een negatief netto beleggingsresultaat op beleggingen voor risico van het pensioenfonds behaald van -/- € 247 miljoen (2021: € 38 miljoen), dat overeenkomt met een nettorendement van -/-18,4% (2021: 3,0%). Door de gestegen marktrente rendeerte de risicomanagementportefeuille negatief met -/-26,3% (2021: -/-5,9%). Het pensioenfonds heeft zelfstandig geen aandelen uitgeleend (*securities lending*). Door onderliggende beleggingsfondsen worden beperkt aandelen uitgeleend.

2.6a Beleggingen voor risico fonds	2022	2021	Mutaties *	Resultaat	Rendement 2022		
					Behaald	Benchmark	Outperf.
(x € 1.000)							
Aandelen Europa	56.845	83.643	-22.859	-3.939	-5,5%	-9,5%	4,0%
Aandelen Verenigde Staten	73.650	131.802	-42.758	-15.394	-15,9%	-14,6%	-1,3%
Aandelen opkomende markten	45.230	54.669	-3.559	-5.880	-11,1%	-14,9%	3,8%
Aandelen	175.725	270.114	-69.176	-25.213	-11,5%	-12,8%	1,3%
Indirect vastgoed	194.350	205.194	-4.233	-6.611	-3,4%	4,9%	-8,3%
Private equity	80.736	62.926	10.863	6.947	11,0%	6,0%	5,0%
Alternatieve beleggingen	80.736	62.926	10.863	6.947	11,0%	6,0%	5,0%
Returnportefeuille	450.811	538.234	-62.546	-24.876	-5,3%	-2,0%	-3,3%
Staatsobligaties	595.719	806.564	9.779	-220.624	-26,9%	-26,9%	0,0%
Liquide middelen	5.232	15.697	-10.523	58			
Risicomanagementportefeuille**	600.951	822.261	-744	-220.566	-26,3%	-26,3%	0,0%
Uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds			2.018	-2.018			
Beleggingen incl. liquide middelen	1.051.762	1.360.495	-61.272	-247.460	-18,5%	-17,3%	-1,2%

* Mutaties = aankopen + gefactureerde kosten - verkopen - inkomsten (zoals dividend)

** Inclusief liquide middelen

Strategisch zijn de beleggingen verdeeld in twee portefeuilles: de returnportefeuille en de risicomanagementportefeuille. De returnportefeuille heeft als doel een rendement te halen boven de door het bestuur vastgestelde strategische benchmark. De risicomanagementportefeuille heeft als doel om de kasstromen van het pensioenfonds via staatsobligaties bij de huidige bandbreedte van de dekkingsgraad voor 80% te matchen en bovendien het renterisico (duratie) van de pensioenverplichtingen te matchen. Daarnaast worden in deze portefeuille alle beleggingen opgenomen die als doel hebben het risico van het pensioenfonds strategisch te verlagen.

⁶ Vastgesteld door het Centraal Planbureau

Dynamisch beleggingsbeleid

Met dynamisch balansbeheer wil het pensioenfonds het denken in een ‘vaste’ beleggingsmix loslaten. Het pensioenfonds streeft naar een beleggingsmix waarbij beleggingsrisico's worden teruggenomen bij lagere dekkingsgraden en óók bij hogere dekkingsgraden. Bij lagere dekkingsgraden wordt beleggingsrisico teruggenomen om de nominale toezegging te beschermen. Bij hogere dekkingsgraden wordt beleggingsrisico teruggenomen omdat de reële ambities binnen handbereik komen en verder risico nemen niet meer noodzakelijk is voor de doelstellingen van het pensioenfonds.

Op basis van de resultaten van de recente in 2022 uitgevoerde ALM-studie heeft het bestuur besloten de weging van de returnportefeuille bij de huidige dekkingsgraadregio van 120-130% per 2023 te verhogen van 35% naar 40%.

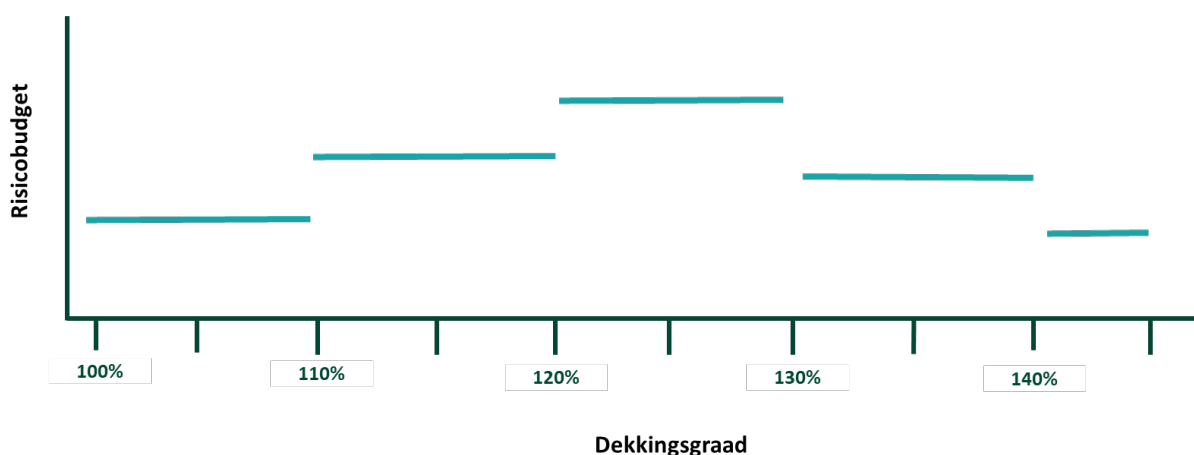
Het dynamisch beleggingsbeleid schrijft – per zogenaamde dekkingsgraadregio – een risicobudget voor. Dit risicobudget wordt uitgedrukt als een maximaal toegestane terugval van een dekkingsgraadscenario in een door het bestuur geformuleerd stuurscenario. Per dekkingsgraadregio heeft het pensioenfonds een strategische asset allocatie (SAA) inclusief risicoafdekkingen geformuleerd die passend zijn bij het toegestane risicobudget. Overgangen van de ene naar de andere dekkingsgraadregio vragen om een aanpassing van de balans conform het dynamisch beleid.

De totale portefeuille is verdeeld in een risicomanagementportefeuille en een returnportefeuille, waarbij de omvang en samenstelling afhankelijk is van de hoogte van de dekkingsgraad.

Het bestuur heeft voor het dynamisch beleggingsbeleid de risicohouding als volgt gedefinieerd:

“Het beleggingsbeleid is primair gericht op koopkrachtbehoud en inhaalindexatie. Een kans op korten wordt hierbij beperkt en als er gekort moet worden, dan wordt dit geaccepteerd en versneld (korter dan de wettelijke termijnen) doorgevoerd. De omvang van eventuele kortingen bij lagere dekkingsgraden wordt ingeperkt door beleggingsrisico's af te bouwen bij lagere dekkingsgraden.”

De drie uitgangspunten van de risicohouding (zie paragraaf 2.4.) zijn de basis voor het dynamisch risicobudget waarbij de hoogte van het risicobudget afhankelijk is van de dekkingsgraad en wordt teruggebracht bij lagere dekkingsgraden en bij hogere dekkingsgraden.



De volgende uitgangspunten bij de invulling van het risicobudget gelden in het algemeen voor het dynamisch beleid.

A. De doeldekkinggraad betreft een reële dekkinggraad van 110%

Het bestuur heeft als 'einddoel' een reële dekkinggraad van 110% geformuleerd (de reële doeldekkinggraad). Bij deze dekkinggraad is het pensioenfonds financieel in staat om indexatie naar de toekomst toe veilig te stellen. In theorie is het pensioenfonds dit bij een reële dekkinggraad van 100% al, echter het fonds kiest er echter voor een buffer aan te houden voor onder andere actuariële risico's, economische restrisico's (zoals spreadrisico's) en operationele risico's. Bij de huidige rentecurve komt deze doeldekkinggraad overeen met een nominale dekkinggraad van ongeveer 140%. Bij de nadere uitwerking van het reële beleid bij dekkinggraden hoger dan 130% (geen onderdeel van dit beleidskader) wordt dit nader gespecificeerd en onderbouwd.

B. Inzet van optieproducten behoort tot de mogelijkheden

Optieproducten (zowel rente- als aandelen) maken het mogelijk om zowel de impact van een negatief scenario (zoals het stuurscenario) te beperken, als mee te kunnen profiteren indien aandelen of rente stijgen. Dit in tegenstelling tot lineaire maatregelen als renteswaps of een afbouw van de aandelenportefeuille.

Dit duale karakter van opties kan uitkomst bieden in gevallen waarin de wens om neerwaarts risico te beperken schuurt met de ambitie. Door de vereiste optiepremie betekent dit dat een voortkabbelscenario het 'spijt'-scenario wordt: in dit geval betalen opties niet uit maar wordt het verlies van de premie ook niet gecompenseerd door een (sterke) marktstijging. Het pensioenfonds is bereid om kosten voor herstel/opwaarts potentieel te betalen in vorm van optiepremie indien dit nodig blijkt te zijn om de ambitie en risicohouding met elkaar te verenigen. De afdekking van het risico op publieke aandelen wordt tevens gezien als een indirecte afdekking van private equity en vastgoed. Dit is onder de aanname dat de rendementen op deze categorieën in tijden van stress een sterke correlatie met aandelen vertonen.

C. Het renteafdeckingsbeleid is afhankelijk van de dekkinggraad

De strategische renteafdekking wordt uitsluitend gebaseerd op de dekkinggraadregio's binnen dynamisch beleid. Hierbij blijft het bestaande uitgangspunt van cashflowmatching van het pensioenfonds gehandhaafd. Dit houdt in dat de renteafdekking voor het grootste deel voortvloeit vanuit de staatsobligaties in de matchingportefeuille. De eventuele extra benodigde renteafdekking is daarmee relatief beperkt. Dit komt doordat de duratie van het pensioenfonds relatief kort is en de matchingportefeuille voldoende groot, waardoor renteafdekking met obligaties al relatief effectief is. Indien de strategische renteafdekking hoger ligt dan de afdekking die wordt verkregen vanuit staatsobligaties, worden renteswaps ingezet.

Bij de dekkinggraadregio ultimo 2022 geldt een allocatie van 65% matchingportefeuille bij een strategische renteafdekking van 85%. Per 2023 is de allocatie naar de matchingportefeuille door het bestuur verlaagd naar 60% op basis van de uitkomsten van de ALM-studie 2022 waarbij een hogere allocatie naar de returnportefeuille verantwoord wordt geacht.

Investment cases

Pensioenfondsen moeten op basis van een investment case onderbouwen onder welke aannames, verwachtingen en voorwaarden een beleggingscategorie aan de beleggingsportefeuille is toegevoegd.

Een investment case dient tevens als raamwerk voor de periodieke beoordeling of de betreffende beleggingscategorie en het daarbij gevoerde beleid nog in overeenstemming is met de geformuleerde doelstelling en verwachtingen. De investment cases voor aandelen, private equity en vastgoed zijn vastgesteld.

ALM-stresstest energietransitie

In het kader van de validatie van de opzet van het beleidskader dynamisch balansbeheer heeft het pensioenfonds in 2019 naast de impact van financiële stressscenario's ook de impact van de stresstest energietransitie laten doorrekenen. Deze stresstest is ontwikkeld door DNB en geeft inzicht in de mogelijke gevolgen van een transitie van fossiele naar duurzame energiebronnen op de markt. In deze analyse is een stresstest uitgevoerd op zowel het huidige beleid als het voorgestelde beleidskader dynamisch balansbeheer. Alle stressscenario's leiden tot meer of mindere daling van de dekkingsgraad. Afhankelijk van het type klimaatschok kan de dekkingsgraad van het pensioenfonds tot 13%-punten dalen. Het bestuur concludeert dat dynamisch balansbeheer weliswaar veelal tot een betere bescherming van de dekkingsgraad leidt, maar dat gegeven de huidige dekkingsgraad en de crisisscenario's in alle gevallen nauwelijks/geen toeslag kan worden gegeven. Het bestuur heeft het beleid maatschappelijk verantwoord beleggen gedeeltelijk geactualiseerd en begin 2021 vastgesteld.

Returnportefeuille

De returnportefeuille bevat beleggingscategorieën waarbij het behalen van rendement centraal staat. Er zijn strategische benchmarks vastgesteld om de prestaties te beoordelen. Het rendement op deze portefeuille was -5,3% (2021: 22,0%), dit is 3,3%-punten lager dan de benchmark. Een van de redenen is dat voor de categorieën Vastgoed en Private Equity absolute lange termijn rendementen van respectievelijk 4,9% en 6,0% worden gebruikt, waardoor er automatisch underperformance ontstaat in dalende markten. De omvang van de returnportefeuille binnen de totale portefeuille is afhankelijk van de invulling van de risicomanagementportefeuille. Per ultimo 2022 is de omvang van de returnportefeuille 42,9% van de totale portefeuille.

2.6b Weging	ten opzichte van Totaal		ten opzichte van Returnportefeuille			
	2022	2021	2022	strat. mix	bandbreedte	2021
Aandelen	16,7%	19,9%	39,0%	40,0%	35-45%	50,2%
Vastgoed	18,5%	15,1%	43,1%	40,0%	35-45%	38,1%
Alternatieve beleggingen	7,7%	4,6%	17,9%	20,0%	15-25%	11,7%
Returnportefeuille	42,9%	39,6%	100,0%	100,0%	25-35%	100,0%

Als onderdeel van het dynamisch balansbeheer geldt een strategische mix van 40% aandelen, 40% vastgoed en 20% alternatieve beleggingen. Per 31 december 2022 ligt de weging van de returnportefeuille boven de bandbreedte van 30%-40%. Op basis van de uitkomsten van de ALM studie in 2022 heeft het bestuur besloten de weging van de returnportefeuille per 2023 te verhogen tot 40% (met een bandbreedte 35-45%).

Aandelen

Het actieve beleid van de geselecteerde aandelenmanagers leverde in totaal een performance op van -/-11,5%. Het benchmarkrendement van de totale aandelenportefeuille was -/-12,8%.

Nadat de stijlen 'Growth' en 'Value' in 2021 redelijk dicht bij elkaar lagen, is de performance van 'Value' in 2022 duidelijk beter geweest dan van 'Growth'. Zowel in Europa als in de VS is dit verschil groot geweest. De performanceverschillen tussen de regio's waren het afgelopen jaar minder groot. De Europese markt was het minst slecht met een benchmarkperformance van $-9,5\%$ versus de opkomende markten met benchmarks van $-14,9\%$ en de VS met $-14,6\%$. De positieve relatieve performance van de portefeuille ten opzichte van de benchmark is vooral het gevolg van fonds-specifieke factoren.

In de regio Europa was er een outperformance, vooral als gevolg van de goede performance van de 'Value' manager. De Europese aandelen behaalden een rendement van $-5,5\%$ terwijl het benchmarkrendement op $-9,5\%$ uitkwam.

In de Verenigde Staten heeft de portefeuille het rendement van de benchmark niet kunnen verslaan. De 'Value' manager heeft het weliswaar beter gedaan dan zowel de brede index als de 'Value' index, maar dat was niet voldoende om de achterblijvende resultaten van de 'Growth' manager te compenseren. In het begin van het jaar is afscheid genomen van de oude 'Value' en 'Growth' manager en zijn twee nieuwe managers benoemd. De Amerikaanse aandelenportefeuille behaalde een rendement van $-15,9\%$, terwijl de benchmark een rendement van $-14,6\%$ behaalde.

In de opkomende markten was sprake van outperformance. In de loop van het jaar is afscheid genomen van één van de managers, waarna de opkomende markten zijn geconcentreerd bij één manager. Het positieve resultaat ten opzichte van de benchmark was het gevolg van de selectie van aandelen. De aandelen Opkomende Markten behaalden een rendement van $-11,1\%$, terwijl de algemene benchmark een rendement van $-14,9\%$ behaalde.

Vastgoed

Het rendement op vastgoed was $-3,4\%$. De gehanteerde lange termijn benchmark voor de vastgoedportefeuille is $4,9\%$ per jaar.

Het pensioenfonds belegt in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. Deze zijn minder liquide en kunnen dus niet op korte termijn worden verkocht. Alle sectoren (Logistiek/Bedrijfsruimten, Kantoren, Winkels en Woningen) behaalden een negatief rendement. De belangrijkste reden was de hoge inflatie, waardoor Centrale Banken een verkrappende modus hanteerden en de rente steeg. Hierdoor kwamen de waarderingen van alle vastgoedpanden onder druk te staan. Zelfs de sector Logistiek, die in 2021 nog een rendement van $29,7\%$ had behaald, ontkwam hier niet aan. De enige sector die zich deels kon onttrekken aan het negatieve sentiment was de woningsector. Een van de redenen is dat woonruimte in Nederland nog steeds schaars is.

Alternatieve beleggingen

De private equity beleggingen behaalden een rendement van $11,0\%$ bij een benchmarkrendement van $6,0\%$. Hiermee heeft private equity zowel in absolute als relatieve zin een positief rendement behaald. De dalingen op de aandelenmarkten in 2022 hebben vooralsnog een beperkt effect gehad op de waarderingen van private equity. Een aantal fondsen uit de periode 2004-2008 loopt tegen het einde van hun looptijd en is bezig met het afbouwen van de portefeuille. Een deel van deze fondsen is belegd in bedrijven die inmiddels naar de beurs zijn gegaan en hebben daardoor de dalingen op de aandelenmarkten gevoeld in de portefeuille. Hierdoor is ook het klimaat voor een beursgang of verkoop moeilijker geworden, waardoor de fondsen die tegen het einde van de looptijd lopen waardedalingen hebben laten zien. Om het gewicht van private equity op peil te houden zijn de

afgelopen jaren nieuwe fondsen geselecteerd. Hierbij geldt dat in de beginperiode nieuwe fondsen negatieve rendementen laten zien (het zogenoemde J-curve effect). De fondsen die iets langer in de portefeuille zitten, komen in de fase waarin de toegevoegde waarde van de manager zich gaat vertalen in de hogere waarderingen van de beleggingen. Deze fondsen hebben in 2022 voor het positieve resultaat gezorgd. Ook in 2022 zijn nieuwe (Amerikaanse en Europese) fondsen aan de portefeuille toegevoegd.

Risicomanagementportefeuille

De risicomanagementportefeuille heeft een rendement behaald van -/-26,3%. De belangrijkste redenen waren de hoge inflatie en het verkrappende beleid van de Centrale Banken. Hierdoor stegen de rentes behoorlijk. De 10-jarige swaprente steeg in 2022 van 0,3% naar 3,2%. Bij het rendement op de risicomanagementportefeuille moet rekening gehouden worden met de doelstelling van deze portefeuille, namelijk het (rente)risico van de verplichtingen afdekken en de cashflow matching. Ultimo 2022 bedraagt de weging van de risicomanagementportefeuille 57,1% (2021: 60,5%).

Per 31 december 2022 bedraagt de feitelijke renteafdekking 77% (2021: 83%). De strategische renteafdekking van de verplichtingen bedraagt 85% (met een bandbreedte van 80%-90%) bij een (marktrente) dekkingsgraad tussen de 120% en 130%. De reden voor de lagere renteafdekking is dat de relatief hoge toeslagverlening van 13,9% reeds is opgenomen in de pensioenverplichtingen van 31 december 2022. In het eerste kwartaal 2023 zijn maatregelen genomen om de renteafdekking te verhogen.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“het door maatschappelijk verantwoord en actief vermogensbeheer behalen van een rendement (na aftrek van kosten) op de returnportefeuille dat, cumulatief over elke voortschrijdende periode van vijf jaren, hoger is dan de gekozen benchmark”*.

Over de laatste vijf jaar is met het actieve beheer op de returnportefeuille, na kosten, een outperformance behaald van gemiddeld 0,6%-punten per jaar⁷. Hiermee is voldaan aan de doelstelling. Hierbij dragen private equity en vastgoed positief bij en is sprake van underperformance bij aandelen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het pensioenfonds heeft het beleid inzake Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (hierna: **MVB**) in 2020 opnieuw vastgesteld en daarbij het doel gesteld om het beleid te beoordelen op basis van nieuwe wetgeving en het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen pensioenfondsen (hierna: **IMVB**). Ook wil het pensioenfonds rapporteren over de wijze waarop MVB wordt vormgegeven in de beleggingsactiviteiten en wat de resultaten hiervan zijn, conform de wet- en regelgeving.

Het pensioenfonds heeft zichzelf ten doel gesteld een maatschappelijk verantwoord belegger te willen zijn. Bij het pensioenfonds leeft de overtuiging dat bedrijven die hun activiteiten duurzaam en bewust

⁷ De gehanteerde benchmark rendementen voor vastgoed en alternatieve beleggingen (private equity) zijn in 2021 gewijzigd in 4,9% respectievelijk 6% per jaar.

uitvoeren ook in staat zijn om langdurig bij te dragen aan de financiële rendementsdoelstelling van het pensioenfonds. Dit uitgangspunt is verankerd in de investment beliefs. Hier volgen per beleggingscategorie beknopt de ESG-activiteiten en resultaten.

Aandelen

Het bestuur heeft besloten het ESG-beleid voor aandelen in te richten op basis van de integratie van ESG-factoren. Bij ESG-integratie worden ESG-factoren en de daaruit voortvloeiende risico's meegenomen in het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds is van mening dat integratie van ESG-factoren in het beleggingsproces een grotere impact kan hebben dan uitsluiting/screening van bedrijven en aandelen. Op deze manier kan er ook belegd worden in bedrijven die werken aan de verbetering van het ESG-beleid. Als aandeelhouder bij dit proces betrokken te zijn, kan een grote impact hebben, ondanks de mogelijk slechtere initiële ESG-karakteristieken van het betreffende bedrijf. Dit betekent dat van vermogensbeheerders het volgende wordt verwacht:

- De Principles for Responsible Investment (PRI) zijn ondertekend.
- Risico's en kansen die voortkomen uit ESG-factoren worden meegenomen in de aan- en verkoopbeslissingen.
- Vermogensbeheerders zijn als actieve aandeelhouder in contact met bedrijven over hun ESG-beleid.
- Vermogensbeheerders rapporteren regelmatig over hun ESG-beleid, waaronder bijvoorbeeld het ESG-profiel van de portefeuille en de voortgang van engagement met bedrijven.

De forward looking ESG-risico's worden door de vermogensbeheerders in hun beleggingsproces meegenomen. Ook werkt het pensioenfonds samen met BMO als het gaat om engagement voor de aandelenportefeuille (BMO Responsible Engagement Overlay). Eind 2022 is afscheid genomen van BMO en zal engagement voornamelijk plaatsvinden via de aandelenmanagers zelf.

Om de ESG-karakteristieken van een fonds te kwantificeren, is besloten om gebruik te maken van twee ESG-benchmarks (MSCI en Morningstar/Sustainalytics). De fondsen waarin het pensioenfonds belegt worden afgezet tegen zowel de benchmark scores van Morningstar Sustainability Ratings als die van MSCI.

- De verschillende aandelenfondsen behalen een bovengemiddelde score op basis van de gegevens van ten minste één, maar bij voorkeur beide dataproviders.
- De verschillende aandelenfondsen behalen ten minste een gemiddelde score op basis van de gegevens van één, maar bij voorkeur beide dataproviders.

ESG score aandelenfondsen	Percentiel (fonds is beter dan x % van peer group)		
	MSCI	Morningstar	Gemiddeld
2022			
Europa	63	41	52
Verenigde Staten	53	13	33
Emerging markets	85	94	90
Totaal	64	43	54

ESG score aandelenfondsen	Percentiel (fonds is beter dan x % van peer group)		
	MSCI	Morningstar	Gemiddeld
2021			
Europa	29	39	34
Verenigde Staten	42	61	51
Emerging markets	92	94	93
Totaal	48	61	55

Risicomanagementportefeuille

In de risicomanagementportefeuille wordt alleen belegd in Europese staatsobligaties en staatsgerelateerde obligaties met een hoge kredietwaardigheid. De Europese landen hebben allen het Verdrag van Parijs ondertekend en zijn daarmee medeverantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen en het realiseren van de energietransitie. De portefeuille is de ruggengraat van het pensioenfonds als het gaat om het genereren van kasstromen voor het betalen van de pensioenuitkeringen. Voor deze portefeuille bestaan er geen specifieke rendementsdoelstellingen op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid, anders dan het realiseren van kasstromen voor het betalen van de pensioenen en het afdekken van het renterisico. Wanneer 'groene' of 'sociale' obligaties op de markt komen, dan overweegt het pensioenfonds deze aan te schaffen. De afweging die wordt gemaakt, behelst:

- De kredietwaardigheid van de uitgevende partij
- Het effect van de aanschaf op de renteafdekking van NPF
- Het effect van de aanschaf op de cashflowmatch van NPF
- Het effect van de aanschaf op het financieel rendement van NPF

Op deze manier probeert het pensioenfonds traditionele staatsobligaties en staatsgerelateerde obligaties waar mogelijk te vervangen voor 'groene', 'sociale' en 'duurzame' obligaties. Er zijn per ultimo 2022 negen (ultimo 2021: vijf) obligaties die onder een label 'groen', 'sociaal' of 'duurzaam' vallen. De beheerder van de risicomanagementportefeuille rapporteert hierover in de Sustainability kwartaalrapportage.

ESG Categorie	Aantal posities	Waarde (€ mln.)	Gewicht in portefeuille
Groen	3	32,1	5,4%
Sociaal	4	33,8	5,7%
Duurzaam	2	9,3	1,6%
Totaal	9	75,2	12,7%

Vastgoed

GRESB is de benchmark op het gebied van duurzaamheid bij vastgoedfondsen. Fondsen dienen te participeren in de GRESB-benchmark. Fondsen die niet participeren in GRESB worden van selectie uitgesloten. Fondsen die investeren in niet-transparante landen (volgens de JLL-index) worden in principe ook niet geselecteerd.

De GRESB-score die een fonds behaalt, geeft weer hoe goed ESG geïntegreerd is in het management en de praktijk van het fonds. Fondsen krijgen punten voor Environmental, Social en Governance die optellen tot 100. Wanneer een fonds ten minste 50 punten behaalt voor zowel de categorie

Implementation & Measurement als Management & Policy, dan mag het fonds zich Green Star noemen. De onderstaande score betreft GRESB-score van 2022, waarbij opgemerkt wordt dat de onderliggende data van de fondsen zelf uit 2021 komen. Dit is inherent aan de illiquiditeit van de beleggingscategorie.

GRESB	NPF	Benchmark	Maximaal
Environmental	50	43	62
Social	18	17	18
Governance	19	18	20
Totaal	87	78	100

De vastgoedportefeuille van het pensioenfonds presteert beter dan het gemiddelde.

In 2021 is NPF een samenwerkingsverband aangegaan met het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). Dit is een engagement netwerk van Institutionele Beleggers (pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen en vermogensbeheerders). Het doel hiervan is engagement te voeren op klimaatrisicomanagement van Vastgoedbeleggingsfondsen. De thema's betreffen governance, implementatie, bouwcertificaten en klimaatrisico disclosure. GREEN voert voor negen vastgoedfondsen van NPF engagement uit.

Alternatieve Beleggingen

Deze portefeuille betreft de private equity portefeuille. In de selectie van nieuwe private equity fondsen heeft het pensioenfonds verscherpte aandacht voor ESG-kenmerken. Het pensioenfonds bewaakt de ESG-activiteiten en resultaten met een jaarlijkse uitvraag en in het contact met de beheerders.

SFDR

Het pensioenfonds heeft haar beleid inzake MVB in 2020 tegen het licht gehouden. Naar aanleiding daarvan heeft het pensioenfonds het doel gesteld om het bestaande beleid te beoordelen op basis van bijgewerkte wetgeving, het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen pensioenfondsen (IMVB) en maatschappelijke verwachtingen. Ook wil het pensioenfonds beter rapporteren over de wijze waarop MVB, in lijn met het gestelde in de missie van het pensioenfonds, wordt vormgegeven in de beleggingsactiviteiten. In 2023 zullen binnen het bestuur de huidige doelstellingen worden geëvalueerd en indien nodig worden aangepast. Op die manier worden de doelen geactualiseerd die het pensioenfonds met haar MVB-beleid nastreeft.

Sinds 10 maart 2021 moeten pensioenfondsen voldoen aan een Europese verordening met informatieverplichtingen over duurzame beleggingen, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Sinds 1 januari 2023 gelden aanvullende transparantie- en rapportagevereisten. Ondanks het MVB-beleid heeft het pensioenfonds eerder besloten geen rekening te houden met deze effecten en classificeert daarmee vooralsnog als artikel 6 binnen SFDR, omdat op dit moment nog niet kan worden voldaan aan de aanvullende transparantie- en rapportagevereisten die gelden voor (het promoten van) duurzame beleggingen (artikel 8 en 9). Het pensioenfonds zal deze zogenoemde opt-out mogelijk heroverwegen, zodra aanvullende MVB-doelstellingen door het bestuur zijn vastgesteld en dit vertaald is in periodieke verantwoording en rapportage.

2.7 Pensioenen

Sinds 2015 voerde het pensioenfonds de pensioenregeling IDC-2015 (hierna: **IDC-regeling**, zijnde een individueel defined contribution-regeling) uit. De pensioenregeling IDC-2015 is per 1 januari 2020 beëindigd. De opgebouwde kapitalen van deelnemers in de pensioenregeling IDC-2015 zijn per 30 juni 2020 middels een collectieve waardeoverdracht overgegaan naar a.s.r. en ABN Amro Pensioeninstellingen of zijn aangewend voor de inkoop van aanspraken bij het pensioenfonds. De pensioenregelingen IDCDB 2006 en 2015, waarbij de beschikbare premie direct werd omgezet in pensioenaanspraken, waren al sinds 1 januari 2016 gesloten regelingen.

AOW-leeftijd, pensioenrichtleeftijd

Doordat Nederlanders steeds langer leven, gaat de AOW-leeftijd omhoog. De pensioenrichtleeftijd is wettelijk gekoppeld aan de levensverwachting. De AOW-leeftijd voor 2022 is 66 jaar en zeven maanden wordt in 2028 verhoogd naar 67 jaar en drie maanden. De pensioenrichtleeftijd is op dit moment 68 jaar.

Uniforme rekenmethodiek (URM)

Pensioenuitvoerders zijn verplicht om in hun communicatie over het te bereiken pensioen de uniforme rekenmethodiek (**URM**) toe te passen. Dit vloeit voort uit de Wet pensioencommunicatie. De rekenmethode verschaft deelnemers inzicht in de koopkracht en risico's die samenhangen met hun pensioenopbouw. Pensioenbedragen moeten in drie scenario's worden gecommuniceerd: een verwacht, optimistisch en pessimistisch scenario. Hiermee kunnen deelnemers een betere inschatting maken van hun pensioen om van daaruit voor zichzelf een haalbare financiële planning op te stellen. Doordat alle pensioenuitvoerders dezelfde rekenmethode gebruiken, krijgen deelnemers in meerdere pensioenfondsen een beter totaaloverzicht. De scenario's moeten sinds 2020 ook op het UPO getoond worden.

Basisgegevens pensioenadministratie

Deelnemers dienen een pensioen te krijgen, waar zij op grond van hun deelname en het pensioenreglement recht op hebben. De uitbestede pensioenadministratie wordt gemonitord aan de hand van de 'service level agreement' (SLA) in de kwartaalrapportages en er vindt maandelijks overleg plaats tussen de pensioenadministrateur en de uitvoeringsorganisatie.

Deelnemersbestand

In onderstaande tabel wordt het deelnemersbestand van 2021 naar 2022 met mutaties getoond. Het aantal deelnemers is gedurende het jaar 2022 met 305 gedaald naar 8.564.

2.7a Deelnemers	TOTAAL	Actieven	Slapers	Gepensioneerden	Gepensioneerden naar type pensioen:			
					Ouderdom	Partner	Invaliditeit	Wezen
Stand 1 januari 2022	8.869	5	2.626	6.238	3.944	2.268	13	13
Mutaties door:								
Nieuwe toetredingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Ontslag met premievrije aanspraak	-	-	-	-	-	-	-	-
Waardeoverdracht	-4	-	-4	-	-	-	-	-
Ingang pensioen	144	-1	-96	241	97	142	-	2
Overlijden	-440	-	-8	-432	-246	-186		
Afloop	-1	-	-	-1				-1
Afkoop	-4	-	-	-4	-1	-3		-
Totaal mutaties	-305	-1	-108	-196	-150	-47	-	1
Stand 31 december 2022	8.564	4	2.518	6.042	3.794	2.221	13	14

Toeslagverlening (indexatie)

De toeslag op de pensioenaanspraken is voorwaardelijk en wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Hoewel de ambitie is om jaarlijks de pensioenaanspraken aan te passen aan de prijsindex, bestaat er geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst zal worden geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslag wordt uit toekomstige overrendementen gefinancierd. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% is toeslag wettelijk niet toegestaan en bij het vaststellen van de hoogte van de toeslag moet rekening worden gehouden met de wettelijke eis omtrent toekomstbestendige toeslagverlening.

Met inachtneming van de beleidsdekkingsgraad per 30 september 2022 van 133,6% en de voorgeschreven rekenmethodiek voor de toeslagverlening (en maximering), heeft het bestuur kunnen besluiten de pensioenrechten en pensioenaanspraken in het pensioenfonds per 1 januari 2023 met 13,9% te verhogen. Er heeft daarmee nagenoeg volledige indexatie plaatsgevonden (prijsinflatie was 14,5%).

Inhaalindexatie

In 2022 is geen inhaalindexatie toegekend aangezien dit pas mogelijk is na een volledige reguliere indexatie in enig jaar (2021: € 3.635.630). Het berekende bedrag voor 2021 is in 2022 toegekend volgens het proportionele systeem.

Een overzicht van de toeslagen van de afgelopen elf jaar staat in tabel 3.5.4f. Tevens staan hierbij de indices, waarop het toeslagenbeleid is gebaseerd.

Premie

De voormalig aangesloten werkgevers zijn niet verantwoordelijk voor eventuele tekorten van het pensioenfonds.

2.7b Premiebijdragen	2022	2021
(x € 1.000)		
Werkgeversgedeelte voor risico fonds	-	-
Werknemersgedeelte voor risico fonds	2	9
Premiebijdragen voor risico fonds	2	9
Premiebijdragen voor risico deelnemers	-	-
Totaal premiebijdragen (feitelijke premie)	2	9

2.7c Kostendeckende premie	2022	2021
(x € 1.000)		
Actuarieel benodigde koopsom	-	-
Netto spaarpremie voor risico deelnemers	-	-
Opslag vereist eigen vermogen	-	-
Opslag uitvoeringskosten	-	-
Zuivere kostendeckende premie	-	-

Pensioenadministratie InAdminRiskCo

De pensioenadministratie is tot en met 31 december 2022 uitbesteed aan InAdminRiskCo. De pensioenadministratie bij InAdminRiskCo verliep volgens de afspraken van de SLA.

Na de overname in 2020 van InAdminRiskCo (IARC) door een consortium van Achmea, PGB en CGI, heeft IARC haar klanten in 2021 in kennis gesteld dat zij stoppen met de pensioenuitvoering. Er is toen overlegd over mogelijke oplossingen voor het onderbrengen van de pensioenadministratie met bijbehorende dienstverlening per 1 januari 2023. Het selectietraject is gestart in mei 2021 en afgerond in december 2021. Blue Sky Group heeft per 1 januari 2023 de pensioenadministratie overgenomen. Blue Sky Group voert de volgende werkzaamheden voor het pensioenfonds uit: de pensioen- en uitkeringenadministratie, actuariële diensten en verslaglegging en de deelnemerscommunicatie.

Klachten

In 2022 zijn er geen klachten ingediend bij het pensioenfonds.

Nieuw pensioenakkoord

In de zomer van 2020 is er een akkoord bereikt over de overgang naar een nieuw pensioenstelsel. In het beoogde nieuwe stelsel wordt op basis van beschikbare premie een individueel pensioenvermogen opgebouwd. Pensioenfondsen hoeven daarbij minder verplichte buffers aan te houden waardoor naar verwachting eerder kan worden geïndexeerd maar waarbij ook de kans op korten groter wordt. Daarbij wordt niet langer de rekenrente gebruikt maar wordt gewerkt met een projectierendement voor een indexatie van het te verwachten pensioen. Reeds opgebouwde pensioenaanspraken kunnen dan worden 'ingevoerd' in het nieuwe pensioenstelsel. In maart 2022 is het wetsvoorstel voor het nieuwe pensioenstelsel naar de Tweede Kamer gestuurd en op 22 december 2022 aangenomen: behandeling in de Eerste Kamer is eind maart 2023 begonnen. De verwachting is dat de nieuwe regels voor pensioen ingaan vanaf 1 juli 2023. De sociale partners en pensioenuitvoerders krijgen dan 3,5 jaar de tijd om pensioenregelingen aan te passen aan de nieuwe wetgeving, bij inwerkingtreding op 1 januari 2027.

Sinds 1 januari 2020 is het pensioenfonds gesloten. Het bestuur heeft de mogelijkheden van het eventueel zelfstandig kunnen invaren voor gesloten pensioenfondsen in consultatie met adviseurs en andere gesloten pensioenfondsen onderzocht. Bij de huidige stand van de wet kan een gesloten pensioenfonds niet invaren als de sociale partners daartoe geen verzoek indienen bij het pensioenfonds. In dat geval blijven de bestaande regels van het nFTK van kracht. De grootste werkgever heeft aangegeven geen verzoek tot invaren te zullen doen. Het pensioenfonds overlegt nog met de andere sociale partners.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“het behalen van een hoge kwaliteit van de pensioenuitvoering”*.

De uitvoering van de pensioenadministratie is uitbesteed. Over de uitbestede werkzaamheden voert het pensioenfonds een strakke regie. Er wordt gewerkt met een jaarkalender, actieplan en er vindt maandelijks overleg plaats tussen RiskCo Administrations B.V. (InAdminRiskCo) en de uitvoeringsorganisatie (tot en met 31 december 2022). In 2022 zijn er geen klachten ontvangen over de pensioenuitvoering.

InAdminRiskCo heeft na de overname door het consortium in 2020 aangegeven te stoppen met de pensioenuitvoering. De pensioenadministratie is daarom na een in 2021 uitgevoerd selectietraject per 1 januari 2023 ondergebracht bij Blue Sky Group.

2.8 Actuariële analyse van het resultaat

Om tot een juiste weergave van het vermogen te komen is het voor een pensioenfonds noodzakelijk om gebruik te maken van veronderstellingen. Deze hebben onder meer betrekking op de toekomstige marktrente, de verwachte hoogte van de kosten en de verwachte sterfte onder deelnemers.

De actuariële analyse in tabel 2.8 maakt inzichtelijk welke verschillen er zijn tussen de vooraf gedane veronderstellingen en de werkelijkheid zoals na afloop van het jaar vastgesteld. Het resultaat van het boekjaar, zijnde het saldo van baten en lasten (zie paragraaf 3.2) is het verschil tussen de mutatie in het pensioenvermogen en de mutatie technische voorzieningen. Het effect op de nominale dekkingsgraad bedraagt 9,2%-punt negatief.

2.8 Actuariële analyse	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Reserves 2022	Dekkings- graad 2022	Reserves 2021	Dekkings- graad 2021
(x € 1.000)						
Stand per 1 januari	1.362.527	1.053.632	308.895	129,3%	235.338	120,4%
Mutaties:						
Premie	2	-	2	0,0%	3	0,0%
Toeslagen (indexatie)	-	103.156	-103.156	-14,7%	-30.179	-3,2%
Pensioenuitkeringen	-59.001	-58.840	-161	1,3%	-17	1,1%
Uitvoeringskosten	-2.838	-2.838	-0	0,1%	0	0,0%
Beleggingsresultaat	-247.460	-3.937	-243.523	-22,9%	42.446	3,8%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	-	-220.539	220.539	28,0%	54.459	6,2%
Waardeoverdrachten	-104	-107	3	0,0%	38	0,0%
Sterfte (kanssysteem)	-	1.158	-1.158	-0,2%	7.085	0,9%
Arbeidsongeschiktheid (kanssysteem)	-	-	-	0,0%	-	0,0%
Herverzekering (kanssysteem)	-756	-	-756	-0,1%	-57	0,0%
Wijziging sterftegrondslagen	-	3.958	-3.958	-0,5%	-	0,0%
Overig	34	300	-266	0,0%	-222	0,0%
Totaal mutaties	-310.123	-177.689	-132.434	-9,2%	73.557	8,9%
Stand per 31 december	1.052.404	875.943	176.461	120,1%	308.895	129,3%

De belangrijkste mutaties op de reserves (-/-132,4 miljoen) en de nominale dekkingsgraad (-/-9,2%) zijn als volgt:

- Het beleggingsresultaat na aftrek van de oprenting van de technische voorzieningen van -/- € 244 miljoen leidt tot een daling in de dekkingsgraad met 22,9%-punt.
- De stijging van de marktrente in 2022 leidt tot een daling van de pensioenverplichtingen met € 220 miljoen en een positief effect op de dekkingsgraad van 24,3%-punt.
- De indexatie heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van 9,4%-punt.
- De toepassing van de nieuw Prognosetafel AG2022 heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van 0,5%-punt.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie

In zijn actuariële verklaring over boekjaar 2022 heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat sprake is van een toereikende solvabiliteit en dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

2.9 Uitvoeringskosten

De kosten van het pensioenfonds bestaan onder andere uit kosten van de uitvoeringsorganisatie, vermogensbeheerkosten en kosten voor het pensioenbeheer.

De kosten van de uitvoeringsorganisatie zijn in 2022 fors gestegen naar € 4,9 miljoen (2021: € 4,4 miljoen). Zie ook de toelichting bij tabel 2.9a. In tabel 2.9a zijn de onderliggende kostenrubrieken vermeld. Deze kosten zijn exclusief de kosten van externe vermogensbeheerders, die eronder staan vermeld.

Een deel van de externe vermogensbeheerkosten wordt gefactureerd. Bij beleggingsfondsen is het gebruikelijk dat de vermogensbeheerder de kosten ten laste brengt van het belegd vermogen. Derhalve zijn deze kosten minder inzichtelijk. Op basis van de kostenpercentages die de vermogensbeheerders publiceren, zijn deze kosten door het pensioenfonds berekend en deels geschat op € 9,0 miljoen in 2022 (2021: € 10,8 miljoen). Deze kosten van vermogensbeheer betreffen beheerkosten, eventuele prestatievergoedingen en overige kosten. Zodoende wordt in de tabel een integraal beeld gepresenteerd van de vermogensbeheerkosten: € 11,7 miljoen (2021: € 13,9 miljoen). De daling van de vermogensbeheerkosten als onderdeel van de uitvoeringskosten in 2022 komt door een lager belegd vermogen en lagere performance fees bij vastgoed.

Toerekening kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

De kosten van het pensioenfonds worden verdeeld in kosten pensioenbeheer en kosten vermogensbeheer. Bepaalde kostencategorieën die niet eenduidig kunnen worden toegerekend aan pensioenbeheer of vermogensbeheer, worden op 50/50 basis verdeeld.

De pensioenbeheerkosten bedragen in 2022 € 469 per deelnemer (2021: € 365), de vermogensbeheerkosten zijn 0,97 % (2021: 1,03%) van het gemiddeld belegd vermogen. De forse stijging van de pensioenbeheerkosten per deelnemer komt met name door de overgang van de pensioenadministratie naar Blue Sky Group per 1 januari 2023 en de daarbij horende eenmalige implementatiekosten. Daarnaast heeft de daling van het aantal deelnemers ook een verhogend effect.

2.9a Uitvoeringskosten	2022	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer	2021	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer
<i>(x € 1.000)</i>						
Personeelskosten	1.568	672	896	1.655	729	926
Huisvestingskosten	220	110	110	241	121	121
Advieskosten	918	143	775	973	95	878
Accountantskosten	85	43	42	66	33	33
Automatiseringskosten	157	78	79	142	71	71
Communicatiekosten	195	195	-	165	165	-
Kosten organen pensioenfonds	373	373	-	384	384	-
Kosten uitbesteding pensioenadministratie	1.119	1.119	-	556	556	-
Overige algemene kosten	221	105	116	253	128	125
Uitvoeringskosten pensioenfondsorganisatie	4.856			4.435		
waarvan Pensioenbeheer		2.838			2.282	
waarvan Vermogensbeheer			2.018			2.154
Bewaarloon gefactureerd			262			297
Vermogensbeheerkosten gefactureerd			422			662
Vermogensbeheerkosten tlv belegd vermogen			9.016			10.789
Vermogensbeheerkosten			11.718			13.902
Transactiekosten beleggingen			329			223
Totaal			14.885			16.406

De kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten worden ook verbijzonderd per beleggingscategorie. Daarbij worden naast de vermogensbeheerkosten ook de transactiekosten volgens het 'lookthrough'- principe bepaald. De totale (geschatte) vermogensbeheerkosten zijn in 2022 gedaald.

In onderstaande tabellen zijn, conform artikel 45a van de Pw, de pensioenbeheerkosten per deelnemer en de vermogensbeheer- en transactiekosten als totaalbedrag, per categorie beleggingen en als percentage van het gemiddeld belegd vermogen opgenomen.

2.9b Kosten administratieve uitvoering en vermogensbeheer	2022	2021
(x € 1.000)		
Administratieve uitvoeringskosten (pensioenbeheer)	2.838	2.282
Administratieve uitvoeringskosten per deelnemer (alleen actieven en gepensioneerden)	469	365
Vermogensbeheerkosten	11.718	13.902
Vermogensbeheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,97%	1,03%
Transactiekosten beleggingen	329	223
Transactiekosten beleggingen in % van het gemiddelde belegd vermogen	0,03%	0,02%
Gemiddeld belegd vermogen	1.203.338	1.355.159

2.9c Vermogensbeheer- en transactiekosten	2022	Vermogens- beheerkosten	Transactie- kosten	2021	Vermogens- beheerkosten	Transactie- kosten
(x € 1.000)						
Aandelen	1.345	1.259	86	1.660	1.553	107
Indirect vastgoed	2.645	2.583	62	3.616	3.525	91
Alternatieve beleggingen	5.238	5.238	-	6.048	6.024	24
Staatsobligaties / derivaten	539	358	181	350	348	1
Liquide middelen	262	262	-	297	297	-
Toegerekende uitvoeringskosten	2.018	2.018	-	2.154	2.154	-
Totaal	12.047	11.718	329	14.125	13.902	223

Vermogensbeheerkosten per categorie beleggingen die ten laste komen van het belegd vermogen worden berekend en deels geschat op basis van vermelde kostenpercentages van vermogensbeheerders en opgaven van externe adviseurs. Met name bij indirect vastgoed en alternatieve beleggingen worden schattingen gemaakt van kosten.

Bij alternatieve beleggingen zijn (geschatte) kostenopgaven van de vermogensbeheerders gebruikt. Waar geen tijdige (geschatte) kostenopgaven beschikbaar zijn, is als alternatief een schatting gemaakt. De transactiekosten van de beleggingen zijn 0,03%⁸ (2021: 0,02%).

Het bestuur streeft naar het transparant maken van de kosten van het beleggen en gebruikt onder anderen de kostenbenchmarkrapportages van actuariel bureau Bell Pension Consultants & Actuaries (voorheen Lane, Clark & Peacock) als vergelijkingsmaatstaf. Het pensioenfonds richt niet zozeer op de laagste kosten maar op optimalisatie van het kostenniveau. Lagere kosten zijn niet per definitie beter. Een bepalende factor voor de vermogensbeheerkosten is bijvoorbeeld de mix van beleggingscategorieën waarin wordt belegd. Ook het door het pensioenfonds gekozen actieve beheer binnen de returnportefeuille, door middel van gespecialiseerde vermogensbeheerders, betekent in de regel een hogere beheervergoeding.

⁸ De transactiekosten betreffen (deels geschatte) aan- en verkoopkosten van directe beleggingen, inclusief eventuele (geschatte) transactiekosten van beleggingsfondsen en illiquide beleggingen.

Het bestuur evalueert als onderdeel van de strategie zoals opgenomen in hoofdstuk 2.1 periodiek het kostenniveau van uitvoering en vermogensbeheer.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“gelijkblijvende uitvoeringskosten op het gemiddelde niveau van de drie voorafgaande jaren”*.

De uitvoeringskosten van € 4,9 miljoen (2021: € 4,4 miljoen) bestaan uit pensioenbeheerkosten en vermogensbeheerkosten. De uitvoeringskosten zijn hiermee hoger dan het gemiddelde niveau van drie jaar van € 4,5 miljoen. Daarmee is niet voldaan aan de doelstelling.

De administratieve uitvoeringskosten (pensioenbeheer) van € 2,9 miljoen zijn in 2022 fors gestegen in vergelijking met het gemiddeld kostenniveau van voorgaande jaren; dit heeft voornamelijk zijn oorzaak in de eenmalige transitiekosten van de pensioenadministratie. De verwachting is dat de uitvoeringskosten in 2023 weer zullen dalen ten opzichte van afgelopen jaar. De pensioenbeheerkosten per deelnemer stijgen daarnaast als gevolg van de daling van het aantal deelnemers.

De vermogensbeheerkosten als onderdeel van de uitvoeringskosten zijn in 2022 licht gedaald.

2.10 Communicatie

Het pensioenfonds streeft naar een open en heldere communicatie met alle belanghebbenden. Het doel van het in 2021 vastgestelde communicatiebeleid 2021-2024 is om de deelnemers op een begrijpelijke wijze te informeren over de financiële resultaten van het pensioenfonds, relevante veranderingen op pensioengebied en de toekomst van het pensioenfonds. De informatie wordt waar mogelijk afgestemd op de verschillende doelgroepen en bij voorkeur digitaal verstrekt. Eventuele verwachtingen die door het pensioenfonds worden gewekt zijn reëel. De communicatie draagt bij aan het vertrouwen van de gewezen deelnemers in het pensioenfonds. Tevens wil het bestuur de eigen verantwoordelijkheid (en daarbij het nemen van actie) van de gewezen deelnemers vergroten.

Het pensioenfonds heeft in 2022 de volgende communicatiekanalen gebruikt om deze communicatiedoelstellingen te bereiken:

- digitaal: de plaatsing van het uniform pensioenoverzicht op de portal, het verzenden van nieuwsberichten, actualisatie van informatie op de website;
- persoonlijk: de helpdesk bij InAdminRiskCo en ABN Amro/Centraal Beheer;
- schriftelijk: persoonlijke brieven, de PensioenKrant, het uniform pensioenoverzicht, brieven over toeslagverlening.
- de presentatie bij bijeenkomst Vereniging van Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds (DNP).

Digitaal

Het pensioenfonds hanteert als uitgangspunt dat deelnemers digitaal met het pensioenfonds willen communiceren, tenzij hij of zij zelf heeft aangegeven alle informatie per post te willen ontvangen. Om in te kunnen loggen op ‘Mijn NPF Pensioen’ heeft een deelnemer DigiD nodig. Deelnemers die in het buitenland wonen beschikken vaak niet over een DigiD. Deze deelnemers zullen hun pensioeninformatie dan ook gewoon per post blijven ontvangen.

Ook dit jaar is het uniform pensioenoverzicht zoveel mogelijk digitaal verstrekt. Dit overzicht is in de persoonlijke omgeving ‘Mijn NPF Pensioen’ op de website geplaatst. Deelnemers hebben een e-mail bericht hierover ontvangen.

Maandelijks wordt een kort e-mailbericht gestuurd over de financiële positie van het pensioenfonds en wordt een nieuwsbericht hierover op de website geplaatst. Ook wordt halfjaarlijks de komst van de nieuwe uitgave van de PensioenKrant via een e-mailalert aangekondigd. Tevens zijn nieuwsberichten geplaatst.

Op de website van het pensioenfonds staan diverse fondsdocumenten. Tevens zijn de belangrijkste pagina's van de Nederlandse website voor de deelnemers in het Engels te lezen.

Persoonlijk

De DNP-jaarvergadering op locatie heeft in 2022 doorgang kunnen vinden door het vervallen van de verschillende Corona maatregelen die dit in eerdere jaren niet mogelijk maakte. In die jaren heeft de DNP-vergadering online plaatsgevonden.

Schriftelijk

In 2022 hebben:

- alle gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een uniform pensioenoverzicht van de op hen betrekking hebbende pensioenregeling(en) ontvangen. Het uniform pensioenoverzicht is ook digitaal verstrekt en deelnemers kunnen deze inzien in de persoonlijke “Mijn NPF Pensioen”-omgeving op de website van het pensioenfonds;
- de pensioengerechtigden hun jaaropgaaf ontvangen;
- alle deelnemers een brief ontvangen over de toeslagverlening per 1 januari 2023.

In de PensioenKrant, die in 2022 twee keer in geprinte vorm is verschenen, is uitgebreid aandacht besteed aan de financiële resultaten, waaronder de rendementen en de verschillende dekkingsgraden.

Realisatie geformuleerde doelstelling

In hoofdstuk 2.1 is de volgende doelstelling geformuleerd: *“het voeren van een actief en transparant communicatiebeleid met een positieve beoordeling van de participanten aan het deelnemerspanel en/of een onderzoek onder de deelnemers.”*

Het pensioenfonds communiceert tijdig en duidelijk naar de deelnemers via brieven, de website, de PensioenKrant, het UPO en nieuwsberichten via e-mail en op de website.

2.11 Toekomst pensioenfonds

Voor het pensioenfonds is de toekomst van het fonds een terugkerend thema. Het bestuur heeft triggers geformuleerd, die aanleiding zouden kunnen geven tot het nemen van actie. Het bestuur is van mening dat een aantal elementen noodzakelijk is om een efficiënt en kwaliteitsgericht pensioenfonds te blijven, deze zijn te vatten in de volgende triggers:

1. Het hebben van een goed bestuur.
2. Het hebben van een goede en efficiënte pensioenuitvoering.

3. Het hebben van voldoende omvang qua vermogen.
4. Het hebben van een reële dekkingsgraad van 100%.

Een eigen pensioenfonds heeft naar de mening van het bestuur bestaansrecht als voldaan wordt aan deze drie eerstgenoemde elementen en de volgende vragen positief beantwoord kunnen worden:

- a) Is het uitvoeren door het pensioenfonds van de voormalige pensioenregelingen nog in het belang van de deelnemers?
- b) Is het pensioenfonds nog in staat om het beleid op een kwalitatief goede en efficiënte manier uit te voeren?

Op dit moment meent het bestuur dat er geen acute reden is om de huidige situatie van een zelfstandig pensioenfonds te wijzigen, omdat het pensioenfonds de geformuleerde triggers niet raakt en het pensioenfonds in financieel en organisatorisch opzicht op orde is. Het bestuur verwacht dat op de middellange termijn van drie tot vijf jaar de triggers wel geraakt zullen worden. Daarbij verwacht DNB van krimpende of gesloten pensioenfondsen dat zij de alternatieven voor de toekomst van het pensioenfonds onderzoeken en dit onderzoek ook regelmatig herhalen. In 2022 is het bestuur van het pensioenfonds een verkenning gestart naar toekomstscenario's voor het pensioenfonds op de middellange termijn daar de pensioenuitvoering en de omvang van het vermogen in het zicht van de triggers komen.

Het bestuur houdt rekening met de specifieke risico's die krimpende of gesloten pensioenfondsen lopen en met de evenwichtige belangenafweging voor de deelnemers. DNB heeft de risico's in een factsheet/Q&A opgenomen. De risico's zijn:

1. Risico's rondom het voortbestaan van het fonds.
2. Risico's rondom de governance.
3. Risico's rondom de uitvoeringskosten.
4. Risico's financiële opzet.

Uit de analyse van de hierboven genoemde risico's voor kwetsbare of gesloten fondsen, blijkt dat deze risico's op korte termijn voldoende worden beheerst.

2.12 Vooruitzichten

Belangrijke thema's die in 2023 en volgende jaren voor het pensioenfonds spelen, zijn:

Strategische allocatie

Het bestuur heeft in 2022 een ALM-studie uitgevoerd. In 2023 zal het bestuur besluiten op welke wijze de resultaten worden geïmplementeerd. Daarbij heeft het bestuur in 2022 geconcludeerd dat het pensioenfonds op de middellange termijn mogelijk in een andere vorm zal voortbestaan. Hierdoor wordt de beleggingshorizon van de portefeuille verkort. Het bestuur is van mening dat het bij een verkorte horizon niet passend is om nog nieuwe commitments af te geven in een beleggingscategorie waarvan de looptijd langer is dan de levensduur van het fonds. Daarom zullen met ingang van 1 januari 2023 geen nieuwe commitments naar Private Equity meer worden aangegaan. Ook in de categorie vastgoed zullen in beginsel geen nieuwe illiquide beleggingsfondsen worden geselecteerd. Het bestuur werkt aan een herziening van het beleid voor de returnportefeuille.

Onafhankelijk voorzitter

Aan het einde van 2023 zal de laatste termijn van Jeppe Machielsen aflopen. Het bestuur is inmiddels gestart met het werven en selecteren van een nieuwe onafhankelijk voorzitter. Het is de verwachting dat de formele benoeming aan het einde van het tweede kwartaal kan plaatsvinden.

Oorlog Oekraïne en ontwikkelingen financiële markten

Zoals toegelicht in de risicoparagraaf in de jaarrekening, monitort het bestuur de ontwikkelingen rond de oorlog in Oekraïne doorlopend om waar nodig tijdig beleidsmaatregelen te kunnen nemen.

Eind april 2023 bedraagt de marktrentedekkingsgraad 120,3% en de beleidsdekkingsgraad 131,0%. De beleidsdekkingsgraad ligt ruim boven het vereist eigen vermogen van 114,1% van maart 2023. Het fonds heeft ruim voldoende geld in kas om de pensioenen te blijven uitkeren.

Het bestuur wil tot slot hierbij iedereen bedanken die zich in het verslagjaar voor het pensioenfonds heeft ingezet.

Rotterdam, 14 juni 2023

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

H.J. Machielsen

F. Wittermans

M. Schenkel

H.F. Meurs

K.H. Knapper

F.T.E. Dooren

R.T. Caenen

3. Jaarrekening 2022

3.1 Balans per 31 december

3.1 Balans per 31 december	toelichting	2022	2021
<i>Na bestemming van saldo van baten en lasten</i>	<i>(x € 1.000)</i>		
Activa:			
Beleggingen:			
◦ Aandelen		175.725	270.114
◦ Indirect vastgoed		194.350	205.194
◦ Alternatieve beleggingen		80.736	62.926
◦ Staatsobligaties		595.719	806.564
Beleggingen voor risico fonds excl. liquide middelen		1.046.530	1.344.798
◦ Liquide middelen	3.3 *	5.232	15.697
Beleggingen voor risico fonds incl. liquide middelen	3.5.1	1.051.762	1.360.495
Herverzekerd deel technische voorzieningen	3.5.2	3.078	4.203
Overige activa	3.5.3	269	330
Totaal activa		1.055.109	1.365.028
Passiva:			
Stichtingskapitaal en reserves	**	176.461	308.895
Technische voorzieningen voor risico fonds	3.5.4 ***	875.943	1.053.632
Overige passiva	3.5.5	2.705	2.501
Totaal passiva	****	1.055.109	1.365.028
Pensioenvermogen	-	1.052.404	1.362.527
Dekkingsgraad (= pensioenvermogen / technische voorzieningen)	2.5	120,1%	129,3%
* Mutatie liquide middelen volgens het kasstroomoverzicht	3.3	-10.465	-6.705
** Mutatie reserves is het saldo van baten en lasten	3.2	-132.434	73.557
Een alternatief verloop staat in de actuariële analyse	2.8	-132.434	73.557
*** Van de technische voorzieningen is herverzekerd	3.5.2	3.078	4.203
**** Niet in de balans opgenomen verplichtingen	3.5.6	63.650	60.575

3.2 Staat van baten en lasten

3.2 Staat van baten en lasten	toelichting	2022	2021
	(x €1.000)		
Baten (+):			
Premiebijdragen voor risico fonds	3.5.7	2	9
Netto beleggingsresultaat voor risico fonds	3.5.1	-247.460	37.693
Overige baten	3.5.8	34	10
Totaal baten		-247.424	37.712
Lasten (-):			
Dotaties (-) en vrijval (+) technische voorzieningen voor risico fonds:			
◦ Dotatie voor risicopremies en pensioenopbouw		-	-6
◦ Dotatie voor toeslagen (indexatie)		-103.156	-30.179
◦ Vrijval voor pensioenuitkeringen		58.840	59.526
◦ Vrijval voor uitvoeringskosten		2.838	2.282
◦ Dotatie voor rentetoevoeging in verband met rekenrente		3.937	4.753
◦ Wijziging DNB-rentetermijnstructuur		220.539	54.459
◦ Wijziging door waardeoverdrachten		107	857
◦ Wijziging sterftegrondslagen		-3.958	-
◦ Wijziging door kanssystemen en overige mutaties		-1.458	6.854
Wijziging technische voorzieningen voor risico fonds	3.5.4	177.689	98.546
Pensioenuitkeringen	3.5.9	-59.001	-59.543
Saldo herverzekeringen	3.5.2	-756	-57
Saldo waardeoverdrachten	3.5.10	-104	-819
Uitvoeringskosten pensioenen	3.5.11	-2.838	-2.282
Totaal lasten		114.990	35.845
Saldo van baten en lasten*		-132.434	73.557

* Het negatieve saldo van baten en lasten 2022 is ten laste gebracht van de reserves van het pensioenfonds.

3.3 Kasstroomoverzicht

3.3 Kasstroomoverzicht	2022	2021
(x € 1.000)		
Liquide middelen* per 1 januari	15.697	22.402
Kasstroom uit pensioenactiviteiten:		
Ontvangen premies van werkgevers en werknemers	2	9
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	369	488
Betaalde pensioenuitkeringen	-58.862	-59.564
Betaald in verband met overdracht van rechten	-104	-819
Betaalde premies herverzekering	-	174
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.758	-2.199
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-61.353	-61.911
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten:		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	375.612	103.050
Aankopen beleggingen	-349.762	-84.025
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	27.056	38.335
Betaalde vermogensbeheerkosten eigen organisatie	-2.018	-2.154
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	50.888	55.206
Totaal mutaties liquide middelen	-10.465	-6.705
Liquide middelen* per 31 december	5.232	15.697

* Liquide middelen bestaan uit bankrekeningen en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand worden afgehandeld.

3.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening

3.4.1. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening van het pensioenfonds (KvK: 41125500) is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: **BW**) en met inachtneming van de *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving* (hierna: **RJ**). Het bestuur heeft op 14 juni 2023 de jaarrekening vastgesteld.

3.4.2. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

(b) Algemeen, schattingswijzigingen en presentatiewijzigingen

Alle bedragen zijn vermeld in euro's. Bedragen zijn afgerond, waardoor een totaaltelling van afgeronde bedragen miniem kan afwijken. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

(c) Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

(d) Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post *nog af te wikkelen transacties*, die wordt verantwoord onder de liquide middelen.

(e) Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

(f) Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

(g) Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

(h) Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Het pensioenfonds heeft in directe zin alleen te maken met de Amerikaanse dollar, omdat andere valuta binnen beleggingsfondsen worden omgerekend. De koers op 31 december 2022 was EUR/USD 1,07 (31 december 2021: EUR/USD 1,14).

(i) Beleggingen

Beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Per beleggingscategorie is dit als volgt:

- Aandelen en beursgenoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Beleggingen in vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers of – als die er niet is – tegen het evenredige deel van de nettovermogenswaarde van het vastgoedfonds waartoe het pensioenfonds gerechtigd is, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Belangen in alternatieve beleggingen zijn gewaardeerd tegen geschatte marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven. Deze wordt bepaald op basis van internationale richtlijnen van de sector, waaronder die van de European Private Equity & Venture Capital Association (hierna: **EVCA**).
- Obligaties zijn gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum, onder toevoeging van de lopende rente. Niet-beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- Derivaten worden gewaardeerd tegen de relevante marktnotering of – als die er niet is – met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.
- Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

(j) Herverzekeringen

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuariel bepaalde contante waarde van de herverzekerde aanspraken, berekend volgens de grondslagen van de technische voorzieningen, exclusief de opslag voor excasso- en administratiekosten.

(k) Overige activa

Overige activa bestaat uit de materiële vaste activa van het pensioenfonds, vorderingen en overlopende posten. De eerste waardering van vorderingen en overlopende activa is tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen. Materiële vaste activa worden gewaardeerd onder aftrek van de lineaire afschrijving.

(l) Stichtingskapitaal en reserves

Het eigen vermogen van het pensioenfonds bestaat uit het stichtingskapitaal en reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

(m) Technische voorzieningen voor risico fonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen:

- De contante waarde wordt berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur van 31 december 2022.
- De grondslagen die het pensioenfonds hanteert bij de berekening van de technische voorzieningen zijn in 2022 aangepast. Voor de sterftcijfers wordt de Prognosetafel AG 2022 van het Actuariel Genootschap gehanteerd, waarbij rekening is gehouden met de ervaringssterfte (2020) van het pensioenfonds.
- Er wordt een onbepaald partnersysteem gehanteerd; voor iedere deelnemer wordt het partnerpensioen verzekerd, ongeacht de vraag of er daadwerkelijk een partner is (na pensioenleeftijd geldt een bepaald partnersysteem).
- Voor de berekening van het partnerpensioen wordt uitgegaan van een vast leeftijdsverschil: de partner van de man is drie jaar jonger en die van de vrouw is drie jaar ouder.
- Een voorziening voor uitvoeringskosten ter dekking van (toekomstige) administratie- en excassokosten maakt deel uit van de technische voorzieningen.

(n) Overige passiva

Overige passiva bestaat uit schulden en overlopende posten (behalve beleggingstransacties die binnen een maand zijn afgehandeld). De eerste waardering van schulden en overlopende passiva is tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

(o) Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit beleggingsactiviteiten en pensioenuitvoeringsactiviteiten.

De liquide middelen bestaan uit bankrekeningen, cash funds, en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zullen worden afgehandeld.

3.5 Toelichting op balans en staat van baten en lasten

3.5.1a Beleggingen voor risico fonds	2022	2021	Mutaties *	Resultaat
(x € 1.000)				
Aandelen Europa	56.845	83.643	-22.859	-3.939
Aandelen Verenigde Staten	73.650	131.802	-42.758	-15.394
Aandelen opkomende markten	45.230	54.669	-3.559	-5.880
Aandelen	175.725	270.114	-69.176	-25.213
Indirect vastgoed	194.350	205.194	-4.233	-6.611
Private equity	80.736	62.926	10.863	6.947
Alternatieve beleggingen	80.736	62.926	10.863	6.947
Returnportefeuille	450.811	538.234	-62.546	-24.876
Staatsobligaties	595.719	806.564	9.779	-220.624
Liquide middelen	5.232	15.697	-10.523	58
Risicomanagementportefeuille**	600.951	822.261	-744	-220.566
Uitvoeringskosten beleggingen pensioenfond			2.018	-2.018
Beleggingen incl. liquide middelen	1.051.762	1.360.495	-61.272	-247.460

* Mutaties = aankopen + gefactureerde kosten - verkopen - inkomsten (zoals dividend)

** Inclusief liquide middelen

De waarde van de beleggingen voor risico fonds inclusief liquide middelen bedraagt eind 2022 € 1.052 miljoen (2021: € 1.360 miljoen). Er is een negatief netto beleggingsresultaat behaald van € 247 miljoen (2021: € 38 miljoen positief), hetgeen een totaalrendement van -/18,5% betekent. Er zijn in 2021 en 2022 geen effecten uitgeleend (securities lending).

Voor de aansturing zijn de beleggingen verdeeld in twee portefeuilles. De returnportefeuille heeft als doel een rendement te halen boven de door het bestuur vastgestelde strategische benchmark. De risicomanagementportefeuille heeft als doel om het renterisico van de pensioenverplichtingen te matchen met de beleggingen. Daarnaast worden in deze portefeuille alle overige beleggingen opgenomen die als doel hebben de strategische risico's van het pensioenfond te verlagen.

Returnportefeuille

De waarde van de returnportefeuille is € 451 miljoen. Er is een negatief resultaat behaald van € 25 miljoen, wat met name komt door het resultaat op aandelen (-/ € 25 miljoen).

Risicomanagementportefeuille

De waarde van de risicomanagementportefeuille is eind 2022 € 601 miljoen. De portefeuille bestaat grotendeels uit eurostaatsobligaties. Het resultaat op staatsobligaties bedraagt -/ € 221 miljoen in 2022. Tabel 3.6h toont de landen met de grootste beleggingen.

Liquide middelen

De post *liquide middelen* betreft bankrekeningen, cash funds en overlopende beleggingstransacties die binnen een maand zullen worden afgehandeld. In de aansturing vallen de *liquide middelen* onder de risicomanagementportefeuille. Liquiditeiten, die externe vermogensbeheerders aanhouden, maken onderdeel uit van de betreffende beleggingscategorie. Het resultaat op liquide middelen betreft met name negatieve valutaresultaten op USD posities.

Verloop

In onderstaande tabellen staat het verloop van de beleggingen voor risico fonds nader uitgesplitst. De kolom *Mutaties* in de vorige tabel is uitgesplitst in: aankopen, verkopen en directe opbrengsten. De kolom *Resultaat* in de vorige tabel van +/- € 246 miljoen (2021: € 40 miljoen) (exclusief resultaat *liquide middelen* en *uitvoeringskosten beleggingen pensioenfonds*) is uitgesplitst in: directe opbrengsten (dividend en rente) en indirecte opbrengsten.

3.5.1b Verloop 2022	Stand 2021	Aankopen 2022	Verkopen 2022	Indirecte opbr. 2022	Stand 2022	Directe opbr. 2022
(x € 1.000)						
Aandelen	270.114	128.517	-197.569	-25.337	175.725	124
Indirect vastgoed	205.194	-	-	-10.844	194.350	4.233
Alternatieve beleggingen	62.926	18.828	-	-1.019	80.736	7.966
Staatsobligaties	806.564	202.416	-178.043	-235.218	595.719	14.593
Beleggingen excl. liquide middelen	1.344.798	349.762	-375.612	-272.418	1.046.530	26.917

3.5.1b Verloop 2021	Stand 2020	Aankopen 2021	Verkopen 2021	Indirecte opbr. 2021	Stand 2021	Directe opbr. 2021
(x € 1.000)						
Aandelen	225.290	35.365	-41.126	50.584	270.114	-179
Indirect vastgoed	176.225	32.000	-19.321	16.290	205.194	4.946
Alternatieve beleggingen	41.990	14.280	-	6.655	62.926	16.766
Staatsobligaties	918.771	2.379	-42.602	-71.984	806.564	17.111
Beleggingen excl. liquide middelen	1.362.276	84.025	-103.050	1.545	1.344.798	38.644

Waarderingsmethoden

Zoals vermeld in paragraaf 3.4 *Grondslagen* worden de beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. De beleggingen kunnen daarbij worden ingedeeld naar drie waarderingsniveaus:

Niveau 1: Direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Niveau 2: Waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Niveau 3: Waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

3.5.1c Waardering	2022				2021			
	Totaal	niveau 1	niveau 2	niveau 3	Totaal	niveau 1	niveau 2	niveau 3
(x € 1.000)								
Aandelen	175.725	175.725	-	-	270.114	270.114	-	-
Indirect vastgoed	194.350	-	-	194.350	205.194	-	-	205.194
Alternatieve beleggingen	80.736	-	-	80.736	62.926	-	-	62.926
Staatsobligaties	595.719	583.409	12.310	-	806.564	619.464	187.100	-
Beleggingen excl. liq. middelen	1.046.530	759.134	12.310	275.086	1.344.798	889.578	187.100	268.120

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectieve marktnoteringen. Bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken:

- *Credits* en een deel van de *aandelen* (niet-beursgenoteerde fondsen) worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, zoals de beheerder die heeft afgegeven.
- In geval van *indirect vastgoed* en *alternatieve beleggingen* wordt de waarde overgenomen van de door accountants gecontroleerde rapportages van de vermogensbeheerders. Indien deze niet (tijdig) beschikbaar zijn, worden hiervoor concept rapportages van de vermogensbeheerders gebruikt.

3.5.2 Herverzekeringen	2022	2021
(x € 1.000)		
Balans (zowel aan activa- als passivazijde):		
Herverzekerd deel technische voorzieningen per 1 januari	4.203	4.922
Herverzekerd deel technische voorzieningen per 31 december	3.078	4.203
Baten (+) en lasten (-):		
Mutatie herverzekerd deel technische voorzieningen	-1.125	-719
Ontvangen uitkeringen herverzekering	369	488
Betaalde premie overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico	-	174
Saldo herverzekeringen	-756	-57

In het verleden zijn door (rechts)voorgangers van Koninklijke P&O Nedlloyd N.V. pensioenaanspraken ondergebracht bij levensverzekeringsmaatschappijen. Deze pensioenaanspraken zijn niet aan het pensioenfonds overgedragen en staan derhalve als een bezit op de balans van het pensioenfonds. Dit betreft in feite een herverzekerd deel van de technische voorzieningen.

Ter dekking van risico's met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid van de actieve deelnemers (of deelnemers die direct na actieve dienst in de Werkloosheidswet komen) aan de IDC-regeling is in juli 2017 een contract gesloten bij ElipsLife AG. Vanwege het sluiten van de pensioenregeling is de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico beëindigd per 31 december 2019. De dekking voor de herverzekering van het overlijdensrisicokapitaal is beëindigd op 31 december 2021. De betaalde voorschotpremies over de jaren 2018-2021 zijn in het eerste kwartaal van 2021 verrekend met de werkelijke premie door ElipsLife AG. Hierbij is per saldo een bedrag van € 485.000 ten gunste van het pensioenfonds verrekend vanwege het sluiten van de pensioenregeling per 1 januari 2020 en de daaruit volgende collectieve waardeoverdracht. In bovenstaande tabel is hierdoor een batig saldo opgenomen bij de betaalde premie.

3.5.3 Overige activa	2022	2021
(x € 1.000)		
Inventaris	45	43
Overlopende activa	224	287
Totaal overige activa	269	330

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

3.5.4a Technische voorzieningen voor risico fonds	2022	2021
	(x € 1.000)	
Stand technische voorzieningen per 1 januari	1.053.632	1.152.178
Mutaties:		
Dotatie voor risicopremies, kosten en pensioenopbouw	-	6
Dotatie voor toeslagen (indexatie)	103.156	30.179
Vrijval voor pensioenuitkeringen	-58.840	-59.526
Vrijval voor uitvoeringskosten	-2.838	-2.282
Dotatie voor rentetoevoeging in verband met rekenrente	-3.937	-4.753
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	-220.539	-54.459
Wijziging door waardeoverdrachten	-107	-857
Dotatie voor lang- en kortleven	19.069	19.883
Dotatie voor aanvang partner- en wezenpensioen	14.422	13.735
Vrijval door sterfte	-32.333	-40.703
Wijziging sterftegrondslagen	3.958	-
Overige mutaties	300	231
Totaal mutaties	-177.689	-98.546
Stand technische voorzieningen per 31 december	875.943	1.053.632

De technische voorzieningen voor risico fonds zijn in 2022 met € 178 miljoen gedaald naar € 876 miljoen. Alle mutaties staan in bovenstaande tabel opgesomd. De belangrijkste worden nader toegelicht:

- Dotatie voor toeslagverlening € 103,2 miljoen (2021: € 30,2 miljoen). Per 1 januari 2023 is een toeslag van 13,9% verleend (1 januari 2022: 2,7%).
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen: - € 58,8 miljoen (2021: - € 59,5 miljoen). De verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten: - € 2,8 miljoen (2021: - € 2,3 miljoen). Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening uitvoeringskosten als onderdeel van de technische voorzieningen. De € 2,8 miljoen die vrijkomt uit de voorziening is ten behoeve van de financiering van de kosten in de verslagperiode.
- Dotatie voor rentetoevoeging: - € 3,9 miljoen (2021: - € 4,8 miljoen). De pensioenverplichtingen per 1 januari 2022 zijn opgerent met de benodigde interest op basis van -0,49% éénjaars rente (2021: -0,53%). De dotatie is inclusief de oprenting van de voorziening uitvoeringskosten met € 0,8 miljoen (2021: € 0,9 miljoen).
- Wijziging marktrente: - € 220,5 miljoen (2021: € 54,4 miljoen). Door de gedaalde marktrente worden de technische voorzieningen in 2022 € 220,5 miljoen verlaagd. De rentetermijnstructuur komt overeen met een constante rekenrente van 2,8% (2021: 0,47%).

- De andere posten zijn tezamen € 5,3 miljoen (2021: - € 7,7 miljoen) en betreffen met name dotaties en vrijval vanwege waardeoverdrachten en kanssystemen (sterfte en arbeidsongeschiktheid). In 2022 is hierin een dotatie van € 4,0 miljoen voor de wijziging sterftegrondslagen opgenomen.

In onderstaande tabellen zijn de technische voorzieningen voor risico fonds ingedeeld naar categorieën van deelnemers en componenten.

3.5.4b Voorziening risico fonds naar deelnemers	2022	in %	2021	in %
(x € 1.000)				
Actieve deelnemers	6.691	1%	9.033	1%
Slapers	247.027	28%	344.935	33%
Gepensioneerden	622.225	71%	699.664	66%
Bruto technische voorzieningen	875.943	100%	1.053.632	100%

3.5.4c Voorziening risico fonds naar component	2022	2021
(x € 1.000)		
Technische voorziening (excl. uitvoeringskosten)	842.894	1.018.517
Voorziening uitvoeringskosten	33.049	35.115
Bruto technische voorzieningen	875.943	1.053.632

Actuariële uitgangspunten - sterftegrondslagen

Voor de sterftecijfers wordt de Prognosetafel AG 2022 van het Actuariel Genootschap toegepast, waarbij rekening is gehouden met de fondsspecifieke ervaringssterfte (2020) van het pensioenfonds. Het effect van wijzigingen in actuariële uitgangspunten wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de uitgangspunten worden herzien.

3.5.4d Voorziening uitvoeringskosten	2022	2021
(x € 1.000)		
Stand 1 januari	35.115	36.485
Dotatie kosten IDC	-	-
Dotatie rendement	772	912
Ontrekking werkelijke uitvoeringskosten	-2.838	-2.282
Stand 31 december	33.049	35.115

De dotatie rendement in de voorziening uitvoeringskosten is gewijzigd in een verondersteld rendement van 2,2% (2021: 2,5%) conform de uitgevoerde ALM-studie 2022.

Toeslagbeleid

De (voorwaardelijke) toeslag op de pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. De ambitie is om jaarlijks de pensioenaanspraken aan te passen aan de prijsindex. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst zal worden geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslag wordt uit overrendementen gefinancierd.

Er is geen toeslag mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%. Bij het vaststellen van de hoogte van de toeslag wordt rekening gehouden met de eis van toekomstbestendigheid.

De hoogte van de (maximaal) te verlenen toeslag wordt in drie stappen bepaald:

1. Het voor toeslagverlening beschikbare vermogen wordt berekend.
2. Op basis van dit beschikbare vermogen wordt de hoogte van de toekomstbestendige toeslagverlening bepaald.
3. Indien er sprake is van een maatstaf voor toeslagverlening die varieert over de tijd (bijvoorbeeld looninflatie of prijsinflatie) wordt de hoogte van de toekomstbestendige toeslagverlening uitgedrukt als percentage van de maatstaf, waarna de maximaal te verlenen toeslag wordt bepaald door het berekende percentage toe te passen op de feitelijk gerealiseerde maatstaf.

Per 30 september 2022 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 133,6%, waardoor per 1 januari 2023 een toeslag van 13,9% kon worden verleend. Deze indexatie is bijna gelijk aan de gemeten inflatie over de periode september 2021 tot september 2022 van 14,5% en het maximale dat door het pensioenfonds toegekend kon worden op basis van het toegepaste alternatieve ingroeipad van DNB binnen de wet- en regelgeving.

Inhaalindexatie

Sinds 1 januari 2009 zijn de pensioenaanspraken niet volledig geïndexeerd. Voor inhaalindexatie is eind 2021 een bedrag gereserveerd van € 3.635.630,-. De inhaalindexatie is in 2022 verwerkt⁹.

In onderstaande tabel staan de toeslagen van de afgelopen jaren. De cumulatieve indexatieachterstand bedraagt 11,15%. Deze achterstand wordt bijgehouden en het fonds heeft de ambitie de opgelopen achterstand op den duur in te halen. De achterstand is bepaald door een optelling van alle achterstanden van de deelnemers. Er bestaan echter verschillen van deelnemer tot deelnemer. Er zijn deelnemers met een grotere en kleinere achterstand. Dit is afhankelijk van de termijn waarin de deelnemer aangesloten is bij het fonds. Er is 3% van de individuele achterstanden ingehaald, dit is vergelijkbaar met 0,35%-punt van de cumulatieve achterstand.

⁹ Bij de verleende indexatie zijn de verwachte rendementsparameters van de Commissie Parameters 2020 gehanteerd.

3.5.4e Inflatie en Indexatie					Verleende Indexatie *	Verschil	Cumulatief
Datum	Periode	CBS-index	Berekening	Uitkomst			
1-1-2009	okt - okt	loonstijging:	122,5 / 119,5 =	2,5%	0,0% **	-2,5%	-2,5%
1-1-2010	okt - okt	loonstijging:	125,6 / 122,5 =	2,5%	2,0%	-0,5%	-3,0%
1-1-2011	okt - okt	loonstijging:	126,4 / 125,6 =	0,6%	0,0%	-0,6%	-3,6%
1-1-2012	okt - okt	loonstijging:	128,4 / 126,4 =	1,6%	0,0%	-1,6%	-5,2%
1-1-2013	okt - okt	loonstijging:	130,7 / 128,4 =	1,8%	0,0%	-1,8%	-7,0%
1-1-2014	okt - okt	prijsstijging:	115,1 / 113,4 =	1,6%	0,0%	-1,6%	-8,6%
1-1-2015	okt - okt	prijsstijging:	116,3 / 115,1 =	1,1%	0,0%	-1,1%	-9,7%
1-1-2016	okt - okt	prijsstijging:	117,1 / 116,3 =	0,7%	0,35%	-0,35%	-10,05%
1-1-2017	sept - sept	prijsstijging:	100,6 / 100,5 =	0,1%	0,05% **	-0,05%	-10,10%
1-1-2018	sept - sept	prijsstijging:	102,03 / 100,57 =	1,5%	1,35% **	-0,15%	-10,25%
1-1-2019	sept - sept	prijsstijging:	103,95 / 102,03 =	1,9%	1,90% **	0,00%	-10,25%
1-1-2020	sept - sept	prijsstijging:	106,7 / 103,95 =	2,6%	2,00% **	-0,60%	-10,55% ***
1-1-2021	sept - sept	prijsstijging:	107,88 / 106,70 =	1,1%	0,75% **	-0,35%	-10,90%
1-1-2022	sept - sept	prijsstijging:	110,79 / 107,88 =	2,7%	2,70% **	0,00%	-10,55% ****
1-1-2023	sept - sept	prijsstijging:	126,89 / 110,78 =	14,5%	13,90% **	-0,60%	-11,15%

* Indexatie wordt berekend over de opgebouwde rechten per 31 december van het voorafgaande jaar.

** CPI alle huishoudens (2015 = 100) t.b.v. indexatie pensioen; i.v.m. gebruik definitieve CPI cijfers is in 2016 de basis verlegd van oktober naar september.

*** Inclusief de in 2019 verwerkte inhaalindexatie van 0,3%-punt van de cumulatieve achterstand.

**** Inclusief de in 2021 verwerkte inhaalindexatie van 0,35%-punt van de cumulatieve achterstand.

3.5.5 Overige passiva	2022	2021
(x € 1.000)		
Schulden aan deelnemers	766	627
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.206	1.217
Overige schulden en crediteuren premies	216	393
Overlopende passiva	517	264
Totaal overige passiva	2.705	2.501

Schulden aan deelnemers betreffen gereserveerde pensioenen. De post *belastingen* betreft nog af te dragen loonbelasting over de pensioenuitkeringen in december. De post *overlopende passiva* bestaat uit nog te ontvangen facturen van vermogensbeheerders over het vierde kwartaal en andere nog te ontvangen facturen.

3.5.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	2022	2021
(x € 1.000)		
Stortingsverplichtingen private equity en vastgoed	62.949	59.856
Huur kantoorruimte	494	660
Lease auto's	207	59
Totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen	63.650	60.575

Bij *private equity* is er een resterende stortingsverplichting van € 47,9 miljoen (2021: € 44,9 miljoen) voor aangegane verplichtingen tot beleggingen in beleggingsfondsen. Vanwege de aard van deze

verplichtingen is er geen exacte looptijd afgesproken. In 2022 zijn voor private equity nieuwe commitments van € 21 miljoen aangegaan (2021: € 19,6 miljoen). Bij vastgoed zijn in 2022 geen nieuwe commitments aangegaan (2021: € 15,0 miljoen). Eind 2022 is er een resterende verplichting voor vastgoed van € 15,0 miljoen (2021: € 15,0 miljoen).

Sinds 1 januari 2023 worden geen nieuwe commitments naar private equity meer aangegaan. Ook in de categorie vastgoed zullen in beginsel geen nieuwe illiquide beleggingsfondsen meer worden geselecteerd.

Het pensioenfonds heeft in 2017 een huurovereenkomst afgesloten voor de huur van kantoorruimte voor eigen gebruik die loopt tot en met juni 2022. In 2021 is de huurovereenkomst verlengd tot en met juni 2027. Ten behoeve van de huurverplichting is een bankgarantie afgegeven voor € 36.000. De jaarlijkse netto huurprijs bedraagt circa € 120.000. Derhalve bedraagt de totale verplichting voor de resterende looptijd van vierenhalf jaar circa € 494.000.

3.5.7a Premiebijdragen	2022	2021
(x € 1.000)		
Werkgeversgedeelte voor risico fonds	-	-
Werknemersgedeelte voor risico fonds	2	9
Premiebijdragen voor risico fonds	2	9
Totaal premiebijdragen (feitelijke premie)	2	9

Het werkgeversgedeelte van de premiebijdrage is gebaseerd op de premiestaffels in het pensioenreglement verhoogd met de in de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) vermelde opslagen. Conform de in artikel 129 van de Pensioenwet beschreven voorwaarden is het niet toegestaan om een lagere premie te ontvangen dan de (gedempte) kostendekkende premie.

3.5.7b Kostendekkende premie	2022	2021
(x € 1.000)		
Actuarieel benodigde koopsom	-	-
Netto spaarpremie voor risico deelnemers	-	-
Opslag vereist eigen vermogen	-	-
Opslag uitvoeringskosten	-	-
Zuivere kostendekkende premie	-	-

Sinds 1 januari 2020 is het pensioenfonds een gesloten fonds zonder verdere opbouw van pensioenaanspraken anders dan uit hoofde van toeslagverlening. De kostendekkende premie bedraagt hierdoor voor boekjaar 2021 en 2022 nihil.

3.5.8 Overige baten	2022	2021
(x € 1.000)		
Overige baten	34	10
Totaal overige baten	34	10

3.5.9 Pensioenuitkeringen	2022	2021
(x € 1.000)		
Ouderdomspensioen	-39.743	-40.440
Partnerpensioen	-18.999	-18.806
Wezenpensioen	-31	-23
Invaliditeitspensioen	-131	-138
Afkopen	-25	-33
Eenmalige uitkeringen bij overlijden	-72	-103
Totaal pensioenuitkeringen	-59.001	-59.543

De gevolgen van de uitruil van pensioenaanspraken zijn actuariael neutraal en worden niet via de *staat van baten en lasten* verwerkt. De afkoopgrens wordt jaarlijks wettelijk vastgesteld.

De post *Afkopen* betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar, overeenkomstig artikel 66 van de Pensioenwet.

3.5.10 Saldo waardeoverdrachten	2022	2021
(x € 1.000)		
Inkomende waardeoverdrachten	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-104	-819
Totaal saldo waardeoverdrachten	-104	-819

Het *saldo waardeoverdrachten* betreft het saldo van de ontvangst en overdracht van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van nieuwe respectievelijk vertrekkende deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

In 2021 is een eenmalige uitgaande waardeoverdracht voor klein pensioen uitgevoerd voor 127 deelnemers met een waarde van € 748.000.

3.5.11a Uitvoeringskosten	2022	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer	2021	Pensioen- beheer	Vermogens- beheer
(x € 1.000)						
Personeelskosten	1.568	672	896	1.655	729	926
Huisvestingskosten	220	110	110	241	121	121
Advieskosten	918	143	775	973	95	878
Accountantskosten	85	43	42	66	33	33
Automatiseringskosten	157	78	79	142	71	71
Communicatiekosten	195	195	-	165	165	-
Kosten organen pensioenfonds	373	373	-	384	384	-
Kosten uitbesteding pensioenadministratie	1.119	1.119	-	556	556	-
Overige algemene kosten	221	105	116	253	128	125
Uitvoeringskosten pensioenfondsorganisatie	4.856			4.435		
waarvan Pensioenbeheer		2.838			2.282	
waarvan Vermogensbeheer			2.018			2.154
Bewaarloon gefactureerd			262			297
Vermogensbeheerkosten gefactureerd			422			662
Vermogensbeheerkosten tlv belegd vermogen			9.016			10.789
Vermogensbeheerkosten			11.718			13.902
Transactiekosten beleggingen			329			223
Totaal			14.885			16.406

De uitvoeringskosten van de uitvoeringsorganisatie zijn € 4,9 miljoen (2021: € 4,4 miljoen), waarvan € 2,0 miljoen (2021: € 2,1 miljoen) is toegerekend aan vermogensbeheer; deze kosten zijn ten laste gebracht van het resultaat op beleggingen (in tabel 3.5.1a). Er zijn binnen de uitvoeringskosten geen kosten opgenomen van externe vermogensbeheerders. Voor zover zij kosten per factuur in rekening hebben gebracht, zijn deze rechtstreeks ten laste geboekt van het resultaat op hun beleggingen, zodat er een consistent beeld is met de vermogensbeheerders die deze kosten rechtstreeks ten laste van het belegd vermogen hebben gebracht.

Bepaalde kostencategorieën die niet eenduidig kunnen worden toegerekend aan ofwel pensioenbeheer ofwel vermogensbeheer worden op 50/50 basis verdeeld.

De totale personeelskosten van € 1,6 miljoen (2021: € 1,7 miljoen) bestaan uit loonkosten € 1,0 miljoen (2021: € 0,9 miljoen), sociale lasten € 0,1 miljoen (2021: € 0,1 miljoen), pensioenlasten¹⁰ € 0,3 miljoen (2021: € 0,3 miljoen) en overige personeelskosten € 0,2 miljoen (2021: € 0,4 miljoen).

In paragraaf 2.9 wordt een integraal beeld getoond van alle kosten van vermogensbeheer en worden de kosten uitgedrukt in de kengetallen die de Pensioenwet voorschrijft.

DNB en AFM hebben in 2022 geen toezichtmaatregelen aan het pensioenfonds opgelegd. Er zijn in 2022 geen bestuurlijke boetes of dwangsommen opgelegd.

De honoraria van de externe accountant zijn als volgt:

¹⁰ Inclusief compensatie pensioenopbouw

3.5.11b Honoraria accountant			2022			2021		
	Deloitte Accountants B.V.	Overig Deloitte netwerk	Totaal	Deloitte Accountants B.V.	Overig Deloitte netwerk	Totaal		
Onderzoek jaarrekening en verslagstaten	65	-	65	63	-	63		
Overige controleopdrachten	-	-	-	-	-	-		
Fiscale adviesdiensten	-	-	-	-	-	-		
Andere niet-controlediensten	-	-	-	-	-	-		
Totaal	65	-	65	63	-	63		

Het personeelbestand is in 2022 gelijk gebleven met 8,6 voltijdseenheden (2021: 8,6).

Verbonden partijen

Het pensioenfonds en de bestuursleden van het pensioenfonds zijn verbonden partijen. Daarnaast is Capricorn Cleantech Fund N.V. een verbonden partij. Dit betreft een van de private equity beleggingen waarvoor het pensioenfonds een commitment van € 10 miljoen is aangegaan. Het pensioenfonds is hiervan medebestuurder en wordt vertegenwoordigd door een uitvoerend bestuurder.

De niet-uitvoerende bestuursleden van het pensioenfonds ontvingen een vaste vergoeding van gemiddeld € 29.805 bruto per jaar (2021: € 29.932). De voorzitter van het bestuur ontving in 2022 een vergoeding van € 40.644 (2021: € 40.241) en de overige niet-uitvoerende bestuursleden € 27.095 (2021: € 26.826). De uitvoerende bestuursleden zijn in loondienst van de uitvoeringsorganisatie. Daarbij wordt binnen de uitvoeringskosten 20% van hun loonkosten toegerekend aan de bestuurskosten. De totale bezoldiging van de uitvoerende bestuursleden op grond van artikel 383 Boek 2 BW bedraagt in 2022 € 557.533 (2021: € 581.799).

De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding van € 4.065 per jaar (2021: € 4.024) (de voorzitter en secretaris ontvangen € 4.878 per jaar (2021: € 4.829)).

De leden van de auditcommissie ontvangen een vergoeding van € 15.150 per jaar. In totaal is in het verslagjaar aan vacatiegelden en honoraria een bedrag betaald van € 314.064¹¹ (2021: € 312.899).

Er zijn geen leningen verstrekt aan of vorderingen op (voormalige) bestuursleden. Een aantal bestuursleden van het pensioenfonds nemen deel in de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van de in het pensioenreglement vermelde voorwaarden.

¹¹ Hierin is een bedrag van € - (2021: € 2.113) betaalde btw opgenomen inzake de vergoeding van niet-uitvoerende bestuursleden en € - (2021: € 2.735) betaalde btw inzake de bezoldiging van uitvoerende bestuursleden. Sinds het tweede kwartaal 2021 wordt geen btw meer in rekening gebracht over vergoedingen van niet-uitvoerende bestuursleden en auditcommissie n.a.v. het Besluit van 6 mei 2021. In december 2022 hebben bestuursleden en VO-leden een inflatiecompensatie ontvangen van een pro-rata van € 6.000 op basis van VTE-scores.

3.6 Risicobeheersing

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico: het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken moet verlagen.

De dekkingsgraad is het kengetal dat de solvabiliteit weergeeft. De dekkingsgraad wordt berekend als het pensioenvermogen (= stichtingskapitaal, reserves en technische voorzieningen voor risico fonds en deelnemers) gedeeld door de technische voorzieningen (= pensioenverplichtingen). De dekkingsgraad is in 2022 met 9,2%-punt gedaald naar 120,1%. De *minimaal vereiste dekkingsgraad* is 104,0%; er is derhalve aan het einde van het jaar 2022 geen sprake van onderdekking.

In de onderstaande tabel staat de samenstelling van de onderliggende mutaties weergegeven. De belangrijkste oorzaak van de stijging van de dekkingsgraad is de stijging van de marktrente. Bij de door DNB gehanteerde disconteringsrente wordt de zogenoemde *ultimate forward rate* toegepast. Op basis van de werkelijke marktrente zou de dekkingsgraad eind 2022 120,0% (2021: 128,1%) bedragen.

3.6a Dekkingsgraad verloop	2022	2021
Stand per 1 januari	129,3%	120,4%
Mutaties:		
Beleggingsresultaat	-23,5%	3,3%
Wijziging DNB-rentetermijnstructuur	28,0%	6,1%
Toeslag (indexatie)	-14,7%	-3,5%
Pensioenuitkeringen	1,3%	1,5%
Benodigde interest ivm rekenrente	0,5%	0,6%
Wijziging sterftegrondslagen	-0,5%	0,0%
Overige mutaties	-0,2%	0,9%
Totaal mutaties:	-9,2%	8,9%
Stand per 31 december	120,1%	129,3%

Om tegenslagen op te vangen, dient het pensioenfonds buffers aan te houden. Volgens de normen van DNB bedraagt het vereist pensioenvermogen € 997 miljoen (2021: € 1.197 miljoen), hetgeen overeenkomt met een *vereiste dekkingsgraad* van 113,8% (2021: 113,6%). Omdat de *beleidsdekkingsgraad* aan het einde van het jaar 134,8% (2021: 126,0%) bedraagt en hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, is geen sprake van een reservetekort. In de volgende tabel staat de berekening van het vereist pensioenvermogen vermeld en de reserve.

3.6b Vereist pensioenvermogen	2022	2021	Toelichting
(x € 1.000)			
Technische voorzieningen	875.943	1.053.632	
Vereiste buffers:			
S1 Renterisico	10.729	2.202	
S2 Risico zakelijke waarden	88.963	106.574	
S3 Valutarisico	35.880	45.613	
S4 Grondstoffenrisico	-	-	
S5 Kredietrisico	31.409	41.769	
S6 Verzekeringstechnisch risico	19.385	22.985	
S7 Liquiditeitsrisico	nvt	nvt	
S8 Concentratierisico	nvt	nvt	
S9 Operationeel risico	nvt	nvt	
S10 Actief beheer	12.596	10.227	
Diversificatie-effect*	-77.862	-86.074	= Totaal vereiste buffers - optelling S1 tm S10
Totaal vereiste buffer risico fonds	121.101	143.297	$= \sqrt{S1^2 + S2^2 + S1 \times S2 + S3^2 + S4^2 + S5^2 + S6^2}$
Vereist pensioenvermogen	997.044	1.196.929	conform Pensioenwet, artikel 132
Aanwezig pensioenvermogen	1.052.404	1.362.527	= Totaal activa - Overige passiva
Aanwezig -/- vereist **	55.360	165.598	
VEV-dekkingsgraad	113,8%	113,6%	
* Het diversificatie-effect is het verschil tussen de uitkomst van de S-formule (= Totaal vereiste buffers) en de optelling van S1 tm S10.			
** De beleidsdekkingsgraad is hoger dan de vereiste dekkingsgraad.			

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichts-situatie. In die situatie is het eigen vermogen van het pensioenfonds zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

De verschillen tussen de vereiste buffers op 31 december 2022 ten opzichte van 31 december 2021 vloeien voort uit de waardering en samenstelling van de beleggingen. Binnen het dynamisch kader is de weging tussen returnportefeuille en risicomanagementportefeuille eind 2022 35% respectievelijk 65%¹². In de berekening van het vereist eigen vermogen ultimo 2022 wordt uitgegaan van een (dynamische) renteafdekking van 85% (2021: 85%).

Het bestuur beschikt over de volgende beleidsinstrumenten om het solvabiliteitsrisico te beheersen:

- Beleggingsbeleid: zie paragraaf 3.5
- Herverzekeringsbeleid: zie [S6] Actuariële risico's
- Toeslagbeleid: zie paragraaf 3.5

¹² Op basis van de uitkomsten van de ALM studie 2022 is de strategische weging van de returnportefeuille per 1 januari 2023 verhoogd naar 40%.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies en de haalbaarheidstoets. Een ALM-studie is een analyse van de samenhang tussen de pensioenverplichtingen en verschillende beleggingsstrategieën in diverse economische scenario's. In een haalbaarheidstoets wordt het huidige beleid van het pensioenfonds aan de hand van diverse economische scenario's geanalyseerd en worden diverse stresstests uitgevoerd. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsplan als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

[S1] Renterisico

Het renterisico is het risico dat, als gevolg van veranderingen in de marktrente, de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en van de technische voorzieningen niet in dezelfde mate wijzigen. De strategische renteafdekking van de verplichtingen bedraagt 85%¹³. Per 31 december 2022 bedraagt de effectieve (dynamische) renteafdekking door de obligatieportefeuille 77% (2021: 83%). In januari 2023 is de renteafdekking weer boven de 80% en daarmee binnen de bandbreedte gebracht.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duratie. De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. In onderstaande tabel staat de duratie van de vastrentende waarden en van de nominale pensioenverplichtingen voor risico fonds.

3.6c	Duratie	Balanswaarde 2022	Duratie 2022	Balanswaarde 2021	Duratie 2021
(x € 1.000)					
Vastrentende waarden		595.719	11,9	806.564	12,8
Totaal beleggingen risico fonds incl. liquide middelen		1.051.762	6,7	1.360.495	7,6
Nominale pensioenverplichtingen voor risico fonds		875.943	10,6	1.053.632	12,5

[S2] Risico zakelijke waarden (prijsrisico)

Het prijsrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. De diversificatie van de aandelenportefeuille staat in de volgende tabel. Onder de post *aandelen* zijn mede begrepen portefeuilles die uit aandelen en andere beleggingen (zoals liquiditeiten) bestaan, waarvan het doel het beleggen in aandelen is. Er wordt slechts in drie regio's belegd, namelijk de Verenigde Staten, Europa en opkomende markten.

¹³ Ten behoeve van de berekening van het vereist eigen vermogen wordt sinds het eerste kwartaal 2021 uitgegaan van een strategische afdekking van 85% als onderdeel van het dynamisch balansbeheer.

3.6d Aandelen geografisch	2022	in %	2021	in %	Strategische mix
(x € 1.000)					
Verenigde Staten	73.650	41,9%	131.802	48,8%	45,0%
Europa	56.845	32,3%	83.643	31,0%	30,0%
Opkomende markten	45.230	25,7%	54.669	20,2%	25,0%
Totaal Aandelen	175.725	100%	270.114	100%	100%

De diversificatie van vastgoed naar regio en sectoren staat in de volgende tabel:

3.6e Vastgoed	2022	in %	2021	in %	Strategische mix
Eurozone	168.307	86,6%	178.047	86,8%	87,5%
Europa overig	26.043	13,4%	27.147	13,2%	12,5%
Totaal Vastgoed	194.350	100%	205.194	100%	100%
Winkels	32.456	16,7%	35.909	17,5%	35,0%
Woningen	64.524	33,2%	63.815	31,1%	30,0%
Kantoren	47.033	24,2%	50.067	24,4%	20,0%
Logistiek	50.337	25,9%	55.403	27,0%	15,0%
Totaal Vastgoed	194.350	100%	205.194	100%	100%

[S3] Valutarisico

Het strategische beleid van het pensioenfonds is om alleen de valutaposities bij vastrentende waarden af te dekken. Ultimo 2021 en 2022 zijn geen valutaposities afgedekt. De totale valutablootstelling bedraagt € 225 miljoen (2021: € 309 miljoen). Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd en dat derhalve niet is afgedekt, bedraagt eind 2022 circa 21% (2021: 22%) van de beleggingsportefeuille. De beleggingen in vreemde valuta kunnen als volgt worden gespecificeerd:

3.6f Valutablootstelling	EUR	USD	GBP	Overig Europa	Opkomende markten	Totaal
(x € 1.000)						
Aandelen	31.471	74.853	14.217	9.954	45.230	175.725
Vastgoed	168.007	-	9.748	16.595	-	194.350
Alternatieven	27.175	53.561	-	-	-	80.736
Vastrentend	595.719	-	-	-	-	595.719
Liquide middelen	4.356	876	-	-	-	5.232
Totaal 2022	826.728	129.290	23.965	26.549	45.230	1.051.762
2022 als % van het totaal	78,6%	12,3%	2,3%	2,5%	4,3%	100,0%
2021 als % van het totaal	77,6%	13,6%	2,3%	2,5%	4,0%	100,0%
Totaal 2021	1.056.317	184.391	30.655	34.463	54.669	1.360.495

[S4] Grondstoffenrisico

Grondstoffenrisico is het risico op waardedalingen van beleggingen in grondstoffen (commodities). Er zijn geen beleggingen in grondstoffen in 2021 en 2022.

[S5] Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee *over the counter*-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt. De volgende beheersmaatregelen zijn hierbij van toepassing:

- Er wordt alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert.
- Er worden alleen transacties aangegaan met tegenpartijen van goede naam en faam.
- Er zijn limieten gesteld aan tegenpartijen op totaalniveau.
- Er wordt onderpand verlangd bij derivaten.

De kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille staat in onderstaande tabel. Onder *geen rating* vallen financiële instrumenten waar door kredietbeoordelaars geen waardering (rating) aan is gegeven.

3.6g Rating	Staats-obligaties	2022 totaal	2022 in %	2021 in %
(x € 1.000)				
AAA	63,2%	376.569	63,2%	54,3%
AA	36,7%	218.806	36,7%	45,7%
A	-	-	0,0%	0,0%
BBB	-	-	0,0%	0,0%
<BBB	-	-	0,0%	0,0%
Geen rating	-	-	0,0%	0,0%
Cash & cash equivalents	0,1%	344	0,1%	0,0%
Portefeuillewaarde x € 1.000	595.719	595.719	100%	100%

Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, in het bijzonder *over the counter*-derivaten zoals swaptions, wordt door het pensioenfonds uitsluitend gewerkt met tegenpartijen waarmee een ISDA/CSA-overeenkomst is afgesloten. Ultimo 2022 staan geen derivaten contracten uit (2021: nihil).

Herverzekeringsovereenkomsten van de technische voorzieningen zijn aangegaan met Nederlandse verzekeraars die onder toezicht staan van DNB.

[S6] Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevenrisico – het belangrijkste verzekeringstechnische risico – is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Het pensioenfonds hanteert bij de waardering van de pensioenverplichtingen per 31 december 2022 de meest recente overlevingstafels: de AG Prognosetafel 2022 waarbij rekening is gehouden met de ervaringssterfte van het pensioenfonds op basis van het ervaringssterftemodel van Sprenkels & Verschuren. De ervaringssterfte is in 2020 aangepast.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een partnerpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit.

[S7] Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn.

Dit risico wordt beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het niveau van de uitkeringen overtreft het niveau van de inkomende premies en directe beleggingsopbrengsten (dividend en rente). Er zijn echter voldoende obligaties die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt.

Er wordt een tweetal liquiditeitsratio's gehanteerd: één op een driemaands horizon en één op een driejaars horizon. De essentie van beide ratio's is dat de beschikbare liquiditeit wordt afgezet tegen de liquiditeitsbehoefte. De hiervoor genoemde maatstaven worden op kwartaalbasis gemonitord, waarbij als richtlijn geldt dat deze ruim boven de 100% horen te liggen.

- De liquiditeitsratio op driemaands horizon bedraagt eind 2022: 1083% (2021: 1732%).
- De liquiditeitsratio op driejaars horizon bedraagt eind 2022: 290% (2021: 463%).

[S8] Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Deze posten staan in onderstaande tabel vermeld.

3.6h Grootste tegenpartijen	2022	in %	2021	in %
(x € 1.000)				
Nederland	175.250	16,7%	183.371	13,5%
Duitsland	120.627	11,5%	204.560	15,0%
Oostenrijk	59.007	5,6%	75.079	5,5%
Finland	56.447	5,4%	84.794	6,2%
Frankrijk	55.151	5,2%	88.088	6,5%
België	48.200	4,6%	76.474	5,6%

[S9] Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, controles en kwaliteit geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

[S10] Actief beheer risico

Het actief beheer risico (S10) als onderdeel van het vereist eigen vermogen, heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark.

Specifieke financiële instrumenten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid kan gebruik worden gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel – berekend inclusief de economische effecten van derivaten – dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

3.7 Bestemming van het resultaat

Het saldo van baten en lasten is ten laste gebracht van de reserves.

3.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op de financiële positie van het pensioenfonds per 31 december 2022.

Wijziging UFR-methode

Sinds 1 januari 2021 zou de door de Commissie Dijsselbloem geadviseerde UFR-methode in vier gelijke jaarlijkse stappen ingevoerd. Begin 2022 is de tweede stap ingevoerd. Op 30 november 2022 heeft de Commissie Parameters 2022 geadviseerd om de UFR-methode vanaf 1 januari 2023 opnieuw te wijzigen. DNB heeft aangegeven dit advies over te nemen. De derde en vierde stap van de UFR-methode geadviseerd door de Commissie Parameters 2019 komen hiermee te vervallen. De UFR-methode geadviseerd door de Commissie Parameters 2022 (hierna de nieuwe UFR-methode) geldt vanaf 1 januari 2023. De verhoging van de technische voorzieningen als gevolg van de nieuwe UFR-methode maakt geen onderdeel uit van de technische voorzieningen per 31 december 2022. Zou de nieuwe UFR-methode per 31 december 2022 worden berekend dan heeft dit een verhogend effect van € 0,6 miljoen op de technische voorzieningen. Het effect hiervan op de technische voorzieningen bedraagt 0,1%.

Rotterdam, 14 juni 2023

Het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

H.J. Machielsen

F. Wittermans

M. Schenkel

H.F. Meurs

K.H. Knapper

F.T.E. Dooren

R.T. Caenen

4. Overige gegevens

4.1 Actuariële verklaring

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 10.400.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 520.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Eindhoven, 14 juni 2023

drs. M.B.H. Ceelaert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

4.2 *Controleverklaring van de onafhankelijke accountant*

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2022.
2. De staat van baten en lasten over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 10.524.000. De materialiteit is gebaseerd op 1% van het pensioenvermogen per 31 december 2022. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark omdat dit een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van het pensioenfonds weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur en de met governance belaste personen overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 526.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Wij zijn met het bestuur en de met governance belaste personen overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 526.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds kent een aantal kernactiviteiten welke grotendeels zijn uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. De stichting heeft het beheer van de beleggingen en de pensioenadministratie uitbesteed aan J.P. Morgan respectievelijk InAdminRiskCo. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie die is verstrekt door deze uitvoeringsorganisaties.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de uitvoeringsorganisaties verleende diensten en het effect hiervan op de voor de controle relevante interne beheersing van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, bepalen wij de aard en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden en voeren wij controlewerkzaamheden uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de stichting relevante interne-beheersingsmaatregelen van uitvoeringsorganisaties, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II en SOC-1) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne-beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de uitvoeringsorganisatie met vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisatie. Verder evalueren wij de in de Standaard 3402 en SOC rapportages beschreven interne-beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisatie.

In aanvulling hierop hebben wij eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder werkzaamheden ten aanzien van de aanwezige beheersingsmaatregelen op het niveau van het bestuur en het bestuursbureau.

Wij hebben de certificerend actuaris instructies gestuurd op basis van Standaard 620 en NBA handreiking 1120 ten aanzien van de actuariële certificering met betrekking tot onder andere de consistentie, prudentie en actualiteit van schattingen ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen en de financiële positie, in overeenstemming met relevante wetgeving. Wij hebben geëvalueerd of de certificerend actuaris heeft voldaan aan onze instructies. Daarnaast hebben wij de adequaatheid van de werkzaamheden van de actuaris geëvalueerd. Ook hebben wij de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de actuaris geëvalueerd. Wij verwijzen hiervoor naar het kernpunt Gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne-beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne-beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne-beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse, zoals opgenomen in de SIRA, geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne-beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de elementen die tot fraude kunnen leiden: Rationalisatie, druk (motivatie) en gelegenheid. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Doorbreken van interne beheersing door het management (een verondersteld risico)

Risico:

Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne-beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne-beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan het pensioenfonds bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Waar zulke journaalposten zijn geïdentificeerd, hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op de geïdentificeerde risico's in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de entiteit door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van de sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, - zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW, RJ 610 en de Pensioenwet - aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is Stichting Nedlloyd Pensioenfonds onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen', waarvan de gevolgen van niet naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet.
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp).
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Gezien de aard van de activiteiten van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds en de complexiteit van deze regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een pensioenfonds, voor de mogelijkheid van een pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten.

Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van het pensioenfonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.
- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de solvabiliteitspositie, liquiditeitsratio's, combined ratio's en inbaarheid van de vorderingen.
- Nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.
- Inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van bovenstaane evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur en de met governance belaste personen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving van het kernpunt

De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd

Waardering van beleggingen

De beleggingen zijn een significante post op de balans het pensioenfonds. Deze beleggingen dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan direct of indirect genoteerde prijzen die tot stand zijn gekomen op liquide financiële markten. Illiquide beleggingen zijn beleggingen waarvoor een frequente marktnotering ontbreekt en de prijs daarom op basis van waarderingmodellen wordt bepaald. Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat een hoge mate van subjectiviteit. Hierdoor neemt de waarderingsonzekerheid inherent toe bij beleggingen zonder frequent genoteerde marktprijzen en hangt dit samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens.

In de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva geeft Stichting Nedlloyd Pensioenfonds inzicht in de gehanteerde waarderingmethoden van de illiquide beleggingen. Een beschrijving van deze modellen en technieken is weergegeven in toelichting 3.4.2 en 3.5.1 van de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat voor 62% van de beleggingen van het pensioenfonds de waardering is gebaseerd op directe marktnoteringen, voor 12% op basis van waarneembare marktdata en voor 26% op basis van waarderingmodellen en technieken.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat illiquide beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De opzet, het bestaan en de werking van de beheersingsmaatregelen rondom waardering van de beleggingen beoordeeld.
- Gebruik gemaakt van Standaard 3402 type II-rapportages, en deze geanalyseerd op toereikendheid van de scoping, bevindingen en de impact hiervan op de controlewerkzaamheden.
- Vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze illiquide beleggingen.
- Getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig de beschreven uitgangspunten heeft plaatsgevonden.
- De gecontroleerde rapportage waarin de beleggingen zijn opgenomen aangesloten met de financiële administratie en de jaarrekening.
- Vastgesteld dat de waarderinggrondslagen en waarderingsonzekerheid van de beleggingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij achten de waardering van de beleggingen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2022 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Beschrijving van het kernpunt

De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd

Gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen

De technische voorziening betreft de belangrijkste verplichting in de balans van het pensioenfonds en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. De technische voorziening wordt, conform de vereisten van de Pensioenwet, gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers en wordt berekend op basis van actuariële grondslagen en schattingselementen en is dan ook gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorziening en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet.

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds heeft in de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva de grondslagen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In hoofdstuk 3.5.4 is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat actuariële grondslagen met betrekking tot de fonds specifieke ervaringssterfte en kostenopslag niet juist worden toegepast en toegelicht en/of dat actuariële berekeningen onjuist zijn.

Om het risico te ondervangen hebben wij onder meer:

- De certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak, risico's, werkzaamheden en attentiepunten.
- De redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris.
- De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken.
- Controlewerkzaamheden uitgevoerd op de pensioenaanspraken van de deelnemers om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen.
- Vastgesteld dat de actuaris met deze basisgegevens werkt bij het toetsen van de technische voorziening.
- Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen van de technische voorzieningen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

Onze observatie bij dit kernpunt:

Wij achten de waardering van de technische voorzieningen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2022 aanvaardbaar. Wij hebben geen materiële bevindingen te rapporteren.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens
- De kerncijfers

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur en de met governance belaste personen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de met governance belaste personen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 14 juni 2023

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: E.M. van der Hall RA

4.3 *Verslag van het intern toezicht*

Inleiding

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: “het pensioenfonds”) heeft een omgekeerd gemengd bestuursmodel. Hierbij zijn de niet-uitvoerende bestuursleden (hierna: NUB-ers) belast met het intern toezicht binnen het pensioenfonds. In deze rol hebben de NUB-ers tot taak toezicht te houden op:

- a. Het beleid van het bestuur.
- b. De algemene gang van zaken in het pensioenfonds.
- c. Adequate risicobeheersing.
- d. Evenwichtige belangenafweging door het bestuur.
- e. De financiële informatieverstopping door het pensioenfonds.
- f. Uitvoering van de taken door de uitvoerende bestuursleden (hierna: UB-ers) zoals vastgelegd in de statuten en het vigerende bestuursreglement.

De NUB-ers vervullen hun taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. De NUB-ers betrekken de Code Pensioenfondsen (hierna: Code) bij de uitoefening van hun taak en zorgen ervoor dat het pensioenfonds de Code juist toepast en hierover verantwoording aflegt. Een onderdeel daarvan is het integraal behandelen van het document ‘Naleving Code Pensioenfondsen’ in een of meerdere bestuursvergaderingen. In dat document wordt per norm uit de Code aangegeven hoe het pensioenfonds deze norm toepast, of het in overeenstemming met de norm handelt en als dit deels of niet het geval is, dan wordt dat omkleed met redenen. De wijze waarop de NUB-ers toezicht houden is vastgelegd in de toezichtvisie.

Voor het verslagjaar 2022 is door de NUB-ers ook een aantal specifieke toezichtthema’s vastgesteld met een bijbehorend normenkader.

Dit betreft de onderstaande thema’s:

1. Maatschappelijk verantwoord beleggen - implementatie en monitoring nieuw beleid.
2. Pensioenadministratie - transitie.
3. Nieuw pensioenstelsel.
4. Uitbesteding - processen.
5. Toekomstverkenning.

De keuze voor deze thema’s vloeit voort uit het feit dat deze belangrijke strategische ontwikkelingen/veranderingen betreffen voor het pensioenfonds of omdat deze van belang zijn voor de beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds. De concept toezichtthema’s zijn afgestemd met de auditcommissie (AC) en het verantwoordingsorgaan (VO), die beide de mogelijkheid hebben gekregen om (wijzigingen op de) toezichtthema’s aan te dragen. De toezichtthema’s zijn vervolgens in het bestuur besproken, waarbij ook de UB-ers hun oordeel hebben kunnen geven over de toezichtthema’s. Vervolgens zijn de toezichtthema’s definitief vastgesteld. Gedurende het jaar is ook bekeken of bijstelling van (een of meerdere van) de thema’s en/of het normenkader nodig was vanwege actuele ontwikkelingen. Dit was niet nodig.

In 2022 is er zes keer een NUB-overleg geweest. Twee daarvan waren samen met de AC en twee met het verantwoordingsorgaan. Tijdens deze overleggen is de voortgang op de specifieke thema's besproken naast een bespreking van de algemene thema's.

Hieronder geven de NUB-ers hun oordeel over het verslagjaar 2022 weer. Dit ziet zowel toe op het toezicht op de algemene thema's als op de specifieke thema's. Met dit verslag leggen de NUB-ers ook verantwoording af aan het VO over het door de NUB-ers in 2022 uitgevoerde intern toezicht.

Oordeel van het intern toezicht ten aanzien van de algemene thema's

Ten aanzien van de algemene thema's hebben de NUB-ers de volgende bevindingen en aanbevelingen.

a. Beleid van het bestuur en b. Algemene gang van zaken in het pensioenfonds

De NUB-ers blikken terug op een bijzonder jaar. De voorgaande jaren (2020 en 2021) werden gekenmerkt door een wereldwijde pandemie. De beleggingsresultaten lieten echter in die jaren een positieve trend zien, voor zowel de return- als de matching-portefeuille. Niettemin bleef het vermogen van het pensioenfonds ongeveer gelijk. De dekkingsgraad steeg in die jaren van 120% naar 129%, ondanks dat de toekomstige verplichtingen tegen een lagere rente contant moeten worden gemaakt. Dit beeld kantelde in 2022 volledig. In het begin van het jaar werd de wereld opgeschrikt door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. Hierdoor stegen met name de energieprijzen fors. De inflatie, bijna afwezig in de voorgaande jaren, liep snel op. De centrale banken pasten hun verruimende beleid aan, waarna de rente begon te stijgen. Gevolg van dit alles was dat er een beleggingsjaar ontstond, waarin zowel de waarde van de returnportefeuille als de matchingportefeuille scherp daalden. Echter, de tegenhanger van deze waardedalingen -de waarde van de verplichtingen- nam sneller af. Hierdoor verbeterde de dekkingsgraad. Zo kon begin 2023 een indexatie van 13,9 % worden gegeven ter compensatie van de hoge inflatie in 2022.

In 2022 werd het steeds duidelijker dat de noodzaak om de klimaatverandering tegen te gaan onverminderd hoog was. Zo had Europa te maken met een zeer hete zomer, waren er tal van bosbranden in verschillende delen van de wereld, maar was er ook uitzonderlijke regenval in bepaalde delen. In het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is aandacht voor het klimaat(risico).

Wat het jaar 2022 mede bijzonder maakt voor de pensioenwereld is dat er, na jaren van praten en onderhandelen, uiteindelijk door de Tweede Kamer een wetsvoorstel (Wet toekomst pensioenen) is aangenomen. Goedkeuring door de Eerste Kamer betekent dat in de nabije toekomst het pensioenstelsel voor een groot deel geïndividualiseerd gaat worden. Voor het pensioenfonds is de uitkomst zeer beperkt. Het feit dat het pensioenfonds al jaren een gesloten fonds is, betekent dat het pensioenfonds niet de veranderingen zoals nu voorgesteld mag volgen. Daarvoor is de medewerking nodig van meerdere partijen en die ontbreekt. De situatie voor het pensioenfonds wijzigt vooralsnog niet.

Een gesloten fonds met een afnemend aantal deelnemers dient bestuurlijk, uitvoeringsmatig en kostenbewust zodanig te zijn georganiseerd dat het nu en in de toekomst acteert in het belang van alle deelnemers. Het bestuur is zich daarvan bewust.

Aanbevelingen:

- Evalueren maatschappelijk verantwoord beleggen.
- Ontwikkelingen nieuwe pensioenstelsel nauwgezet volgen.
- Toekomst fonds onderzoeken.
- Evalueren welke veranderingen er op kortere termijn al moeten worden ingezet in verband met die toekomst.

c. Adequate risicobeheersing

Het pensioenfonds beschikt over een uitgebreid risicomanagement systeem en bijbehorende risicorapportages. Naar het oordeel van de NUB-ers wordt er dan ook voldoende inzet gepleegd om het risicomanagement van het pensioenfonds adequaat in te vullen en is iedereen binnen de organisatie en het bestuur zich goed bewust van de risico's die spelen.

Aanbevelingen:

- Geen specifieke aanbevelingen op dit punt.

d. Evenwichtige belangenafweging.

Bij het bepalen van de hoogte van de indexatie heeft het bestuur veel aandacht besteed aan de consequenties voor alle deelnemers om uiteindelijk tot een passende indexatie te besluiten. De NUB-ers hebben hierop toegezien. Daarnaast wordt ook de belangenafweging in het kader van het nieuwe pensioenstelsel met veel aandacht gevolgd, evenals in de discussies over de toekomst van het pensioenfonds.

Aanbevelingen:

- Blijvend aandacht schenken aan evenwichtige belangenafweging bij de diverse besluiten.

e. Financiële informatieverschaffing van het pensioenfonds.

De uitvoeringsorganisatie (UO) van het pensioenfonds stelt iedere maand en ieder kwartaal diverse rapportages samen over de financiële prestaties van het pensioenfonds, de kosten van de UO en het pensioenfonds in het geheel, en de bijbehorende risicomanagementrapportages. Dit alles geeft de NUB-ers, de auditcommissie en het VO een grondig overzicht van de uitvoering van het beleid en de consequenties daarvan in financieel opzicht.

Aanbevelingen:

- Geen specifieke aanbevelingen op dit punt.

f. Uitvoering van de taken door de UB-ers zoals vastgelegd in de statuten en het bestuursreglement & evalueren van de werking van het bestuursmodel

Zowel de uitvoerende als niet-uitvoerende bestuursleden voeren de werkzaamheden uit volgens de statuten en het bestuursreglement. Er is sprake van een duidelijke taakverdeling en, naar het oordeel van de NUB-ers, van een professionele uitvoering van het vastgestelde beleid. De onderlinge relaties en werksfeer zijn goed. Er vindt jaarlijks een evaluatiegesprek plaats tussen de UB-ers en twee vertegenwoordigers van de NUB-ers.

Tijdens de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur wordt naast de rolverdeling tussen de UB-ers en de NUB-ers ook aandacht besteed aan de werking van het bestuur in het algemeen (binnen het gekozen

bestuursmodel). Deze evaluatie zal in 2023 uitgebreid worden met een evaluatie hoe het bestuur en in het bijzonder de NUB-ers ondersteund worden door de auditcommissie.

Aanbevelingen:

- Zelfevaluatie in 2023 ook gebruiken om te reflecteren op de ondersteuning van de NUB-ers door de auditcommissie.

Oordeel van het intern toezicht ten aanzien van de specifieke thema's

Per specifiek thema zijn twee verantwoordelijke NUB-ers aangewezen. Onderstaand geven de NUB-ers per toezichtthema de scope aan gevolgd door hun bevindingen en aanbevelingen.

Thema 1: Maatschappelijk verantwoord beleggen – implementatie en monitoring nieuw beleid

Scope

- Hoe verloopt het proces tot het verder uitwerken van een beleid (en doelstellingen)?
- Hoe verloopt het proces ten aanzien van de implementatie en monitoring van het in 2020 vastgestelde beleid en de in het verslag van 2021 genoemde aanbevelingen?

Bevindingen

- In de loop van 2022 zijn weer verdere stappen gezet om MVB-/ESG-aspecten te incorporeren in het beleid en de uitvoering.
- De uitkomsten van het risicobereidheidsonderzoek van eind 2021 laat zien dat MVB belangrijk is voor de deelnemers, maar niet mag leiden tot een lager rendement op de beleggingen, hetgeen in lijn is met de uitkomst van het risicobereidheidsonderzoek uit 2018.
- In 2022 is de rapportage van het MVB-beleid van het pensioenfonds verder in lijn gebracht met de richtlijnen vanuit de ABTN.
- De NUB-ers zien verschillen in het behalen van de gewenste graad van het kunnen sturen op MVB-aspecten voor verschillende categorieën in de portefeuille:
 - Gedurende 2022 is het aandeel ESG-obligaties in de matchingportefeuille weer toegenomen. Zo zijn er in 2022 ESG-obligaties aangekocht van zowel Nederlandse als Europese instituten. Er zijn in 2022 geen ESG-obligaties verkocht. Deze obligaties leveren naar verwachting een gelijk of hoger rendement op vergeleken met obligaties zonder ESG.
 - Voor de categorie vastgoed wordt volgens verschillende specifieke, op vastgoed van toepassing zijnde, ESG-benchmarks gerapporteerd.
 - Binnen de categorie private equity is de wijze van rapporteren over ESG divers en is de invloed van het pensioenfonds, met name bij reeds lopende investeringen, vaak beperkt. Dit is niet anders dan in 2021.
 - Voor aandelen blijft het een complexe zaak om goed te kunnen monitoren op specifieke MVB-/ESG-doelstellingen. Dit komt vooral doordat met name scores van aandelen c.q. fondsen ten opzichte van ESG-benchmarks niet altijd een eenduidig beeld laten zien. Ook is er qua samenstelling niet altijd een volledige match met de portefeuille van het pensioenfonds.
- Eind 2022 is afscheid genomen van BMO (engagement management namens het pensioenfonds) vanwege te weinig toegevoegde waarde. BMO voert voor meerdere fondsen engagement

management uit bij bedrijven, waardoor het zelden mogelijk is om focus aan te brengen op de door het pensioenfonds gekozen ESG-factoren (SDG's). Bij de selectie van managers wordt wel gekeken naar de wijze waarop zij engagement verrichten en dit kan worden gezien als vervanging van het engagement van BMO.

- Het blijft over het algemeen sowieso moeilijk om te sturen op specifiek door het pensioenfonds benoemde SDG's. De wijze waarop aan SDG's inhoud wordt gegeven is niet eenduidig. Het is ook de vraag of dit mogelijk en realistisch is voor een klein fonds als dit pensioenfonds.
- Vanuit Europese regelgeving zullen naar verwachting de beleidsrichtlijnen ten aanzien MVB verder worden aangescherpt, hetgeen mogelijk ook een beter kader schept om hier inhoud aan te kunnen geven.

Aanbevelingen

- Verdere versimpeling van de portefeuille m.b.t. typische goed-renderende fondsen met een MVB (ESG) keurmerk (of kenmerk), om zodoende waar te kunnen maken wat het pensioenfonds nastreeft op een kostenefficiënte manier.
- Zorg ervoor dat de missie en visie overeenstemmen met de transparantie, die het pensioenfonds toepast over maatschappelijk verantwoord beleggen en stuur actief op de ESG-resultaten van de beleggingsportefeuille. Zorg voor een voortdurende monitoring van het MVB-beleid en rapporteer conform de SFDR-regels.
- Onderzoek de manier waarop gestuurd kan worden op SDG's, gegeven de situatie van het pensioenfonds.
- Monitoren van eisen vanwege nieuwe (Europese) beleidsrichtlijnen en vervolgens het beleid hierop aanpassen.

Thema 2: Pensioenadministratie - transitie

Scope

- Proces van monitoring en borging van de transitie van de pensioenadministratie van het pensioenfonds.

Bevindingen

- Gedurende 2021 is via een RfI en RfP (uiteindelijk) een tweetal uitvoerders beoordeeld en is in december 2021 op basis van de aanbeveling van het selectiecomité door het bestuur het besluit genomen om BSG aan te stellen als de nieuwe administrateur/uitvoerder per 1 januari 2023. Het hele selectietraject is regelmatig op de bestuurstafel gekomen. In de selectiecommissie zaten drie bestuursleden en een lid van de UO.
- Er heeft een due diligence plaatsgevonden bij de geselecteerde nieuwe uitvoerder, waarbij met personen is gesproken in de uitvoering en belangrijke beleidsdocumenten zijn opgevraagd en bestudeerd. Er is in Q1 ook een risk self assessment uitgevoerd, waarna de uitkomsten in de stuurgroep zijn besproken en verder gemonitord.
- De contractonderhandelingen liepen voorspoedig en het bestuur is hier regelmatig van op de hoogte gehouden. Uiteindelijk is aan de UB-ers mandaat gegeven het contract te tekenen.
- Aandacht voor een continue goede uitvoering door InAdminRiskCo; het serviceniveau bleef op een goed niveau. Een mogelijke (te) vroege uitstroom van medewerkers had de aandacht van het

bestuur en dit heeft InAdminRiskCo getracht te mitigeren door de vertrekvergoeding bij voortijdig vertrek lager in te zetten dan bij vertrek na volledige overdracht.

- Datakwaliteit en integriteit zijn gewaarborgd. Dit is via diverse controles door de UO, WTW (namens het pensioenfonds) en door de nieuwe uitvoerder vastgesteld. Ook is er een schaduwadministratie gedraaid. De uiteindelijk eerste pensioenuitbetaling in 2023 via de nieuwe uitvoerder BSG is vlekkeloos verlopen.
- Op gepaste momenten zijn de deelnemers geïnformeerd over het voornemen en de uiteindelijke overgang naar de nieuwe uitvoerder.
- Het bestuur heeft het VO geïnformeerd over het selectieproces om tot een nieuwe pensioenuitvoerder te komen. Gedurende het jaar is het VO op de hoogte gehouden van de voortgang van de transitie.

Aanbevelingen

- In de eerste maanden van 2023 monitoren van de werkzaamheden van de nieuwe uitvoerder aan de hand van de afgesproken SLA.
- Vaststellen dat alle overeengekomen afspraken (werkzaamheden, deadlines en rapportages) tijdig worden uitgevoerd en van een goede kwaliteit zijn.
- Jaarwerk traject met InAdminRiskCo goed volgen en zorgen dat alle informatie beschikbaar is voor de accountant, voordat het personeel van InAdminRiskCo uit dienst gaat.
- Veiligstellen van de Lifetime geschiedenis als back-up.

Thema 3: Nieuw pensioenstelsel

Scope

- Het bestuurlijke proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming over de keuzemogelijkheden, die de aanstaande Wet toekomst pensioenen biedt.

Bevindingen

- Het bestuur heeft de ontwikkeling van het wetsvoorstel en de behandeling in de Tweede Kamer intensief gevolgd en meermaals besproken. Een toezegging van DNB aan het pensioenfonds om bij het Ministerie van SZW aandacht te vragen voor de positie van gesloten fondsen heeft niet tot zichtbaar resultaat geleid.
- Het wetsvoorstel is uiteindelijk in december 2022 aangenomen door de Tweede Kamer, met meerdere amendementen, maar niet betreffende gesloten fondsen.
- Het bestuur heeft gedurende het jaar enkele keren gesproken met het VO en een keer met een afvaardiging van DNP, als vertegenwoordiger van een groot aantal deelnemers en als lid van de Koepel Gepensioneerden, over het wetsvoorstel en over de voorziene opties.
- Een verzoek van VO en DNP om maatmanberekeningen te maken voor het effect van invaren is door het bestuur niet gehonoreerd vanwege de omvang van zo'n exercitie, terwijl geen zicht bestond op een aanpassing van het wetsvoorstel op het punt van gesloten fondsen.
- Contact tussen het bestuur met de grootste voormalige werkgever heeft duidelijk gemaakt dat deze geen plannen heeft om de pensioenregeling voor bestaande werknemers aan te passen, wat eventueel van invloed zou kunnen zijn op (een deel van) de aanspraken bij het pensioenfonds.

Aanbevelingen

- Volg de voortgang van het wetsvoorstel in het parlement, met name eventuele amendementen betreffende gesloten fondsen.
- Bespreek de ontwikkelingen met VO en DNP.
- Communiceer met alle deelnemers over de eventuele gevolgen van wetgeving over het nieuwe pensioenstelsel voor het pensioenfonds.
- Als zich keuzemogelijkheden voordoen, beoordeel die dan mede in het licht van de lange termijn toekomst van het pensioenfonds als krimpend fonds.

Thema 4: Uitbesteding – processen

Scope

- Het proces rondom de implementatie en navolging m.b.t. de uitbesteding van de voor het pensioenfonds (kritieke) processen (zoals vermogensbeheer, pensioenadministratie en eigen IT).
- Adequate monitoring, rapportage en beoordeling van IT(-risico's) zoals continuïteit, informatiebeveiliging (beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid) en datakwaliteit.

Bevindingen

- Voor de uitbesteding van de pensioenadministratie wordt verwezen naar thema 2. Dit thema gaat over alle andere uitbestedingen.
- Op 25 januari 2022 heeft er een (regulier) gesprek plaatsgevonden met de toezichthouders van de DNB. Hierbij is ook gesproken over de risicoscores van de ATM¹⁴ 2021. Uitsluitend uitbesteding scoorde slecht, wat geheel voor rekening van de IT-zaken binnen InAdminRiskCo kwam waar DNB onderzoek naar deed. DNB is via het pensioenfonds in staat gesteld om mee te kijken in de systemen en organisatie van InAdminRiskCo.
- In 2021 heeft de UO een pen-test laten uitvoeren door een gerenommeerde organisatie (KPN Security). Uit deze controle zijn geen materiele tekortkomingen naar voren gekomen. Deze uitkomsten zijn in de eerste vergadering van 2022 aan het bestuur voorgelegd en besproken.
- Het UB wordt gecompimenteerd met de wijze waarop de migratie van de custodian heeft plaatsgevonden en het verslag daarover. De sleutelfunctiehouder Internal audit (IA) heeft ook een audit gehouden. Het oordeel van deze IA is 'goed'. Dat wil zeggen dat IA op basis van de uitgevoerde werkzaamheden van mening is dat de maatregelen, die het pensioenfonds heeft genomen, hebben gezorgd dat het contract met de vorige custodian tijdig is beëindigd. Daardoor kon het contract met JP Morgan tijdig worden aangegaan en is de overdracht juist en volledig geweest.
- De BMO-activiteiten (monitoring van ondernemingen op gebied van ESG-beheerpraktijken namens het pensioenfonds) zijn opnieuw geëvalueerd en besproken in het bestuur. Het besluit is genomen om de contractuele relatie met BMO te beëindigen aangezien de kosten/batenanalyse negatief uitviel. Engagement zal voortaan via de geselecteerde managers plaatsvinden.
- Er hebben diverse (deel) audits m.b.t. uitbesteding plaatsgevonden door de sleutelfunctiehouder Interne Audit. Deze hebben zich vooral toegespitst op de transitie naar de nieuwe uitvoerder. Het oordeel van dit onderzoek is 'goed'. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden is IA van mening dat de maatregelen, die het pensioenfonds heeft genomen er in voldoende mate voor hebben

¹⁴ Actualisering toezichtmethodologie

gezorgd dat de selectie en het contract voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Voor de transitie is een plan opgesteld waarin de inrichting en de te nemen stappen zijn weergegeven. Een risk self assessment is opgesteld om de risico's van de transitie te identificeren en te beheersen.

- Er zijn gedurende 2022 door de UB-ers evaluaties gehouden voor Braker, Deloitte, BDO, WTW en PwC. De uitkomsten zijn gedeeld en besproken met het hele bestuur.

Aanbevelingen

- Geen specifieke aanbevelingen op dit punt.

Thema 5: Toekomstverkenning

Scope

- Het verloop van het bestuurlijke proces in relatie tot externe ontwikkelingen en de situatie bij het pensioenfonds.

Bevindingen

- Dit onderwerp stond dit verslagjaar regelmatig op de bestuursagenda. In dat licht hebben gedurende het jaar diverse sessies plaatsgehad, waarbij het VO al vanaf het eerste stadium is meegenomen in het denkproces.
- Het proces werd in juni gestart door een bewustwordingssessie samen met het VO, verzorgd door een externe deskundige. Aandacht was er voor mogelijke oplossingsrichtingen.
- Naar aanleiding hiervan heeft het VO in oktober haar visie, wensen en aandachtspunten gepresenteerd, die het bestuur heeft meegenomen in de discussies tijdens de zeedagen in november.
- Tijdens de zeedagen zijn er intense, verkennende discussies gehouden (dus: geen oordeel of besluit), waarbij een aantal vervolgstappen zijn gedefinieerd. Deze zijn vervolgens met het VO gedeeld en door het VO ondersteund. Speciale aandacht is er voor de kwetsbaarheid van de UO.
- Belangrijk onderdeel voor het vervolgproces voor het pensioenfonds is de positie van Maersk ten aanzien van de Wet toekomst pensioenen. Inmiddels is door Maersk bevestigd dat zij geen verzoek tot aanpassing van de pensioenoverkomsten zullen doen, hetgeen voor het pensioenfonds betekent dat er ook geen verzoek tot invaren zal worden gedaan door Maersk.

Aanbevelingen

- Aandacht voor een sociaal plan voor de uitvoeringorganisatie.
- Beleggingsplan in lijn brengen met de uitkomsten van de toekomstdiscussie.
- Beginnen met het communiceren van de oplossingsrichtingen naar de deelnemers via PensioenKrant en DNP-jaardag.
- DNB informeren over de toekomstverkenning van het pensioenfonds.
- Omzetten van de toekomstvisie in een stappenplan.

Oordeel over het (uitvoerend) bestuur

De NUB-ers komen op grond van het bovenstaande tot het oordeel dat het (uitvoerend) bestuur zijn taken in 2022 goed heeft uitgevoerd en dat belangrijke dossiers succesvol zijn afgerond of een goede voortgang hebben laten zien. De UB-ers weten hierbij goed hun prioriteiten te stellen en te bewaken.

Dankwoord

De NUB-ers spreken hun waardering uit voor de inzet van het uitvoerend bestuur, de medewerkers van de UO, het verantwoordingsorgaan en alle andere betrokkenen voor de open dialoog en de prettige samenwerking, juist ook in deze bijzondere (en onzekere) tijden.

Rotterdam, 4 juni 2023

H.J. Machielsen

F. Wittermans

M. Schenkel

H.F. Meurs

K.H. Knapper

4.4 *Verslag van de auditcommissie*

Algemeen

Vanaf 1 januari 2019 wordt Stichting Nedlloyd Pensioenfonds (hierna: het pensioenfonds) bestuurd op basis van het omgekeerd gemengd model. De rol van de auditcommissie is met name het versterken van de "countervailing power" van de niet-uitvoerende bestuursleden op de terreinen van risicobeheersing, het beleggingsbeleid en de financiële informatieverstopping door het pensioenfonds. Daarnaast adviseert en ondersteunt de auditcommissie de niet-uitvoerende bestuursleden bij het toezicht op het volledige bestuur.

De auditcommissie heeft afgelopen jaar viermaal een overleg gehad met het bestuur. In deze overleggen zijn met name de kwartaalrapportages en de rapportages van de sleutelfunctiehouders besproken. Daarnaast zijn er twee vergaderingen geweest met de niet-uitvoerende bestuursleden. Tijdens deze overleggen zijn de toezichtthema's 2022 van de niet-uitvoerende bestuursleden besproken en het toezicht op de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Ook heeft de auditcommissie de sleutelfunctiehouder interne audit, sleutelfunctiehouder risicobeheer en de sleutelfunctiehouder actuariael geïnterviewd. In deze interviews is gesproken over de bevindingen, aanbevelingen en opvolging van de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouders.

Zelfevaluatie

De auditcommissie heeft afgelopen jaar wederom periodiek onderling overlegd aan de hand van de diverse notulen en rapportages van het pensioenfonds. Deze werkwijze hebben wij geëvalueerd en ons beeld is dat wij met deze werkwijze de processen goed volgen en wanneer nodig kritisch kunnen zijn. Daarnaast heeft de auditcommissie onderling gediscussieerd over de rol van de auditcommissie in het kader van het versterken van de "countervailing power" van de niet-uitvoerende bestuursleden in samenhang met de werking van het omgekeerd gemengd bestuursmodel. De conclusie van de auditcommissie is dat mogelijk de effectiviteit van de werking van het bestuursmodel verbeterd kan worden en geeft in overweging een evaluatie uitvoeren van de werking van het bestuursmodel inclusief de rol van de auditcommissie.

Ondersteuning niet-uitvoerend bestuur bij het toezicht op het volledige bestuur

Voor de ondersteuning van het toezicht volgt de auditcommissie de wijze waarop de niet-uitvoerende bestuurders hun toezichtrol vervullen en gaat hierover in gesprek. Dit heeft de auditcommissie mede gedaan door de toezichtthema's te volgen, periodiek deel te nemen aan bestuursvergaderingen en neemt zij kennis van de inhoud van alle bestuursvergaderingen.

Een van de toezichtthema's van het niet-uitvoerend bestuur in 2022 was de toekomstverkenning van het pensioenfonds.

Op de zeedagen is de toekomst van het pensioenfonds besproken aan de hand van onder andere eerder geformuleerde triggers. In de november-vergadering is besloten mede met het oog op de toekomst dat tegen het einde van het eerste kwartaal van 2023 concrete keuzes worden gemaakt met betrekking tot de herziening en invulling van het strategische beleggingsbeleid.

De auditcommissie vraagt het bestuur aandacht te hebben voor maatregelen die voorkomen dat het project toekomst pensioenfonds in 2023 onvoldoende voortgang heeft.

Hier heeft het niet-uitvoerende bestuur in het kader van toezicht op het hele bestuur een belangrijke rol.

Verder geef de auditcommissie het bestuur in overweging een plan van aanpak op te stellen voor het project toekomst. In dat plan van aanpak zijn de toekomstvisie, project governance, scenario-analyses van de diverse opties, datakwaliteit, communicatie met de belanghebbenden en stakeholders en een beslisboom belangrijke onderwerpen.

Per 1 januari 2024 eindigt de (maximale) zittingstermijn van de onafhankelijke voorzitter. De auditcommissie heeft vastgesteld dat het bestuur (exclusief de voorzitter) de opvolging heeft opgepakt, zodat de opvolger tijdig wordt geworven en voldoende tijd heeft zich in te werken.

Risicobeheersing

Voor de risicobeheersing van het pensioenfonds vervullen de sleutelfunctiehouders een belangrijke rol. De audits die in 2022 zijn uitgevoerd leveren een inzicht in de effectiviteit van de risicobeheersing. In 2022 zijn de volgende audits uitgevoerd en besproken:

- Cultuur, gedrag en HR
- Transitie custodian
- Beleggingsbeleid en matchingsproces
- Transitie pensioenadministratie (eerste deel)

De auditcommissie heeft kunnen vaststellen dat de uitkomsten van de audits goed of voldoende zijn en de bevindingen en observaties worden opgevolgd dan wel goed onderbouwd niet opgevolgd.

Ook heeft het bestuur het compliance jaarplan 2022 vastgesteld en volgt de auditcommissie de compliance rapportages.

De auditcommissie heeft in 2022 aandacht besteedt aan kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie vanwege haar omvang en specialistische werkzaamheden die zij uitvoeren.

De uitvoeringsorganisatie heeft een beleidsvoorbereidende en een beleidsuitvoerende rol. Het beleid ten aanzien van het vermogensbeheer is zo ingericht dat specifieke beleggingsspecialisten nodig zijn. De beleggingsspecialisten zijn in dienst van het pensioenfonds. Daarnaast zijn in 2022 de

voorbereidingen getroffen voor een transitie naar een andere pensioenuitvoerder per 1 januari 2023. Voor de monitoring van de nieuwe pensioenuitvoerder, pensioenwetgeving en voorbereidende werkzaamheden voor de besluitvorming over de toekomst van het pensioenfonds is de in de uitvoeringsorganisatie aanwezige specialistische kennis nodig.

Door de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie is er sprake van een operationeel risico dat relatief hoog is. Nu het onderwerp toekomst van het pensioenfonds steeds prominenter op de agenda van het bestuur komt, neemt het operationeel risico toe. Dit omdat de mogelijkheid bestaat dat personeel bij het pensioenfonds geen toekomst meer ziet en er een ongewenst verloop van specialistische kennis kan ontstaan. De auditcommissie heeft kunnen vaststellen dat het bestuur de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie in 2022 monitort en waar nodig bijstuurt. Hier pakken de uitvoerende bestuurders en niet-uitvoerende bestuurders ieder hun rol op. Voor 2023 zal de samenwerking op dit punt tussen het niet-uitvoerend bestuur en uitvoerend bestuur nog intensiever worden en is het van belang dat er risico-mitigerende maatregelen worden genomen om de kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie te mitigeren.

De uitvoeringsorganisatie maakt ook de rapportages voor het pensioen-, vermogens- en risicobeheer. Deze rapportages zijn essentieel voor het bestuur om de uitvoering van het beleid te monitoren. De rapportages voor het risico- en vermogensbeheer zijn in 2022 verder doorontwikkeld en verbeterd. De rapportages voor pensioenbeheer zullen na de overgang naar de nieuwe pensioenadministrateur verder kunnen ontwikkelen en met behulp van de nieuwe pensioenadministrateur kan hier het operationeel risico verder worden gemitigeerd.

De auditcommissie heeft kunnen vaststellen dat het bestuur aan de hand van de rapportages de risico's binnen het pensioenfonds goed kan monitoren en er relevante discussies over mogelijke risico's binnen het bestuur worden gevoerd.

Beleggingsbeleid

De auditcommissie constateert dat in 2022 in een periode van negatieve rendementen op vrijwel alle financiële markten, het strategische beleggingsbeleid - en het dynamische balansbeheer - helder en eenduidig is uitgevoerd en goed heeft gefunctioneerd. Niettemin heeft de auditcommissie een aantal onderwerpen kritisch belicht. De toegevoegde waarde van actief beleggingsbeleid in de aandelenportefeuille werd regelmatig in de bestuursvergaderingen besproken aan de hand van de kwartaalrapportages vermogensbeheer. De auditcommissie is verheugd dat de resultaten van actief beheer over 2022 licht positief zijn. De auditcommissie is echter van mening dat de toegevoegde waarde van het actieve beleid op grond van langetermijnresultaten beperkt is gebleken. In combinatie met beperkte specialistische beleggingscapaciteit en daarmee samenhangende kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie, blijft de auditcommissie van mening dat heroverweging van het actief beheer in de aandelenportefeuille gewenst is. De auditcommissie is dan ook van mening dat een eenvoudiger en goedkopere invulling van het beleggingsbeleid beter past bij de omvang en het toekomstperspectief van het pensioenfonds.

In het verslagjaar zijn een viertal beleidsvoornemens uit het beleggingsplan 2022 nader besproken. Binnen de aandelenportefeuille zijn de groei- en waarde-managers voor het beheer van de Amerikaanse aandelenportefeuille vervangen. Dit besluit werd mede genomen op grond van de gewenste integratie van ESG-criteria in het beleggingsproces van de managers. Tevens werd afscheid genomen van een van de twee managers voor de Emerging Market beleggingen. Deze beleggingen

worden nu door een manager beheerd. Dit past bij het in 2021 ingezette doel om met minder aandelenmanagers een minder complexe invulling van de aandelenportefeuille te creëren. De auditcommissie beoordeelt deze stappen als positief.

Het beleidsvoornemen met betrekking tot de invulling van het MVB/ESG beleid is in het verslagjaar middels de kwartaalrapportages vermogensbeheer regelmatig bediscussieerd. De auditcommissie constateert dat een aantal verbeteringen in rapportages, zoals vastgelegd in de beleidsvoornemens, zijn doorgevoerd. De stopzetting van de uitbesteding van de engagement dienstverlening beoordelen wij als positief vanwege de kosten en het ontbreken van de toegevoegde waarde van deze activiteiten ten aanzien van de specifieke MVB-doelstellingen van het pensioenfonds. De auditcommissie stelt ook vast dat in het verslagjaar de besluitvorming omtrent een eenduidig en coherent MVB-beleid regelmatig vooruit is geschoven. De auditcommissie ziet dit als belangrijk aandachtspunt voor het bestuur.

In 2022 is regelmatig gesproken over de illiquide beleggingen in de portefeuille (vastgoed en private equity) en in hoeverre deze aansluiten bij de strategische doelstellingen en het toekomstperspectief van het pensioenfonds. De conclusie van het bestuur is dat private equity nog altijd bijdraagt aan de doelstellingen en de strategie van het pensioenfonds. De beperkte liquiditeit en verhandelbaarheid van private equity en vastgoed geeft echter op kortere termijn vrijwel geen mogelijkheid de strategische portefeuille aan te passen, zodat de geconstateerde overschrijdingen in strategische wegingen blijven voortbestaan. De auditcommissie merkt op dat illiquiditeit van deze beleggingen voor het pensioenfonds de beweegruimte en de besluitvorming op deze onderdelen in 2022 heeft beperkt. De auditcommissie heeft hier als aandachtspunt voor het bestuur de returnportefeuille, gegeven de grootte en de verwachte beleggingshorizon van het pensioenfonds in combinatie met beperkte specifieke beleggingscapaciteit in de uitvoeringsorganisatie, eenvoudiger en goedkoper in te richten en te komen tot een meer liquide returnportefeuille die beter aansluit bij de strategische doelen van het pensioenfonds.

Tot slot, de auditcommissie is verheugd te constateren dat in de bestuursvergadering in november het besluit is genomen om - met het oog op de langeretermijntoekomst van het pensioenfonds - tegen het einde van het eerste kwartaal van 2023 concrete keuzes te maken met betrekking tot herziening en invulling van het strategische beleggingsbeleid.

Financiële informatieverschaffing

De auditcommissie is in de gelegenheid gesteld om te adviseren over de vast te stellen jaarrekening 2021 en de kwalitatieve en kwantitatieve normen, die aan een jaarrekening gesteld worden en heeft het concept accountantsverslag, concept actuariel rapport en management letter besproken. Verder is de auditcommissie maandelijks op de hoogte gesteld van de financiële positie van het pensioenfonds en de behaalde resultaten. De auditcommissie heeft vastgesteld dat het bestuur serieus omgaat met de aanbevelingen van accountant, certificerend actuaire en sleutelfunctiehouders. Het bestuur heeft deze behandeld of nog in behandeling en heeft onderbouwing gegeven met betrekking tot opvolging van de aanbevelingen. In 2021 is het interne auditplan 2021-2024 vastgesteld en is in 2022 het interne auditcharter herzien.

Aandachtspunten 2023

De auditcommissie vraagt het bestuur aandacht te hebben voor het volgende:

- Een evaluatie van de werking van het bestuursmodel inclusief de rol van de auditcommissie;
- Voldoende voortgang voor het project toekomst pensioenfonds in 2023;
- Een plan van aanpak voor het project toekomst.
- De kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie vanwege zijn omvang en aanwezige specialisme.
- Het MVB-beleid;
- De vereenvoudiging inrichting van de beleggingsportefeuille.

Tot slot

De auditcommissie bedankt het bestuur voor de constructieve en open houding, waarbij er voldoende ruimte voor de auditcommissie is om waar nodig kritisch te zijn.

Rotterdam, 14 juni 2023

L.E.M. Duynstee

M.F. van der Kroft

4.5 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het verslagjaar 2022 werd voor het verantwoordingsorgaan (VO) vooral gekenmerkt door studie, voorlichtingssessies en gesprekken met het bestuur over de consequenties van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Een tweede onderwerp dat uitvoerig aan de orde kwam is de toekomst van het pensioenfonds zelve. Het VO heeft meestal fysiek kunnen vergaderen. De vergaderingen met het bestuur waren deels fysiek en deels digitaal.

Zowel het bestuur van NPF als de niet-uitvoerende bestuursleden (NUB-ers) leggen verantwoording af aan het VO. Het bestuur over het beleid en de uitvoering daarvan. De NUB-ers over het intern toezicht. Het interne toezicht wordt met name uitgevoerd aan de hand van specifieke toezichtthema's.

Algemeen

In 2022 heeft het VO zes reguliere vergaderingen gehad. Daarnaast heeft het VO nog een dagdeel besteed met een externe partij met betrekking tot onze zelfevaluatie. Ook hebben we deze dag uitgebreid nagedacht hoe wij als VO effectief onze taak kunnen uitvoeren, onder meer met het 'BOB-model', i.e. Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming. Het laatste is het exclusieve terrein van het bestuur. De ambitie van het VO is om t.a.v. van de beeldvorming en oordeelsvorming samen op te trekken met het bestuur.

De ambitie van gezamenlijke beeld- en oordeelsvorming werd al wat gerealiseerd in gezamenlijke sessies met het bestuur, waarin werd nagedacht over de toekomst van het pensioenfonds.

De speerpunten voor 2022 waren

- het beleggingsbeleid, met name in de context van inflatie ontwikkeling en de toeslag ambitie
- de kosten per deelnemer
- de toekomst van NPF
- de Wet Toekomst Pensioenen

Daarnaast werd met de NUB-ers overlegd over de ontwikkeling van de door hen geformuleerde toezichtthema's.

Er is in 2022 slechts één adviesaanvraag ontvangen. Deze betrof de wijziging van het beloningsbeleid. Wat het VO met name aansprak in deze wijziging is de overweging dat verhoging van de beloning van bestuurders is gemaximeerd op de toeslagverlening die aan de NPF deelnemers wordt toegekend.

Het VO was blij met het besluit om in 2022 zo volledig mogelijk te indexeren. Daardoor ontvingen de deelnemers een aanzienlijke toeslag.

Beleggingen, Rendement en Dekkingsgraad

2022 was een bijzonder jaar. De inval van Rusland in Oekraïne in februari leidde tot een verdere stijging van de energieprijzen en een stijging van de inflatie tot niveaus die we vele jaren niet hebben gezien. Dit was reden voor de ECB om het inkoopprogramma voor obligaties te beëindigen en een reeks van

verhogingen van de korte rente in gang te zetten. Dit heeft het beleggingssentiment drastisch veranderd en geleid tot vaak forse verliezen op de aandelen- en vooral de obligatiemarkt.

Overall heeft NPF in 2022 een aanzienlijk negatief rendement van -18,5% behaald. Mede door het beleid van de centrale bank is de lange rente gedurende het jaar fors gestegen tot ongeveer 3% hetgeen heeft geleid tot een negatief rendement van -26,9% op de obligatieportefeuille. Een tegengesteld effect hebben we echter gezien op de pensioenverplichtingen die fors zijn gedaald. Op de aandelenportefeuille is een negatief rendement behaald van -11,5%, enigszins beter dan die benchmark die -12,8% bedroeg. Deze outperformance is met name gerealiseerd op de aandelen in Europa en de emerging markets. De managers in de Verenigde Staten bleven juist iets achter bij de benchmark.

Na een reeks van jaren van positieve rendementen op de vastgoedportefeuille werd in 2022 een negatief rendement behaald van -3,4%. Ook hier was de sterke stijging van de lange rente een belangrijke factor.

De categorie private equity liet wel een positief rendement zien. Hier werd 11% gerealiseerd.

Voor vastgoed en private equity hanteert het fonds sinds vorig jaar geen benchmarks meer om de rendementen in perspectief te plaatsen. Wel wordt beoordeeld of de vijf-jaarrendementen zich positief verhouden tot de rendementen die voor de betreffende categorie in de ALM studie zijn gehanteerd. Dit is nog steeds het geval.

Gedurende het jaar is de beleidsdekkingsgraad geleidelijk verder gestegen van 126% per ultimo 2021 tot 134,8% eind december 2022. De DNB-dekkingsgraad, welke meer een momentopname is, liep ook fors op gedurende het jaar tot de maand december waarin het effect van de zeer hoge inflatiecompensatie van 13,9% werd meegenomen. Per saldo daalde de DNB-dekkingsgraad van 129,3% naar 120,1%.

Het bestuur heeft als een van haar doelstellingen om met een actief beleggingsbeleid een outperformance op de returnportefeuille te behalen over iedere periode van vijf jaar. In zijn totaliteit is men hier in geslaagd, maar voor de categorie aandelen waar de meest concrete benchmarks van toepassing zijn is dit niet gelukt.

Als basis voor het beleggingsbeleid wordt de laatste paar jaren het dynamisch balansbeheer gevolgd. Hierbij wordt de allocatie van de beleggingen over de returnportefeuille en de risicomanagementportefeuille en daarmee de hoogte van het te nemen risico afhankelijk gemaakt van de dekkingsgraad op enig moment.

Bij een dekkingsgraad onder de 120% wordt risico teruggenomen om de kans op een eventuele korting van de pensioenen te verminderen terwijl bij een dekkingsgraad boven de 130% ook minder risico zou worden genomen.

Het VO heeft verschillende keren aangegeven dat het de principes van het dynamisch balansbeleid onderschrijft maar er voorstander van is om bij dekkingsgraden boven de 130% iets meer risico te accepteren. Dit zou ook meer aansluiten bij de uitkomsten van de risicobereidheidsonderzoeken die

onder de deelnemers zijn gehouden. Ook uit de laatste ALM-studie is gebleken dat er iets meer risico kan worden genomen zonder dat het risico van korten op de aanspraken onacceptabel hoog zou worden.

Het VO is zeer verheugd dat met ingang van 2023 inderdaad meer risico wordt geaccepteerd bij dekkingsgraden tussen 130 en 140% en de allocatie naar de returnportefeuille hier wordt gebracht op 40%.

Gedurende het jaar werd meer en meer duidelijk dat de resterende levensduur van het fonds in zijn huidige vorm redelijk beperkt is. Een vrij groot gedeelte van de returnportefeuille (ongeveer 61%) is belegd in minder courante niet beursgenoteerde vastgoedfondsen en in private equity dat ook zeer incourant is.

Door het bestuur is inmiddels besloten om niet verder te investeren in deze categorieën. Voor dit besluit werd genomen zijn er gedurende 2022 nieuwe verplichtingen aangegaan voor private equity ten bedrage van ongeveer 20 mln. waarvan de terugverdientijd waarschijnlijk veel langer is dan de resterende levensduur van het fonds in zijn huidige vorm. Per ultimo 2022 was het totale bedrag aan verplichtingen in deze categorie bijna 45 mln.

Het VO had het verstandig gevonden als hangende de beslissing om niet verder te investeren in deze categorieën men reeds zeer terughoudend was geweest in het aangaan van nieuwe verplichtingen.

Uitvoeringskosten

De rapportage over de uitvoeringskosten van het fonds wordt onderscheiden in pensioenbeheerskosten en vermogensbeheerskosten. De pensioenbeheerskosten worden gerapporteerd als kosten per deelnemer, terwijl de vermogensbeheerskosten worden uitgedrukt in een percentage van het beheerd vermogen. Twee aparte grootheden dus, waarbij het van belang is dat de pensioenbeheerskosten zo laag mogelijk zijn, terwijl de vermogensbeheerskosten in relatie tot het beleggingsresultaat dienen te worden beoordeeld. Naast de vermogensbeheerskosten van de eigen organisatie wordt ook verslag gedaan van deze kosten van vermogensbeheer door externe fondsmanagers en transactiekosten.

In 2022 zijn de pensioenbeheerskosten aanzienlijk gestegen naar € 2,8 mln. (vgl. € 2,3 mln. in 2021), voornamelijk door de eenmalige transitiekosten van InAdminRiskco naar de Blue Sky Group. Mede door een beperkte daling in het aantal gepensioneerden zijn de kosten per deelnemer met 28% gestegen naar € 469 per deelnemer in 2022. De verwachting is dat dit kengetal in 2023 wel enigszins zal dalen, maar de trend zal hoger zijn dan in de voorgaande jaren.

De vermogensbeheerskosten zijn gedaald van € 13,9 naar € 11,7 mln., oftewel 0.97% van het beheerd vermogen. Hierin heeft de beheersvergoeding voor Private Equity het grootste aandeel, tevens ook de categorie met het hoogste netto rendement van € 6,9 mln. in 2022. De andere belegging categorieën lieten een verlies zien dit jaar. De keuze voor een actief beleggingsbeheer betekent in de regel een hogere beheervergoeding, en het VO blijft de vraag stellen of dit nog passend is voor een gesloten, grijs fonds als NPF.

Het VO ziet graag dat het monitoren en beheersen van deze ontwikkeling in de uitvoeringskosten voor de komende jaren hoog op de agenda blijft, mede gezien de toekomst van het fonds, de kwetsbaarheid van een kleine eigen organisatie en de toenemende complexiteit rond de pensioenwetgeving en uitbesteding van de pensioenuitvoering. De ambities die zijn vastgelegd in de Investment Beliefs over actief beleggen en MVB dienen ook in dit perspectief meegenomen te worden.

Belangrijk is ook ieder jaar weer deze uitvoeringskosten te vergelijken met vergelijkbare fondsen via externe benchmark studies. Het VO heeft de meest recente studie tijdig ontvangen en kunnen bespreken. Het VO constateert dat de conclusies en aandachtspunten in het rapport tot aanpassing zouden moeten leiden in het beleggingsbeleid, aangezien NPF in de vergelijking met peers duur is en qua rendement al langer achterblijft.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor de maatschappelijke omgeving waarin het pensioenfonds functioneert. In de strategie wordt dat benoemd als het beheren van het vermogen, met als basis een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Het uitgangspunt zoals in de Investment Beliefs opgenomen is dat bedrijven die hun activiteiten duurzaam en bewust uitvoeren op de lange duur beter zullen renderen. Daarbij is gekozen voor ESG-integratie, in tegenstelling tot uitsluiting, zodat ook in fondsen en bedrijven kan worden belegd die werken aan verbetering van hun ESG-beleid.

Het VO steunt de uitgangspunten zoals door het bestuur geformuleerd. Daarbij wil het VO blijven benadrukken dat de investeringen op basis van MVB niet ten koste mogen gaan van het rendement of leiden tot het loslaten van de ambitie van volledige (inhaal-) indexatie. Het in 2021 gehouden Zegwaart risicobereidheidsonderzoek waar bijna 1000 slapers en gepensioneerden aan deelnamen heeft dit uitgangspunt ook bevestigd.

Daarin werd ook uitgesproken dat er voor de deelnemers niet voldoende duidelijk gecommuniceerd wordt wat het MVB-beleid van NPF inhoudt, hoe het uitgevoerd wordt en welke implicaties het heeft voor uitvoeringskosten, rendement en risico. Het VO heeft er eerder voor gepleit dat het fonds meer actief de deelnemers gaat informeren met voor doelgroepen aangepaste informatie methodieken, over hoe zij het vermogen op een MVB verantwoorde wijze belegt met behoud van rendement. Dit is tot nog toe niet uitgevoerd, mede door de verandering naar de Blue Sky Group waarmee de website nu opnieuw ingericht wordt. Meer stringente regelgeving in 2023 vanuit Brussel (SFDR) op dit gebied zal ook in ogenschouw genomen moeten worden.

Wel is er actie genomen en het contract met BMO (engagement management) is beëindigd vanwege de geringe toegevoegde waarde, en wordt vervangen door het stellen van relevante ESG-criteria bij de selectie van fondsmanagers. Er wordt in het Jaarverslag veel toelichting gegeven over ESG en de beleggingen, maar summier gerapporteerd over de ESG-kenmerken van de beleggingen in Private Equity. Het VO verwachtte dat het bestuur hier meer verslag over zou doen aangezien dit inmiddels een aanzienlijk deel van de return-portefeuille omvat (ref Risicobeheer rapportage Q4-2022).

Pensioenakkoord

Het afgelopen jaar heeft deels in het teken gestaan van de uitwerking van het pensioenakkoord. De Wet Toekomst Pensioenen (WTP) is uitgebreid behandeld in de Tweede Kamer en net voor het eind

van het jaar aangenomen door diezelfde Tweede Kamer. Op het moment van schrijven is de behandeling in de Eerste Kamer nog gaande. Gedurende het verslagjaar werd het steeds duidelijker in welke staat de WTP door het Parlement zou komen. Het moment ook voor het Nedlloyd Pensioenfonds zich te beraden over hoe om te gaan met de nieuwe wet; of duidelijker gezegd invaren of niet. Dit onderwerp is in iedere vergadering met bestuur en VO besproken. Het lijkt duidelijk dat in “normale” gevallen het initiatief, of in ieder geval de medewerking van de voormalig werkgever noodzakelijk is om tot een beslissing tot invaren te komen. Gesprekken tussen het bestuur van het pensioenfonds en de voornaamste voormalig werkgever leiden tot de conclusie dat bedoelde werkgever niet van plan is enig initiatief te nemen. Alvorens te onderzoeken of er mogelijk andere wegen zijn (specifiek voor gesloten fondsen) om toch tot invaren te komen vindt het verantwoordingsorgaan het belangrijk dat het bestuur eerst nagaat of invaren al dan niet gunstig is voor gepensioneerden en slapers van het fonds. Het VO realiseert zich dat er (aanzienlijke) kosten verbonden zijn aan een dergelijk onderzoek; desondanks vindt het VO het belangrijk dat een dergelijk onderzoek plaatsvindt, alvorens tot besluitvorming te komen over het al dan niet zoeken naar wegen om eventueel toch tot het zogenaamde invaren te komen. De uitkomst van een dergelijk onderzoek is ook belangrijk in het kader van een open communicatie naar gepensioneerden en slapers over de uiteindelijke besluitvorming.

Overigens sluit het verantwoordingsorgaan niet uit dat het voor de achterban gunstiger kan zijn niet in te varen en dus in het huidige Financieel Toetsingskader te blijven; een degelijke onderbouwing daarvan dient de komende tijd nog door het bestuur te worden gegeven.

Governance

Met het omgekeerd gemengd bestuursmodel is intussen door het bestuur de nodige ervaring opgedaan. Wel blijkt dat het een model is waarin de verschillende rollen (uitvoerend en niet-uitvoerend) niet altijd eenvoudig te scheiden zijn. Besluiten worden genomen door het bestuur als geheel, en vervolgens worden de NUB-ers geacht toezicht te houden op de uitvoerende bestuursleden, die in werkelijkheid deel uitmaken van het gezamenlijke bestuur. Daarnaast is er ook de rol van de sleutelhouder Risicobeheer. Ook deze functionaris maakt deel uit van het bestuur, maar wordt tevens geacht ‘als onafhankelijke’ de risico’s voor het fonds in te schatten en advies uit te brengen.

Het VO constateert dat de bestuursleden zich bewust zijn van de spanning die tussen de verschillende rollen bestaat en er aan werken om op verantwoorde wijze daarmee om te gaan.

Toekomst van het Pensioenfonds

Bij een gesloten pensioenfonds komt een moment waarop het bestuur moet besluiten tot collectieve waardeoverdracht over te gaan. Wanneer dat moment komt, is van veel factoren afhankelijk, bijvoorbeeld van de schaalgrootte, betrokkenheid van de stakeholders en bereidheid van voormalige werkgevers om betrokken te willen blijven.

Voor de bemensing van de organen gelden wettelijke vertegenwoordigings-verplichtingen en geschiktheidseisen. Bij een gesloten fonds kan het lastig zijn om te voldoen aan deze eisen in de toekomst, of om bijvoorbeeld externe experts in te moeten gaan huren terwijl een gesloten pensioenfonds vaak prioriteit moet leggen bij kostenbeheersing.

De populatie van een gesloten fonds wordt in de loop van de tijd ouder en neemt af. Dit heeft tot gevolg dat de capaciteit om actuariële risico’s zelfstandig te dragen steeds kleiner wordt. Het moment waarop zich dit voordoet is sterk afhankelijk van de schaalgrootte van het pensioenfonds.

Deze en andere risico's op tijd in beeld brengen en analyseren is noodzakelijk. Het bestuur is zich daarvan bewust en heeft strategische toekomstscenario's in beeld gebracht.

Het VO is in juni 2022 door het bestuur uitgenodigd om gezamenlijk een kennissessie bij te wonen, welke georganiseerd was door Sprenkels & Verschuren. Het was een beeldvormende sessie waarin gesproken werd over de relevante aspecten van het fonds, die mogelijk geraakt worden als het gaat over de toekomst van het fonds.

Daarna is het VO in oktober 2022 door het bestuur uitgenodigd om een gezamenlijke sessie te houden waarin het bestuur graag wat meer wilde weten over hoe het VO aankijkt tegen de toekomst van het pensioenfonds en welke gedachten er zijn over mogelijke toekomstige alternatieven.

Het NPF vergrijst door het ontbreken van nieuwe aanwas en zal krimpen in bestand. Ons fonds zal op termijn uiteindelijk toch een overstap naar een ander uitvoerder moeten maken.

Het VO is het bestuur erkentelijk en bedankt het bestuur voor het initiatief om het VO te betrekken in de kennissessie en het gezamenlijke overleg over de toekomst van het pensioenfonds.

Oordeel VO en aanbevelingen

Het VO beoordeelt het bestuur positief over de uitvoering van het beleid en concludeert dat het bestuur haar taak evenwichtig en naar behoren heeft uitgevoerd.

Het VO waardeert en bedankt het bestuur voor het nemen van het initiatief om gezamenlijk met het VO op te trekken over de gedachtenvorming rond de toekomst van het fonds.

Het VO complimenteert het bestuur voor het mogelijk maken van de ruime indexering van dit jaar.

Het VO heeft haar oordeel gebaseerd op het concept-jaarverslag, de jaarrekening, het verslag 2022 van de NUB-ers en het overleg met de AC, alsmede op de formele vergaderingen met het bestuur.

Het VO heeft de volgende aanbevelingen:

- Het actieve beleggingsbeleid te heroverwegen gezien ook de kleine, en dus kwetsbare, uitvoeringsorganisatie;
- Het monitoren en beheersen van de uitvoeringskosten hoog op de agenda te houden;
- Met betrekking tot een besluit om al dan niet in te varen onderzoek te doen naar de gevolgen in beide scenario's
- Tijdens de jaarlijkse zelf-evaluatie de interactie tussen de verschillende rollen (uitvoerend en niet-uitvoerend) te evalueren.

Rotterdam, 14 juni 2023

Namens het Verantwoordingsorgaan van Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

Antoinette Stegmeijer, voorzitter

Hans Muis, secretaris

Reactie van het bestuur

Met dank heeft het bestuur kennisgenomen van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan (VO) over het gevoerde beleid van het bestuur in 2022. Het bestuur heeft waardering voor de gedegen wijze waarop het VO het oordeel over het verslagjaar 2022 heeft geformuleerd.

Het bestuur is blij met de getoonde betrokkenheid van het VO op meerdere dossiers zowel inhoudelijk als procedureel. De constructieve samenwerking, de gevoerde inhoudelijke discussies en de ontvangen adviezen zijn waardevol.

Beleggingsbeleid

Het bestuur is het met het VO eens dat het actieve beleggingsbeleid aandacht vereist en zal daar in 2023 verder over overleggen. Het bestuur constateert verheugd dat het VO de uitgangspunten van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (MVB) ondersteunt. Het belang van MVB is onmiskenbaar. Daarom zal het bestuur de deelnemers vaker over MVB informeren, zoals ook opgenomen in het beleid- en actieplan voor 2023.

Toekomst van het pensioenfonds

In 2022 is er veelvuldig overleg gevoerd over de toekomst van het pensioenfonds. Het dalende pensioenvermogen en stijgende uitvoeringskosten spelen daar mede een rol in. De in 2022 gevoerde gezamenlijke sessies over de toekomst van het pensioenfonds is een mooi voorbeeld van een waardevolle samenwerking tussen bestuur en VO. Dat zal in 2023 voortgezet worden.

Wet toekomst pensioenen

De Wet toekomst pensioenen treedt per 1 juli 2023 in werking. Daarmee treedt na een lange periode van overleg en onderhandelingen een nieuw pensioenstelsel in werking. Het pensioenfonds heeft een gesloten karakter en voert geen pensioenregeling meer uit voor werknemers. Het mandaat voor het sluiten van een nieuwe pensioenregeling, die past binnen het nieuwe pensioenstelsel, ligt bij de sociale partners. Het bestuur treedt in 2023 in contact met de sociale partners over de uitvoering van deze wet. In zijn afweging zal het bestuur ook de beperkte horizon van het pensioenfonds in ogenschouw nemen.

Aanbevelingen van het VO

Het bestuur herkent de aanbevelingen en zal met het VO voortdurend in overleg blijven over de aanbevelingen. Het bestuur ziet die overleggen met vertrouwen tegemoet en zal het VO op de hoogte houden van de opvolging van de aanbevelingen.

4.6 Personalia

Bestuur

Bestuursleden	Functie	Namens
Jeppe Machielsen	onafhankelijk voorzitter	
Feikje Wittermans	niet-uitvoerend bestuurslid	werkgevers
Mark Schenkel	niet-uitvoerend bestuurslid	werknemers
Hans Meurs	niet-uitvoerend bestuurslid	gepensioneerden
Koen Knapper	niet-uitvoerend bestuurslid	gepensioneerden
Frans Dooren	uitvoerend bestuurslid	
Randy Caenen	uitvoerend bestuurslid	

Jeppe (H.J.) Machielsen: geboren op 3 januari 1960, benoemd op 1 december 2011, herbenoemd tot eind 2023

hoofdfunctie: voormalig directeur concern control van Koninklijke Nedlloyd N.V.; voormalig CFO (lid van de raad van bestuur) van ENECO N.V.

nevenfuncties: Niet-uitvoerend bestuurder De Nationale APF; lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Nederlandse Groothandel; lid Vereniging Aegon en lid raad van toezicht KNRM.

Feikje (F.) Wittermans: geboren op 29 februari 1964, benoemd op 1 januari 2017, herbenoemd tot eind 2025

hoofdfunctie: Business Development Manager New Energies Vopak; voormalig manager operations buitendienst Selektvracht.

nevenfuncties: Bestuurslid Stichting Pensioenfonds Vopak, vertrouwenspersoon Stichting de Eendracht.

Mark (M.) Schenkel geboren op 15 augustus 1974, benoemd op 1 januari 2015, herbenoemd tot eind 2024

hoofdfunctie: Hoofd Interne Controle/Senior Adviseur Interne Controle bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid/Openbaar Ministerie; voormalig General Manager corporate services en compliance Maersk Group.

nevenfuncties: Bestuurslid/penningmeester JuBi Yourself

Hans (H.F.) Meurs: geboren op 2 december 1949, benoemd op 1 januari 2015, herbenoemd tot eind 2026

hoofdfunctie: voormalig Senior Vice President Asia CMA CGM; voormalig regio directeur Asia Pacific P&O Nedlloyd.

nevenfuncties: Lid bestuur Vereniging Nedlloyd Golf

Koen (K.H.) Knapper: geboren op 16 mei 1953, benoemd op 1 januari 2013, herbenoemd tot eind 2024

hoofdfunctie: voormalig finance manager bij P&O Nedlloyd B.V.; voormalig financial controller bij Koninklijk Vopak N.V.

nevenfuncties: voorzitter van het verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds Vopak.

Frans (F.T.E.) Dooren:	geboren op 2 februari 1965, benoemd in 2019 voor onbepaalde tijd
hoofdfunctie:	Chief Executive Officer/Chief Investment Officer.
nevenfuncties:	lid Advisory Committee European Pension Fund Investment Forum (EPFIF); lid commissie Vermogensbeheer Pensioenfederatie; lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfond Aon Groep Nederland.
Randy (R.T.) Caenen:	geboren op 8 februari 1980, benoemd in 2019 voor onbepaalde tijd
hoofdfunctie:	Chief Finance & Risk Officer; sleutelfunctiehouder risicobeheer.
nevenfuncties:	lid van de Auditcommissie van BPF voor de Banden- en Wielenbranche; commissie risicomanagement CFA Society VBA Netherlands; lid van de Raad van Advies van Financial Investigator; Editorial advisory board Institutional Real Estate Inc.; lid Advisory Committee van European Pension Fund Investment Forum (EPFIF); niet-uitvoerend bestuurslid Casimirschool te Gouda.
Verantwoordingsorgaan:	
namens	
gepensioneerden:	Hans (J.E.) Muis, secretaris Han (H.) van Manen Ron (R.E.) van Meurs Rob (R.H.) Mars
namens werknemers:	Antoinette (A.) Stegmeijer, voorzitter
Auditcommissie:	Lucie (L.E.M.) Duynstee (in 2021 herbenoemd tot 1 april 2024; per 1 juli 2023 opgevolgd door Margret (M.) Smits) Mark (M.F.) van der Kroft (in 2022 herbenoemd tot 1 april 2025)
Directie:	Frans (F.T.E.) Dooren, directeur
Accountant:	Emile (E.M.) van der Hall, Deloitte Accountants B.V.
Certificerend actuaire/ Sleutelfunctiehouder Actuarieel:	Marnix (M.B.H.) Ceelaert, Willis Towers Watson
Adviserend actuaire:	Lonneke (L.) Thissen, Sprenkels & Verschuren B.V.
Sleutelfunctiehouder Interne Audit:	Werner (W.A.C.M.) Koch
Compliance officer (extern):	Lilian (L.) Maters-de Groen, BDO Advisory B.V.
Vertrouwenspersoon:	Annemarie (A.) Pierik, Nederlands Compliance Instituut (NCI) (tot 1 november 2022) Saskia (S.) Overdevest, Nederlands Compliance Instituut (NCI) (vanaf 1 november 2022)

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van:

Stichting Nedlloyd Pensioenfonds

bezoekadres:

Boompjes 40 3011 XB Rotterdam

postadres:

Postbus 1982 3000 BZ Rotterdam

telefoon:

010 - 400 70 20

e-mail:

nedlloyd.pensionfund@nedlloyd.com

internet:

www.nedlloydpensioenfonds.nl

Publicatiedatum:

juni 2023